

БИБЛИОТЕКА
ФИЛОСОФ. ФАКУЛЬТЕТА

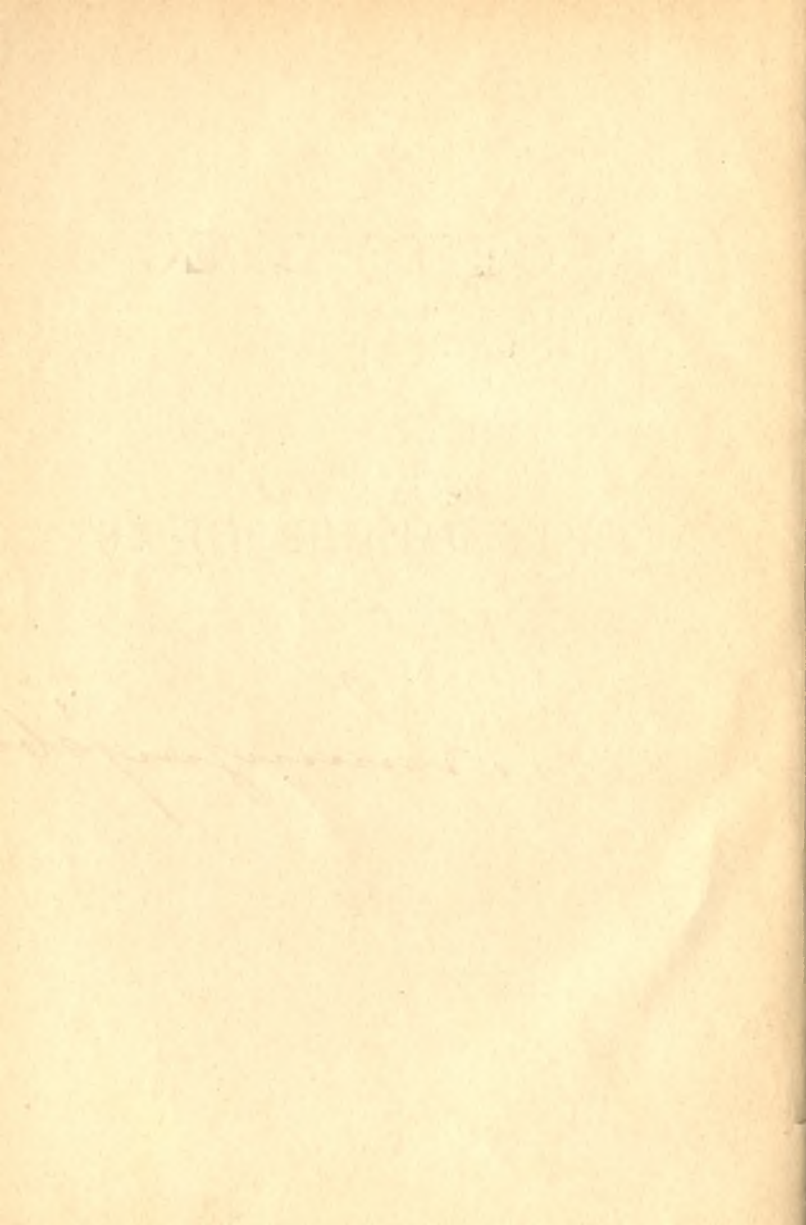
K-5683

$\frac{1}{2} L$

КЊИГА ПРВА

СРПСКЕ НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ

M. Lammeyebut



СРПСКЕ
НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ

ИЗ ЛИКЕ И БАНИЈЕ

КОЈЕ ЈЕ САКУНИО И ЗА ШТАМПУ ПРИРЕДИО

НИКОЛА БЕГОВИЋ

(ПРИЉУБИО СРПСКОЈ ОМЛАДИНИ)

КЊИГА ПРВА.

У ЗАГРЕБУ
ШТАМПАРИЈА Ф. ФИШЕРА И ДР.
1885.

Инв. бр. 5683



Мotto: „Кто ни воздвигнет,
Ашче оставим себе ми сами?
Вложи по сиље ум или пјењаз?
Ползоват јест прва добродјетель.“
Мушицки.

Његовome Високопреосвештенству!

Српскоме Владици, Православномe Јепископу —
Дијецезану Горњо-Карловачкомe, Косталничкомe,
Плaшчанскомe, Лике и Крбаве, и Приморскијех
градова: Трста, Ријеке и Сења

преосвештеному господину

Теофану Живковићу.

Владико:

Ти си љубитељ српскијех народнијех умотвора. Теби проносим ја на дар ову моју збирку! Прими је владико, и заштити овај драгоцени бисер народни, а из народа, који Ти је придржао и одржава на оваковој души и срцу Твој Архијерејски пријесто!

Желим из срца да Ваше Високопреосвештенство доживите, па да изграђен овај наш отпочети народни Пантеон и осветите а међу срећнијим народом, с нашом црквом и српском тколом — а са водицом Адрије, Зрмање и Уне, Саве, Купе и Дретуље!!!

Испред народа благодарни:

Писац.



ПРЕДГОВОР.

Ове пјесмице наше *српске народне су пјесмице*. Све оне овакове, оволике и *више* овога бисера пресијава се по *живијем* устима народнијем у овијем крајевима, по *Лици и Банији* по — „Горњој Крајини.“ Криле се ове *милопојке* све водом Уном и Савом, па машају се ријеке *Куне*. Ово им је *међа* њихова! Па истом налазимо их опет *чак* онамо по *српскијет* селима дуж воде *Драве*.

Ја сакупљам ове и остале народне умотворине тако рећи од како себе памтим. И данас (под старе дане моје) ово ми је најмилија забава моја. Па како сам када доспијевао, јесам у повременијем нашијем *листовима* по које зрнце час веће а час краће из моје збирке објелодањивао, те сам тако и *друге* око себе побуђивао а на овакову забаву. — Ово је помагало мени, те сам ја ову моју збирку и умножити могао.



Не могу рећи, да сам све учинио, али то сми-
јем казати, да је мој труд овај *награђен*. Ми-
слим тако да сам награђен, јер видим око себе
дивно јато српскијех соколица и соколова, млађи
нараштај, *Српкиње и Срби* на *све* крајеве овамо
пабирче неуморно по плодној умној њиви на-
родној!

Па ево даде ми Бог ову срећу, те доживих
да се моја збирка *расплођава* по драгоме народу
нашем с краја на крај куда само *Срби* живе и,
миомирис овај *њих* се хвата онако као жива
биљка росне капљице јутрење, а годи српском
осјећању као прољетни зраци све оживљавају-
ћега сунца. — Радостан сад већ и гледам и
слушам како у *цркви* и у *школи* збори и твори
наша здрава народна ријеч — *српска ријеч* за-
брујала је туда!

*Елем — колико ли ће се тога још напaбир-
чити, док само ова света ватра обухвати сва
срца млађана!!*

Пјесмице ове долазе *први* пут из штампе.
Додао сам и преглед „Гдје је што у овој књизи“,
па није тешко одмах се и наћи у дјелу овоме.
Сами распоред је такови е ће с мјеста пасти

очи. Одступио сам од дојакошњег обичаја готово са свијем. Ја сам прихватио онај ред и правац какови *требају* да имају све наше народне пјесме. Барем ја сам тако желио, а јесам ли све на длаку и извео, то је сада отворено, па други нека суде. — Мени је много помогло и охрабрило ме је управо око редања овијех пјесмица што је написао г. *Стојан Новаковић*. Познато је ово у књизи: „Српске народне пјесме из Босне и Херцеговине скупио Богољуб Петрановић. На свијет издало српско учено друштво. У Биограду, у државној штампарији 1867.“

И ово је најкраће што ја могу рећи у опште о раду овоме. Него у нашим овијем крајевима није познато, бар није познато било и *млађем* нараштају што учаше Новаковић о *нарави* нашијех народнијех пјесама. С тога јављам, да сам ја *најстарије* пјесме уврстио на *прво* мјесто, а и после је свакој *групи* стављао сам у прочеље по коју пјесмицу исте пранарави, или бар најближе које су.

Ове наше „Пјесме Ивањске“ такове су *нарави*. На своме мјесту огледа се и обичај народни, а и разлог сам навео због чега дадох ја

то *име* овдје. Ове дивне умотворе народне сакупила ми је наша честита Српкиња и учитељица (на жалост сада већ упокојена) *Милева Париповића*, сакупила је она овај бисер на *Дугој Ријеци* и по околици онамо у Подравини. Пјесмице ове и сличне одликују се својом лепотом *митологичком*, и својим *индо-јевропским* карактером. Познаваоци* зову то доба „Аријском заједницом“, т. ј. када су Аријска племена, особито наши стари *Срби* — *Словјени* у заједници живили, једну вјеру и народност имали.

Врло је занимљив овдје овај учестали „*Ладо*.“ Мени се чини, да велика збирка Вукова *нема* ове пјесме, а и ове до те *своје* су врсте. „Мајка Петрова“ — врло је занимљива. У нашој књижевности немамо на то помоћи, него ће вјеројатно *ово* дати повода, па да нам протумаче наши учењаци ове пјесмице. До некле мени је помогла туђа књига*, из које сазнајем: „Да је

* Сравни горње ријечи Новаковићеве. Много помаже и ова књига: „Две студентске Расправе И. Руварца. У Новом Саду, штампарија Пајевића. 1884.“

** Illustriertes Taschenwörterbuch der Mythologie aller Völker von Johannes Minkwitz. Zweite Auflage. Leipzig, Arnoldische Buchhandlung 1856.*

н. пр. овај пјевани Ладо пређашње божанство наше, имао је свој храм у Кијеву, и да су га онђе стари Руси поштовали.“ И више има тамо.

Па оволико само мислим е је доста о овој првој групи, и већ тима пјесмама. Одмах у *другој* групи опет нам се приказује велика наша нова заједница. С тога дадох име: „Пјесме побожне и наравоучне.“ Него *хришћанска* заједница опет је и она поломљена. Пошљедице овога разлома грозно су се одразиле у народу нашем у опште, нарочито на нама *Србима*. Земљописни положај народа српскога између *истока* и *запада* учинио је то да су Срби постали *жртвом* похлепнијех отимача. *Шљедовало је то, да су црни гробари раздробили народ наш на разлику вјере и цркве, а ова разлика уродила је и различом имена и племена, језика и писмена.*

Да, пада у очи сва ова грозна морија у цијелој овој нашој збирци . . .

И не могах иначе него одмах у *трећој* групи дадох ову тужну слику. Елем како наше народне умотворине своју психолошку нарав обично у *женско* лице одијевају, то сам и дао име: „Пјесме дјевојачке“. Три су дјевојке с по-

четка једна до друге, свака њих приказује лице и судбину у своме роду а иза тога грубога оти- мања о свјетску власт римско-германску.

— *С ове стране пјесмице ове наше врло су интересантне! На овоме искрвављеноме бусену . . на неблагодарноме прагу овоме . . . огледа се сав дух и душа Србинска! Па нигдје тако као оvdје — на трокуту овоме између Зрмање и Уне, Саве и Драве на низ Дунаво — приказују ови народни умотвори исполинску борбу а за одржавање своје крвне особине — српске народне индивидуалности, и свијех моралнијех услова: највише вјере православне, цркве српске, њезина језика, имена и писмена!!*

Позната је хисторија наше *Горње Крајине*. Име „Граничара“ зна се. Од овога имена стрепио је сав свијет . . . Али видите, народни умотвори оvdје готово и не маре за то *физично* јунаштво, од кога грозница попадале сав образовани свијет, те нас тај велики свијет по *Јевропи* с тога „месарскога“ заната с презиром и огорчен гледаше. — *На против баш љепше јунаштво своје, морално јунаштво, приказује оvdје сами народ! Па мислим да ће ове пјесмице наше, свагда*

кад год пође ко за *хисторијом* нашом, да ће ове пјесмице помагати па да хисторија *право и здраво* оцјењива нас *Србе-Граничаре!*

Није мјесто овдје да и пространије још упуштам се о карактеру овијех пјесмица. Прече је да сам себе упитам: *Па откуда су ове пјесме овакове и оволике по Лици и Банији?* Ево њих овдје живијех, а нема их овако живијех одмах у *првоме сусједству* н. пр. онамо међу браћом нашом *Хрватима. Нема, да богме . . .*

На ово постављено питање *лако* је одговорити. Срби стари доносили су са собом у ове крајеве и све своје *заједничке* умотворе. *Овако* је. Иначе не да се замишљати а о толиком *богаству* књиге наше српске самопојке! велико *сродство*, шта више сушта *истовјетност* овијех пјесмица а са главном збирком познатом (н. пр. збирка нашега дједе Вука Стеф. Карацића) оправдава ово наше довијање. Овдје је сами народ *овај* *примијењивао и придешавао* ове пјесмице *сам* на себе и на свакојаку судбину своју. *Па баш* *ово одлучује!* Из овога види се *здрав мозак* и *живи дух* народни — *српски дух* се *види!* Из овога *врела* потекле су и све *потоље* умотворине

народне. Сви догађаји из народнога живота одјевени су у свијетлу одору србинске виле-пјевачице. Па ово доказује најразговоритије, да вјечно творећи дух народни још увијек живи и ради по крсној Лици и Банији!

Мало ниже ја ћу упутити на сјајне примјере за ово, а овдје ћу споменути што се не може звати српском народном пјесмом. Тако у неке збирке ушло је *свачега*, и ми то знамо. — И ја сам добивао таковијех вајнијех пјесама. Него ја сам те и сличне дрданице одмах бацио у ватру. Ово жалим сада, јер не могу показати црно на бијелом ту нашу грдобу. — Него сјећам се, те ћу само садржај један додати, па да се омладина наша на сличном послу и опет тако не превари скупљајући народне умотворине.

Ово имам: „... Тако одметнуо се бијаше зоран Србин у хајдуке, четовао дуго и дуго, најпослије зажелио се мира и починка. — За њ чула господа крајишка . . . удесили и договарања ш њиме, па углавили договор, да тај јунак бајаги на лијеп начин своју чету и дружину господи издаде и изневјери. Тако речено и учињено. Дружина је сва поизгибавала . . .“ *Сами*

арамбаша-подлац онако венца ради, а пред свијетом, прошао је са свим јевтино . . .

Дух народне наше пјесме *узвишен* је над *ласком ниском и варком свјетском*. Диван је примјер за ово међу осталим и наша пјесма позната „*Маркова сабља*“. Ову пјесмицу ја сам добио из Лике, у збирци Саве Петровића из Дабашнице. Међу иним прекрасан је *вариант* у овој пјесмици. Ствар је у омово:

У Вука стоји да ће Марко ударити својом сабљом ново ковном међу осталим и на „*краља будимскога*.“ Тако је. Али у нашој пјесми мјесто тога удара Марко на — „*краља Вукашина*“. А шта ће то рећи. Ево ово: Сав народ српски вјерује да је краљ Вукашин убио младога цара Уроша Душанова. Ово је црква српска задржала, ми поштујемо овога царскога мученика службом Божијом 2. декембра, и већ његовом иконом у цркви. — Па нека се води критика хисторичка до миле воље, то је академичка ствар; али овај доказ наш пресудио је за народни пијетет и за народну свијест — *за чисто српску народну свијест! Ово краси наш народ по Лици и Банији,*



и — да ништа друго немамо, ово је довољан докуменат за нашу народну и религиозну особину овамо! Тијем више и поузданије, јер нама ову српску свијест овамо није дала школа, ни сва управа и политика у Крајини. — То није. Ај-ме, уда судбо наша! ево нам наша црква блиједи . . . Школе српске немамо . . . Оно мало и што имамо, то се суши и гуши по отуђенијем варошицама . . . Једва изкијех пет зар школица, и то само по имену „Српскије народни школа“ имамо на својијех 270.000 душа и пребрана Србина у нашем Горњо-Карловачком владичанству!!!

Ма овако је, и није инако!

Па у овим околностима за нас овамо најдрагоцјенији је бисер свако зрице и свако словце од народнијех умотвора, који се још могу напабирчити овуда и онуда. Овако сам ја овдје мислио и поступао. Овако се је и одржала сва народна памет и српски понос у домаћој задрузи! Па ће прикупљана књига наша нас још јаче помагати, те ће омладина наша добро и родољубиво руковођена од својијех свијеснијех свјештеника, учитеља и учитељица лијепо се научити српски мислити, па тако ће Српце и одселе свој

народ, своје светиње и завичај одушевљено љубити и поштовати!

Па богме тако, док буде инако! . . .

Наше ове пјесмице често наглашују: „Благо томе ко се Богу моли.“ Па тек хоће Србин и срцем својијем да нагласи е му је *жива* стара мајка, а попијева танко гласовито:

*Нема пјесме без пуна пљоскуња,
Ни љубави без младе ђевојке,
Ни слободе без крвави гађа.“*

А шта ли овога дивнога поуздања у Бога и себе до Бога у мојој збирци чека још па да угледа свијета, то се може просудити по овој нашој књизи првој. Из самога *Плашкога* у новије ове дане, кад је ова књига већ у штампи била, дошло ми је тако да речем таман *парамак* најодабранијега народнога бисера. — Па с краја на крај ја не знам би ли ко могао пожељети *слађега језика, дивније мисли и пјесничкога полета* а од овијех нашијех пабирака! Ја се и сада још одушевљавам гледајући овђе што сам ја у моје *младе* дане прикупљао, и за ово доба најбрижљивије причуао. Све на страну, али у овој

књизи нарочито групе VI. и VII. остаће свагда лијепе и примамљиве. Ове и сличне пјесмице забиљежих ја још у *Костајници* као учитељ ондашње српске основне школе, а било је то године 1842. и 43. Има то и своју историју, па како пред *омладину* ово иде, с допуштењем ево па да кратко кажем.

— Мени доносила дјеца у школу из својих кућа ове пјесмице. Па хтјео неки ваљда „Урис“ и *што* више. — Дјеца научила на памет одабраније пјесмице, па ми на „*Божих*“ и *св. Саву* баш управ онако у *цркви* приумножили нашу славу. — Иза амвонске молитве поставих дјецу испред иконостаса, па свако дијете знало је лијепо на глас изговорити своју пјесмицу. (Звали смо то онда „орације“.)

Елем — овако је наша *школа* изишла на лијеп глас, *родитељима* било мило, *дјеца* весела, а *ја* ни на сну нијесам могао предвиђати да тај мој посао бијаше *богодана искрица*, из које се је мало по мало распламтила наша данашња *светосавска* слава и преслава! Још више *срећа* донесе нама и ову књигу, која се је лијепо прелистала у *напрво* по нашој школској омладини.

и по цркви и зборовима. — (*Тамница хрватска мени је за то сва награда била . . .*)

Па ево надовезујем још једну ствар, а сродне су мисли. Пита се: „*Како постају српске народне пјесме?*“ Ја одговарам кратко: „*Ре-кла дјевојка: ја га пјевам, а оно се само пјева.*““ Овако се је десило и нашем српском пјеснику г. О. Утјешеновићу. У *Рујевцу* питао овај брат дјевојчицу: „*Дијете! ко те научи, те ти тако лијепу пјесму пјеваш?*“ А дјевојчица то исто и њему одговорила. — Не сјећам се сада право, или ми је Утјешеновић сам ово приповиједао, или сам ја читао то у којој књизи његовој, не сјећам се. Истом је лијепо. — *Да, овако постаје у нас Србаља све из народа а за народ!*

— Него друга је н. пр. у нашијех Хрвата. Они *фабрицирају*. Истом фабрикати су сувише спори. — *Па неподесни фабрикати упливишу доста штетно на народне умотворе!* — На неколико мијеста ја сам стављао своје примјетбе уза ове пјесмице. *Туђински обичаји отуда увлаче се у кућу нашу, па тако наказе нам и народну пјесму. Зато сам управо стражио бадро, па да се може поправљати даном приликом, гдје само*

ко прије од нас доспије. — А и Хрвати млади
 желе од своје стране па да подигну народност
 онамо, куда је она изблиједила и учмала. — Ја
 се надам, да ми ово нико замијерити не ће, јер
 се замука па дјелу показала . . еј! већ нам ваља
 објеручке прихватити око драге (али око здраве!)
 наше народности!! — А све дотле квари нам се
 овај еелики наш задатак, те и оно што се каже
 да смо најрођенија браћа ми Срби и Хрвати у
 цијелом Словјенству; велим: то сродство наше
 каже се на некој пјесмици још ваљда . . . али је
 пјесма оплакала давно — „Изједенога чобана.“ —

И тако мислим да сам у главном овдје ка-
 зао, што ће свакога упознати са духом и сми-
 јерот ове наше књиге. А да ми је могуће ја
 бих и пространије изјавио се. Него не подноси
 вријеме и простор овдје. — Ето к'о мислим,
 биће још овога посла, па онда ћемо се сити на-
 разговарати. Ако бог да! Нека ме се само кани
 сваки, ко не познаје нарави српске, наше народне
 нарави, лијене досјетке и живог хумора. Ја не
 волим досадна закерања! . . . Овдје нема ништа
 што народ не би био сам својом памети створио.

А народу — ко је здрава мозга и поштене мисли — тај нам ће не ће намети солити! . . .

Мени су овдје највише помагали млади Срби. До другог пута иде моја хвала најприје Милошу Зецу, из Кукурузара; Душану Пелешу, из Вргина моста; Сими Орешићанину, из Перне; Ђури Грубору, из Тоболића; Милану Ђ. Делићу, из Корјенице; Адаму Бруићу, из Бовића; Милици Матијевића, из Ступоваче; Пери Крајновићу, свештенику, из Мочила; Љубици Мајсторовића, из Дуњака; Сими Јаковићу, из Требиње; Паји Пајићу, свештенику, из Брђана; Луки Мандићу, свештенику, из Меминске; Владимиру Зецу, из Кукурузара; Ради Поштићу и Пери Војновићу, из Перне; Радославу Дончару, из Примишља; Олги Шумоља, из Карловца; Милану Мартиновићу, из Крстиње. И многим друдима најваљаним мојим помагачима!

Евала овима! Слава свима! који ће још уврстати се у ово наше лијепо коло! Па да смо с честитим завијек — евала! Него с ким нама не подноси, с тијем никада ни једно — тралала . . већ ћемо им одшалити онако „чудеса сепска.“ —

У Карловцу (горњем), свијетле предјеле 1885.

Никола Беговић.

ГДЈЕ ЈЕ ШТО.

I. Пјесме Ивањске.

1. Видова љуба туђа слуга	1
2. Виле град градили	2
3. Мајка Петрова иде у коло	3
4. Вила изгубила оклад	4
5. Виле воду оемрадиле	4
6. Бљедолика ђевојка	5
7. Солдате бије вријеме	5
8. Вевојка и ластавица	6
9. Вевојка претен изгубила	6
10. Тешко сироти без своје рођене мајке	7
11. Соко и ерпекци цар	8
12. Три кукавице	10
13. Сјај сунашце боли ме срдашце	10
14. Заболѣла Маријана глава	10

II. Пјесме побожне и наравоучне.

15. Исеус и Тодорац Приморац	11
16. Божићева мајка плете вијенце	12
17. Крштавање Исеуса Христа	13
18. Велики и страшни дани	16
19. Часни пости	18
20. Страшни суд	19
21. Света црква Ииђија	22

XXIV

22. Ћевојка се Богу домолила	22
23. Девет Посаваца и сестрица Дуњица	25
24. Ружица Ћевојка	33
25. Кумовање Момчила војводе	36
26. Сестра своју сестру отровала	39
27. Сестра уклела брата	42
28. Брат и сестра у незнање вјенчани	44
29. Хајдук рода нема	46
30. Ћевојка и цар у Цариграду	47
31. Сујањ Владимир	51
32. Црква на Кремену	54
33. Рајеки прауници	63

III. Пјесме Ћевојачке.

34. Српска Ћевојка	64
35. Ћевојка Карловкиња	64
36. Лијена Ајкуна Ћевојка	65
37. Ћевојка лађе градила	66
38. Српска Ћевојка тврђа у вјери	66
39. Делија-Ћевојка	67
40. Мудра Ћевојка	68
41. Досјетљива Ћевојка	69
42. Ћевојка хорјаткиња	70
43. Ћевојка клела орашје	70
44. Ћевојка жали своју младост	71
45. Ћевојачко коло	71
46. Катица на Дунаву	72
47. Ћевојка се не продаје	72
48. Ћевојка и соко	72
49. Ћевојка се намеће	73
50. Ћевојка и невен	73
51. Ћевојка и огледало	74
52. Ћевојка клела бабе	74
53. Ћевојка и златна јабука	75

54. Ћевојка и тантовиле	76
55. Ћевојка и ковиле	77
56. Ћевојнице — ђаволице	78
57. Ћевојка веселичаста	78
58. Ћевојка и мати	78
59. Лијена Мила матер преварила	79
60. Опет то, још шаливије	80
61. Ћевојка црне очи кледа	80
62. Ћевојка жали се на драгога	80
63. Саможива ыевојка	81
65. Ћевојка је као и цијет	82
65. Ћевојка и соко	83
66. Ћевојка и потајни претен	84
67. Ћевојка хоће драгога бољаного да походи	84
68. Ћевојка носи понуде	85
69. Смиља боса сивијег газила	85
70. Ћевојка кледа драгога	86
71. Опет то, мало другчије	87
72. Ћевојке су скупе	88
73. Ћевојница у води (уломак)	89
74. Сестра чезне за братом	89
75. Дивада се тужи на ыевојке	90
76. Сестра и брат	90
77. Опет то, мале другчије	91
78. Љишпа ыевојка и од цареве кћери	92
79. Ћевојка је вјерна првоне драгоме	92
80. Ћевојка не ће скућенога драгога	93
81. Ћевојка не вјерује мушкимма	94
82. Попова кћи Анка	94
83. Ћевојачке су жеље различне	95
84. Ћевојка кује невјернога драгога	96
85. Ћевојка и окован делија	96
86. Ћевојка уједилица	97
87. Сама своја хвала	98

IV. Пјесме герзовске.

88. Српски момак	97
89. Загледање ђевојака	97
90. Наметкиња кућна разметкиња	100
91. Самовоља — велика невоља	101
92. Јово медени	101
93. Јунаку додијала самоћа	102
94. Ој ђевојко душо моја	102
95. Ваља матер молити	102
96. Срећа је у љубави	103
97. Сочивица Станко	103
98. Омер и Омерка	104
99. Материн страх	106
100. Очин страх	106
101. Заљубљено момче	107
102. Јунак и малена ђевојчица	107
103. Момак и расрђена драга	107
104. Чим мирише њедра ђевојачка	108
105. Момче тјеши ђевојку	108
106. Хвалисаво момче	109
107. Сидљиво момче	110
108. Момка тига учи да узме ђевојку	111
109. Припијевалице	111
110. Род родила крушка	112
111. Што се оно зелени	113
112. Стар и млад	113
113. Опет то, мало другчије	114
114. Калужер — Ђинђер	115
115. Калужерова страданија	116

V. Пјесме сватовске.

116. Најирије посао домаћи — па онда весеље	118
117. Село се весели вјерницима	118
118. Опет то, мало другчије	119

119. Сватови се позивају	119
120. До цркве пјевају сватови	120
121. Од цркве помаже Бог ђевојци	122
122. Сватови у кући код ђевојке	123
123. Припијевалице	124
124. Кад полазе из куће ђевојчине	125
125. Вевојци пјевају	125
126. Пред кућом момковом	126
127. Дозивају матер момкову	126
128. Опет то, малв другачије	127
129. Јасење (обичај и пјесма)	127
130. Опет то, мало другачије	129
131. Слична припијевалица	129
132. За вечером	130
133. Кад младу убраде, и пред кума изводе	130
134. Млади је у памети остало измијењано претење	130
135. Љубин дар	131
136. Бог дијели срећу	131
137. Коло	132
138. Весели су двори наши	132
139. Расла јела зелена	133
140. У шали има истине	133
141. Бој се Бога, па мужа	134
142. Опет то, мало другачије	135
143. То исто, још другачије	136
144. Поскочице	137
145. Устај драги драгане	137
146. Сунце се рађа	137

VI. Српска задруга.

147. Голуб гуче	139
148. Душмани злобе српску задругу	141
149. Граничари чули кукавицу	142
150. Граничарски аусмарш	142

XXVIII

151. „Сваком брату свала: оста главо ђедава“	148
152. У туђини — теже су ране	148
153. Три добра у младе Ђурђевице	149
154. Јунакова мајка прва закукала	150
155. Лијена жеља — Србина омела	150
156. Вавијек жели — никад се невесели	152
157. „Тешко у злу — добра чекајући“	152
158. Српска кућа	153
159. Српски Риналдини	153
160. „Бог је наш стари Давало“	154

VII Српска школа.

161. Часни крст	156
162. Српска књига	158

VIII. Српска црква.

169. Високи Дечани	160
170. Црква Раваница (уломак)	160
171. Милош у латинима (уломак)	161

К р е н о и м е.

172. Свеца слави српски цар Стјепане (уломак)	162
---	-----

П о б р а т и м с т в о.

173. Проговара Крчман — баша Лука (уломак)	162
--	-----

Д а ж и в о п о б р а т н и с т в о.

174. Опет беже Мијата се веже (уломак)	163
--	-----

С в е т и С а в о.

175. Онда рече господа ришћанска (уломак)	165
---	-----

И к о н а.

176. Света водо, света горо	166
---------------------------------------	-----

IX. Пјесме дјетиње.

177.	Сам се Јово по мору возио	167
178.	Будила мајка Јована	167
179.	Грлица је просо брала	168
180.	Ори воле ђевојке те моле	168
181.	Јован чобанин	169
182.	Маркова сабља	169
183.	Коло	170
184.	Лијепо ијева тица косе	170
185.	Имала сам брата и драгога	171
186.	Висока је Аниша планина	171

А. Забавне.

187.	I. Де, де, куме	172
	II. Дуга дана у зла господара	172
	III. Ето кише од зелена дуга	172
	IV. Тешко земљи куда војска прође	173
	V. Сницир-гвожђе мука је велика	173
	VI. Киша пада, трава расте	173
	VII. Није вино вода	173
	VIII. Од дувана — кућа поцљувана	173
	IX. Вук невије да га гора чује	174
	X. Разбоље се купус на сланини	174
	XI. Шнц! мацане кобацане	174
	XII. Коло	174

Б. Поповске.

188.	I. Омиље ми у селу ђевојка	175
	II. Попадијо попова	175
	III. Оче наш, поп чилаш	175
	IV. Расла крушка жутица	176
	V. Стари старче што ће ти ђевојка	176

Ц. Одшалице.

189.	I. Игро папа свакојако	176
	II. Потукли се фратри	176

III. Кнез без пенез	177
IV. Није куја оштенила вука	177
V. Ој Иване господине	177

Д. Солдачке.

190. I. Нас два брата	177
II. Ништа мени недодија	178
III. Сам се Јово по бедему шеће	178
IV. Мандалина коњ водила	178
V. Да зна мати како солдат нати	179

Е. Игралнице.

191. I. Војвода си ти	180
II. Петар шестар кокошар	180
III. Мало ја, мало ти	180
IV. Цуна нуна нунка	180
V. Цуна нуна на коњу	181
VI. Ташум ташум танана	182
VII. Пис, маца	182
VIII. Пиша голиша	182
IX. Јово гризе јабуку	182
X. Ко разврже игру	182

И. Молитвице.

192. Спаси Боже Господе	182
-----------------------------------	-----

К. Божићнице.

193. I. У Божића три ножића	182
II. О божићу брате мој	183
III. Божић Божић бата	183
IV. Бог се јави	183
V. Свети Сава	183
VI. Часни пости	183
VII. Ускре — узпрет	186

X. Пјесме материне.

194.	Паји буји	187
195.	Ујчевићу мој јуначе	187
196.	Иш кокице раколице	188

XI. Причалице.

197.	Одвали се стјена од Будима	189
198.	Синоћ Осме из Новог дође	190
199.	Мурат Вен-бег и Але барјактар	190
200.	Љубо моја шго си пожутила	192
201.	Постој моје више горе сунце	193
202.	„Друмови ће пожељет“ Турака	193
203.	Коло Сењско	194
204.	Удовица више Сарајева	196
205.	Прело у цара Ал-Лазара	197
206.	Иво — отишао на криво	197
207.	Иван пјанац	198
208.	Мајка Дејанова	199
209.	Ђера овце Ђевојка	200
210.	Скадарка Ђевојка	201

XII. Јадиновке.

211.	I. Мати јадикује за ђететом	204
	II. Кад га окупају и обуку	205
	III. Кад свештеник долази	205

(Док отијело траје сви се Богу моле

А у сироводу овако:)

	IV. Пођи збогом мила моја душо	205
212.	I. Жена бугари за чојком	206
	II. Послеје отијела	206
213.	I. То исто, мало другчије	207
	II. Кад свештеник долази	207

III. На цјеливаљу	208
IV. До гробља	208
V. Од гробља	209
214. Поздрављају по мрцу покојне	210
215. Кћи бугари за оцем или матером	210

XIII. Крсно име.

216. Слава и васлава	212
217. Здравница	216

XIV. Пјесме различне.

218. Манастир: Рмањ	223
219. Благо старцу у Карловцу	227
220. Лијепа села	227
221. „Лако ћемо за то, што су пси боси“	228
222. „Наши тамбураши“	228
223. Границарски тестаменат	229
224. Чудеса Сењска	230



ШТАМПАРСКЕ ПОГРЈЕШКЕ.

Страна	ред	мјесто	читај
VIII. оздо	1	пасти очи	пасти у очи.
XV. "	1	нат	наш.
XXI. озго	17	друдима	другима.
41. "	7	двама	двема.
47. "	19	ужићу	ужижу.
48. оздо	7	коњи	коњу.
48. "	8	пушта	пуштај.
49. озго	4	грага	драга.
60. "	6	познаши	познати.
63. "	3	Дика	Дико.
73. "	2	Гјено	Ће но.
73. "	4	Да лице	Да ти лице.
77. "	8	ковиње	ковиље.
79. оздо	2	кликта	кликти.
80. озго	1	шањивије	шаљивије.
81. "	9	драга	драги.
82. "	4	Драго	Драги.
87. оздо	7	синџар	синџир.
95. озго	3	цвекну	звекну.
96. оздо	2	Илина	Глина.
100. "	1	мајке	шарке.
101. озго	5	Разболе	Разбоље.
103. "	7	прелетат	преметат.
109. "	10	Фалит	Фалиш.

Страна	ред	мјесто	читај
111	оздо	Припијеваније	Припијевалице.
111	"	удору	удову.
112	озго	погађати	подабрати.
112	"	погађати	подабрати.
122	"	цраве	цркве.
129	"	б р	бор.
136	"	Јелену	Јелу.
140	"	изглавља	узглавља.
141	"	Са	На.
141	оздо	Дамјам	Дамјан.
142	"	и род	у род.
142	озго	бимо	било.
156	"	часни лист	часни крст.
161	оздо	господа	господо.
154	"	узданути	изданути.
162	"	наћеш	не ћеш.
176	озго	ђовојко	ђевојко.
188	оздо	Боше	Боже.
188	"	пробудим	пробудиш
192	"	Тијо је јој	Тијо јој је
199	озго	С бчздована	С буздована.
199	"	тога	мога.
221	"	поумолили	неумолили.
221	оздо	брат	брат
224	"	Чунковић	Чучковић.

Грешнице ове, ма да нама Србима на цјесми нашој смисао не кваре, опет их истакосмо. Све мање погрешке остависмо, а ове нарочито и за вољу младе наше *штампарије* стависмо овдје. Ваљану нашу штампарију радо похваљујемо, јер се види јака воља па да се и одомаћи *овђе* наше заједничко и писме и језик. Ако Бог да!

ПЈЕСМЕ ИВАЊСКЕ.*

I. Видова љуба туђа слуга.

Ладо! заспо Виде у ливади
 Лијепо је Ладо!

Ладо! будиле га бијеле виле:
 Лијепо је Ладо!

Ладо! устај горе млади Виде!
 Лијепо је Ладо!

Ладо! кућа ти је на продаји;
 Лијепо је Ладо!

Ладо! мајка ти је на умору;
 Лијепо је Ладо!

Ладо! твоја љуба туђа слуга.
 Лијепо је Ладо!

* На *Дугој Ријеци* (у Подравини) српске дјевојке пјевају ове пјесме од Ивања- па до Петроградне. Сваки дан под вече купе се пред црквом, ватају се у коло, па не играју, већ стојећи пјевају. С тога дадох ово име.



4. Вила изгубила оклад.

Оклади се вила и дјевојка :

Која прва на бунар по воду ?
Кад у јутро бијел' данак свиће :

Вила к води, дјевојка од воде.
Љуто клела вила пребијела :

Ој дјевојко, ти се не удала !
Док не вид'ла три на небу сунца,
И не чула како риба пјева.

То дочула лијепа дјевојка,
Па отишла у гору зелену :
Па је вид'ла три на небу сунца,
И чула је како риба пјева,
Риба пјева : „Удај се дјевојко !“

5. Виле воду осмрадиле.

Лети врана преко поља равна,
С крилма лети с кљуном проговара :
Десно крило да би одагњило !

Камо с' мене данас занијело ?
Ће ми нема гране ни огранка,
Само једна јаворова грана.
Под њом седи Ружица дјевојка,
Свилу преде, на бршљан препреда.
Изжедњела Ружица дјевојка,
Па ми иде на то поље равно,
Па ми нађе бунар воде ладне.
Прикликнула да ће се напиту.

Њу ми виче вила из планина:

„Не пиј воде, Ружица дјевојко!
„Ту су воду виле осмрадиле,
И у њој су чедо окупале.“

6. Бљедолика ђевојка.

Ој ђевојко, ђевојчице!

Што си тако бљедолика?

И у пасу танковита?

Канда с' сунцу косу плела,
А мјесецу дворе мела.

Н'јесам сунцу косу плела,
Ни мјесецу дворе мела:

Већ сам стала па гледала
Ђе се муња с громом игра,
Муња грома надиграла
С дв'јема трема јабукама.

7. Солдате бије вријеме.

Валила се звијезда даница,

Да ожени сјајнога мјесеца;
Испросила муњу од облака.

Звала свате да их дома прате:
Кума куми Бога јединога;

А прикумка светог Јована;
Старог свата громовит' Илију,
А ђевера светог Николу.

Кога ћемо још у свате звати?

Кишу ћемо у сватове звати.

Киша каже да не може доћи:

Она мора солдате пратити! —

До по дана вјетром и соликом,

Од по дана ледом и снијегом.

8. ђевојка и ластавица.

Ђевојка се с ластом разговара:

Ластавицо! тицо племенита,

Води мене у Инђије славне;

Ђе ниј' снијега нити кише ладне,

Већ освиће медена росица.

Ластавица њојзи говорила:

Од' отале, лијена ђевојко!

Ја не могу у Инђију доћи

Ја не могу за девет неђеља,

А ти не би за девет година.

9. ђевојка прстен изгубила.

Ој јаворе, зелен боре,

Лијеп ти си крајем горе!

Куд ти гране допирале

Туд ми овце пландовале.

Пландиште се упалило,

Трнула га лијена Мара.

Трнећ прстен изгубила,

На војводу потворила:

„Ти с' војвода прстен наш'о.“

И'јесам Маро ни видио!

Синоћ касно с војске доша',

Јутрос рано у лов поша'.

Добар лов сам уловио:

Два јелена и кошуту.

Из јелена сунце грије,

Из кошуте мјесец сије.

Сунце грије за сироте,

Мјесец сије за путнике.

10. Тешко сироти без своје рођене мајке.

Усјала је мјесечина

Око двора кнез' Јакова.

Кнез Јакове сина жени

Деветога, најмлађега.

Љуба њему коло води

И у колу пјесму пјева:

Дај ми Боже, војевати,

Саве воде не бродити!

Јер је Сава заносита:

Синоћ Марка занијела

А јутрос га изнијела.

Да ј' у Марка своја мајка,

За дан би му гласе чула,

А за други разабрала,

А за трећи нада њ дошла.

Ал' у марка туђа мајка!

За годину гласе чула,
А за другу разабрала,
А за трећу нада њ дошла.
Ал' из Марка јела никла;
По дну јеле бунар тече;
Посред јеле челе лете;
На вр јеле соко сједи.
Сив соколе к пољу гледи
Ће у пољу коло игра,
Коло игра ђевојака.
Све ђевојке једнолике,
Само једна бљедолика.
Што си секо бљедолика?
Канда с' сунцу дворе мела?
А мјесецу косе плела?
Н'јесам сунцу дворе мела;
Ни мјесецу косе плела;
Већ сам стала те гледала:
Ће се муња с громом игра.
Муња грома надиграла:
С двима трима јабукама,
И четирма наранџама.

II. Соко и српски цар.

Двије тице земљу дијелиле:
Крсташ орле и сиви соколе!
Узе орле море и Подгорје,
А соколе Лику и Грбаву.

Соко сједи на Удбини граду,
Па он гледа низ Грбаву равну:
Жуте му се ноге до кољена;
Злате му се крила до рамена;
Вије му се круна на врх главе.
Питаше га Удбинске ђевојке:
„О соколе, дивна тицо сива!
„Тко ти жути ноге до кољена?
„Тко л' ти злати крила до рамена?
„А тко л' сави круну на врх главе?“
Али соко кљуном проговара:
„„Не будал'те Удбинске ђевојке!
„„Што питате, што ли се чудите?
„„(Јер да знате не би се чудиле!)
„„Ево ћу вам право казивати,
„„Казивати па оћете знати:
„„Дворио сам србинскога краља
„„Српског цара силнога Душана,
„„У њега су три ћери ђевојке:
„„Једна жути ноге до кољена;
„„Друга злати крила до рамена;
„„Трећа сави круну на вр главе.
„„Још да будем мало послужио,
„„Царица би позлатила перје,
„„Па бих сјао кано огледало
„„А трептио кано итра муња.““
Не знам више, нити перо пише,
Благо оном тко праведно дише!

12. Три кукавице.

Кукале су до три кукавице :

Једна кука с вечера до дана ;

Друга кука кад јој на ум пане :

Трећа кука нигда непрестаје.

Која кука с вечера до дана :

Оно ј' мајка Краљевића Марка.

Која кука кад јој на ум пане :

Оно ј' мајка Николе јунака.

Која кука нигда не престаје :

Оно ј' мајка војевode Јанка.

13.

Сјај сунашце ! боли ме срдашце !

Не боли ме од твоје сјајности,

Већ ме боли од моје жалости :

Јере сам се синоћ оженио.

14.

Забољела Маријана глава. —

Нек' га боли с' мене га не боли,

Већ га боли с трију ђевојака

Које су му на вечери биле :

Једна му је постељу стерала ;

Друга му је ноге умивала ;

Трећа му је косу почешљала.

II.

ПЈЕСМЕ ПОВОЖНЕ И НАРАВОУЧНЕ.

15. Исус и Тодорац Приморац.

Књигу пише Исус са небеса,
Па је шаље Тодорцу Приморцу,
Да приправља потајну вечеру,
Да не коље прасац' ни јагањац',
Већ свог' сина од седам година!
Њега пита њег'ва стара мајка:
Бога теби мој сине Стеване!
Откуд' књига од кога ли града?
И говори нејачак Стеване:
Бога вама* моја стара мајко!
Ово није од никаква града,
Ово шаље Исус са небеса,
Ово пише моме драгом тати,**
Да он коље свог' сина Стевана,

* Ово је нешто „фино“ дошло у српску кућу ваљда онамо у Подравини; али је врло невично за српску пјесму, што се види из ове пјесме, јер оцу српски говори.

** И ово је туђински обичај.

Да приправи потајну вечеру;
Ал' не море приправит' потајну
Јере би он сагр'јешио душу:

(Видио би ангел са небеса!)

Прими Стеву за бијелу руку,

Па га води у гору зелену:

Ноже брусџ сузам' залијева.

И говори сићани Стеване:

Бога теби а мој драги тата!

Ти ми иди у доње дућане,

Па ми купи свилу и свилане,

Па ми вежи црне оке моје,

Да се не бих Богу замјерио!

К њем' долети Ангел са небеса,

И говори Ангел са небеса:

„Не кољ' сина не гријеши душе!“

И говори Тодорац Приморац:

Не варај ме Ангел са небеса,

Да се не бих Богу замјерио!

И говори Ангел са небеса:

„Бог је тебе мало испробао,

„Би л' му ћио вољу испунити.“

16. Божићева мајка плете вијенце.

Рано рани Божићева мајка!

Рано јутро на бунар по воду.

Она плете три зелена в'јенца:

Први в'јенац шенице бјелице;

Други в'јенац здравља и весеља;

Трећи в'јенац винове лозице.

Ког' је плела шенице бјелице:

Метнула га насред поља равна,

Да уроди шеница бјелица.

Ког' је плела здравља и весеља:

Оног' меће посред села равна

Да је село здраво и весело.

Ког' је плела винове лозице:

Тог' метнула посред винограда,

Да уроди винова лозица.

17. Крштавање Исуса Христа.

Пошетала пречиста

Бога мајка Христова

Покрај воде Јордана.

Рано јутром тог' дана

Сретали је Жидови

(По прилици ђаволи).

Па говоре Жидови

По прилици ђаволи:

„Бога теби пречиста

„Бога мајка Христова!

„Што се сјаји у њедри

„У њедрије твојије?

„Ал' је сунце ал' мјесец?

„Али Христос чедо твоје?“

Говорила Пречиста

Бога мајка Христова :

„„Ајт' отолен Жидови

„„Клете мајке синови

„„Није сунце ни мјесец,

„„Нит' је Христос чедо моје ;

„„Него моји везови

„„Б'јелом свилом ложени,

„„Сувим златом пуњени,

„„Са вр коше велике

„„Ћилит за ошавље.““

Иотекоше Жидови

Да јој виде везове,

Б'јелом свилом ложене,

Сувим златом пуњене.

Погледала Пречиста

Бога мајка Христова

Преко воде Јордана ;

Угледала Јована

С ону страну Јордана,

Па повика Пречиста

Бога мајка Христова :

„К' мени куме Јоване

„Преко воде Јордане,

„Да крстимо Исуса

„Христа Бога нашега,

„Отеше га Жидови

„По прилици ђаволи.“

Ал' говори Јоване

С ону страну Јордане:

„„Бога теби Пречиста

„„Бога мајко Христова!

„„Како може Јоване

„„Преко воде Јордане?

„„Јордан вода дубока

„„Не море се газити;

„„Јордан вода брижана

„„Не море се пливати.““

Ману руком Јоване

Преко воде Јордане,

Јордан вода узбјеже

Сама себи на врело.

Ту салазе на дну ње

Па студено камење,

Ту Исуса крстише

И водицом кунаше.

Красно име нађеше:

Исус Христос Спаситељ!

Свему крсту на помоћ

И у дану и обноћ.

Ту се чуда виђеше

Шестокрили Анђели.

Небеса се отворише,

Планине се поклониле.

А жидови одбјегоше:

— Јер се крста пренадоше!



18. Велики и страшни дани.

Глас допаде светој дјеви :

„Бјежи, бјежи света дјево !

„Од Жидова несретније,

„Од Чивута проклетције,

„Исуса ће уватити

„И њега ће измучити.“

Кад то чула света дјева,

Теком бјежи света дјева

Крај горице Горушице.

Христа срела вита јела ;

Јела му се поклонила

И с пута се уклонила ;

Христос јелу благосива :

„Ајде тамо вита јело,

„Вавијек се зелењела

„Како љети тако зими.“

Ваље Јуде допадоше

Па Исуса попадоше,

Пилату га приведоше

Балабану предадоше.

Пилат њему криво суди :

— Ој ви Јуде моји људи!

— У вас јесу ножи оштри,

— Крст високи начините

— Па на њ Христа разапните.

(И што Пилат изговори)

(То чивутин брже створи.)

К њему шета света дјева
Па говори света дјева:

„Вај! мајстори, божиј' људи,
„Ви саград'те мале крсте,

„Нек' су Христу мање муке!“
Мајстори јој говорише:

„„Кани нас се, мајко наша,
„„Градићемо кратке крсте,

„„Нек' су Христу краће муке.““
Света ј' дјева благосива:

„Ој мајстори! божиј' људи,
„Ће годјер ви пребивали

„Свуда мјеста ви имали
„И пред Богом и пред људма.“

Даље иде света дјева
Од тесара до ковача

Па циганма говорила:

„Ој ковачи! добри људи,

„Ви сакујте кратке чавле
„Да су Христу кратке муке.“

Цигани јој говорише:
„„Бјеж' отоле, Израјиљко,

„„Коваћемо дуге чавле
„„Да су Христу дуље муке.““

Света ј' дјева проклињаше:
„Ој! Цигани, клети људи,

„Куд се годјер ви скитали,

„Ниђе мјеста не имали.“

Па одшета света дјева
К Мандалини и Јелини,

Па говори света дјева :
„Мандалино ! и Јелино !

„Бога вами миле сестре !

„Своје ћери приведите

„У тугу их преођен'те,

„Русе косе расплетите.

„Помоз'те ми јадовати

„(Тако вам се радовати !)

„Морете ми вјеровати

„У жалости разумјети.

„Јер сте синке погубиле

„И ја сам га изгубила.“

— Слава Творцу вишњему !

— И мир свијету ближњему !

19. Часни пости.

Свети Јован говораше :

„Кад ме роди мајка моја

„На свијет пођо без ођеће,

„И без блага св'јетом прођо.“

— Человјече ! Божја слуго,

Служи Бога за времена !

Док и страшни суд не дође. —

(Служио би ал' не мореш)

Сану вену јадне душе !

Јадно тјело кунијау
И овако говорау:
Бог т' убио тјело моје!
Јесмо ли ти говориле:
Пости посте тјело моје;
Бога моли тјело моје;
Цркви ајде тјело моје;
Право чини тјело моје;
Метаниши тјело моје;
Једноуди тјело моје.
(Ал' то тјело и не слуша!)
— Већ у јелу наслађује . . .
— А у пијћу лакомује . . .
— У одори охолује . . .

20. Страшни суд.

О Ришћани племенити!
И од духа темељити!
Ви се мало пострпите
У свом' срцу протрните;
Да вам кажем јасну пјесму,
Која није испјевата
Ни у колу изиграта;
— Већ је пјесма: *ријеч Божја!*
И од Бога отказата!
Тко је слуша — Бога *куша*,*

* Значи овђе што и: *причест*, према „вкусите и видите . . .“

Тко је прима — Бога штима.

— Тко праведно цркви иде,
Анђели га с неба виде,

Па га Богу наповиде:

„Где онога, мој Господе!

„Он не иде да збор види,

„Већ он иде да те моли.“

Тко л' оливо цркви иде,
Анђели га с неба виде,

Па га Богу оповиде:

„Где онога, мој Господе!

„Тај не иде да те моли,

„Већ тај иде да збор види.“

Вај! ришћанске грешне душе,
Рад кога нас бију суше?

И велики страшни гради,
Не посташе л' сваки гади? . .

Зли језици на земљици? . .

Не боје се вишњег' Бога:

Старијега не слушају;

Туђу муку приваћају

И за њу се криво куну.

Не куну се на свом' скоту
(На ком' би се показало);

Већ се криво Богом куну,

И са свеци и Анђели.

Тко л' се криво Богом куне,

И са свеци и Анђели:

Криво ће му и Бог дати!
Душа ће му у рај поћи:
Ал' ће стати на плакати
Кад угледа вјечну муку
Ће ће бити измучена
Страшном ватром испржена
А никада искупљена!
Тко не плати најемника,
Тешко њему до вијека.
Која л' слуга криво служи,
У паклу јој душа тужи.
Тко л' спроте расцв'јељује,
Своју душу увр'јећује.
Тко ли вријећа родитеље
(Избјегава сваке жеље
И на небу и на земљи)
Тај је проклет и у земљи.
Ој! опрости, мили Боже!
Кол'ко твоја милост може.
Несносна су наша дјела,
Ал' је твоја милост веља,
Која ће нам' опростити
Наше душе угостити.
У небеском отацству
Да нам буде вјечно мјесто.

21. Света црква Инђија.

Подигла се златна пјена од мора,*
Сусрете је свети отац Никола:
Бога теби златна пјена од мора!
Јеси л' била на Јордану на води?
Јеси л' вид'ла свету цркву Инђију?
И у цркви свету матер Марију?
Ја сам била на Јордану на води,
И вид'ла сам свету цркву Инђију,
И у цркви свету матер Марију:
Она држи Христа Бога на шака!

22. Ђевојка се Богу домолила.

Не би сунца три бијела дана,
А мјесеца за годину дана,
А данице за три годинице.
Тад потавње црне земље лице. —
Бога моли сирота ђевојка!
Да Бог даде сунца жараног,
И мјесеца од године дана,
И данице од три годинице.
Јер не могу сироте без сунца,
А путници без сјајна мјесеца,

* Ову пјесму пјевају по Банији ђевојчице на глас познате наше божићње пјесме: „си јазници восплешчите рукама.“

А тежаци без данице звијезде.

Што молила сирота ђевојка,

Што молила — Бога домолила.

Бог јој даде сунца и мјесеца,

И данице од три годинице.

Кад у јутро јутарце свануло,

И жарано сунце огријало,

Преда њ иде сирота ђевојка,

Па говори сирота ђевојка:

„Бога теби сунце прежарано!

„Ће си било, ые л' си дангубило?“

Жарано јој сунце одговара:

„„Што ме питаш, сирото ђевојко,

„„Ће сам било, ые ли дангубило,

„„Ће сам било нијесам дангубило.

„„Снавало сам Творцу на криоцу!

„„ Па ме рано Господ пробудио:

— Устан' рано сунце прежарано!

— Устан' рано путовати путе!

„„Устало сам путовати путе

„„Преко круга свода небескога.

„„Кад сам било рају бијеломе,

„„Ал' код раја једна женска глава,

„„Змија јој се око срца вије:

„„Друга њојзи б'јело лице ије;

„„А трећа јој црне очи пије.

„„Ту ја питам јадне женске главе:

— Бога теби јадна женска главо!

— Што си тако Богу згријешила?

— Те те тако Господ подарно!

— Мени женска глава одговара:

„Што ме питаш сунце прежарано,
„Што ја јесам Богу згријешила,

„Ја сам врло Богу згријешила:
„Три пута се јесам удавала,

„А кад сам се трећи пут удала,
„Нашла јесам троје пасторчади.

„Једно вели: „„Наран-де ме мајко!““
„Друго вели: „„Напој-де ме мајко!““

„Треће вели: „„Опаш де ме мајко!““
„Које моли наран-де ме мајко,

„Црном сам га земљом наранила;
„Које моли напој де ме мајко,

„Иједа га јесам напојила;
„Које л моли опаш'-де ме мајко,

„„Шарком сам га змијом опасала.““
„„Е — па које земље наранила,

„„Оно њојзи б'јело лице ије.
„„Које л она једом напојила,

„„Оно њојзи црне очи није.
„„Које ли је змијом опасала,

„„Оно јој се око срца вије.““

23. Девет Посаваца и сестрица Дуњица.

Рани мајка девет Посаваца,*

Све с преслицом и руком десницом;
Међу њима ћерцу јединицу.

Од мила јој браћа име дјела:
Красно име: „Дуњица сестрица.“

Кад је Дуња удаје дорасла,
Мајка ј' даје за првог комшију,
Мајка даје; ал' браћа не даду.
Браћа дају далеко од себе:

Три дни ода преко поља равна,
А четири преко горе црне.

Овако су сестри говорили:
„Бога теби мила сестро наша!
„Ти не иди ће те мајка даје,
„Него иди ће те браћа дају,
„Јер је наша остарела мајка,
„Оће мајка брзо умријети.

„Браћа ће те често облазити,
„И сестри ће често долазити:

„У години свакога мјесеца,
„У мјесецу сваке неђелице,
„У неђељи сваки божиј данак.“

* Да ли ово није погрјешено преписивањем? више
приличи овђе *пособаца*, како се из саме цјесме то види.
Али ја сам задржао како је у збирци Саве Петровића
из Дабашнице написано било.

Ту је сеја браће послушала,
Она иде ће је браћа дају,
А не иде ће је даје мајка.

Оде Дуња далеко од мајке!
Мјесец паса и нећеља дана,
Није браће Дуњици у пооди:
Али паса и година дана,

Није браће Дуњици у пооди;
Јоштер прође и друга година

Није браће Дуњици у пооди;
Па пасала и трећа година,

Никад браће Дуњици у пооди.
Мили Боже чуда големога!

Куд гођ иде племенита Дуња
Куд гођ иде сузе пролијева,

А плачући браћу кунијаше.
Творцу Богу сузе додијаше;

Па позивље два Анђела млада:
„Бога вами два Анђела млада!

Ви салаз’те на земљицу црну,
Па долаз’те Јаблануши цркви.

Гроб отвор’те Посавца Јована,
И дигните из земље Јована,

Најмлађега брата Дуњичина.
Градите му коња јаворова,

Оседлајте седлом сребрнијем,
Зауздајте уздом од челика,

На њ сједите Посавца Јована,

Па га шаљ'те Дуњици и пооди.

Јере су ми сузе додијале
Племените Дуње поносите.“

То Анђели одма послушали:
Па салазе на земљицу црну,
И долазе Јаблануши цркви.
Те дигоше Посавца Јована,
Дигоше га из земљице црне.

Граде њему коња јаворова,
Оседлаше седлом сребрнијем,
Зауздаше уздом позлаћеном.

Тако они коња опремише
И Јована на њег' поставише,
Па га шаљу сестрици Дуњици,
Да к њој оди и да је пооди.

Тамо оде Посавче Јоване
Да пооди Дуњицу сестрицу.

Далеко га сеја угледала,
Мало га је ближе сусретала.

Грли брата објема рукама,
А љуби га међу очи црне,

Па говори племенита Дуња:
„Што ми ради остарела мајка?
„Што л ми раде мила браћа моја?
„Јесу ли се браћа поженила?

„Јесу л снаше синове родиле?“
Али братац сестри одговара:

„„Све је наше у добrome реду;

И све ствари у красном погледу;
Здрава нам је на оцаку мајка;
Снашице је носе на рукама;
Синове је мајка поженила;
А снашице чеда забављају.““
Стаде сеја даље говорити
И на даље жалост проводити:
Браћо моја, тврда ли сте срца!
Камо вјера камо л договори?
Камо ли су ваши разговори,
Да ћете ме често облазити,
Јединици сестри долазити,
Већ пасаше три године дана
Да сестрица сузе пролијева
Не видећи брата ни једнога
Нит' икога од племена свога! —
Веће сам се у црно завила . . .
А у срце болове добила! —
Опет братац сестру разговара:
Утјеши се мила сестро моја,
Ти не плачи нити сузе рони,
Већ се брату Јовану приклони!
Ту је сеја брата послушала,
И његова коња уватила.
Коња води у подруме доње,
А Јована у чардаке горње.
Коњу даје јечам и сијено,
А Јовану винце и ракију.

Мијења му сваке слаткарије
Које но се у двору наоде.
Ал' јој ето чуда великога,
Да не куша тога ни једнога!
Коњиц не ће јечма ни сијена,
Нити зоби ни воде студене.
Јован не ће вина ни ракије,
Нит' сестрине часне слаткарије.
Сестра брата међу очи љуби,
Па му тепа: „зашто се не служи?“
Братац сеји љепше приватио:
„Што ме нудиш мила сестро моја?
Док сам девет браће оженио,
Ја сам своје срце напунио
Сваке части срдачне радости,
Па не могу пити нити јести.
Нег' дај сестро добра коња мога!
Да ја идем двору бијеломе. —
Стараће се на оцаку мајка
Што јој није најмлађега ранка;
А снаше ће прозоре сломити,
Гледајући оћу ли рушити.“
Цикну сеја кано змија љута,
А задрхта по пут горског прута.
„Како ћеш ме, брате! оставити?
Да се тебе не ћу нагледати!
Јој! што си ми брате потавнио?
Ка конда си у земљици био. —

Што ли ти је коњиц омршао?

Канда није зоби ни видио.“

„Ја сам сејо тако потавнио,

Док сам девет браће поженио;

Коњиц ми је мора омршати,

Омрша је често путујући,

И још чешће сејо, сватујући,

У далеке земље проодећи,

Из далека моме доводећи . . .“

Кад све каза Јован што гођ шћеде,

Он се диже на коња усједе

Па појезди преко поља равна

Као звијезда преко неба сјајна.

За њим трче Дуњица сестрица.

Кад су били крај поља равна,

Ватише се горе виловите.

Ал' говори Посавче Јоване:

Врат' се натраг мила сејо моја!

Плакаће ти чедо пренејако!

Караће те свекар и свекрва! —

Ал' Дуњица брату проговара:

Кани ме се, мој брате Јоване,

Волим своју главу изгубити!

Нег' се својим братом раставити:

Док невидим остарелу мајку;

Девет браће и девет снашица;

И њиови девет паунића

Које јесу у двору добиле.

Кад пређоше преко горе црне,
Ватише се поља широкога.
Моли сеју Посавче Јоване,
Да се врати двору бијеломе.
Ал' се сеја не ће да поврати,
Нити оће браца да послуша.
Кад прођоше преко поља равна,
Угледаше Јабланушу цркву.
Не окреће Посавче Јоване
Не окреће свом' бијелом оцаку,
Већ окреће Јаблануши цркви,
А говори милој сеји својој:
Пођи, сејо! двору бијеломе,
А ја идем Јаблануши цркви,
Да прочатам књиге богословне.
Ал' се сеји ни то не оћаше
Нит' се својим брацом растајаше,
Већ за њиме устоце иђаше.
Не ће Јован пред црквена врата
Већ под бијелу Јабланушу цркву.
Ту у реду до девет крстова! —
И под њима до девет гробова! —
На гроб први коњиц наступио:
Земља пуче — он оде у абес* —
И прождрије коња и Јована.
Оста Дуња кукајући сама! . . .

* провалија.

Паке иде двору материну,
Ће налази остарелу мајку :

Налази је у сред винограда.

Кука, плаче, нигда не престаје,
Своме тјелу покоја не даје.

Косу реже њом виноград веже,
Сузе рони па га залијева,

А ноктима њега окопава.

К њој долази Дуња племенита,

Божју помоћ називала мајци :

„Божја помоћ мила мајко моја!“

„„Бог ти дао, драга снашо моја.““

Ал' Дуњица говорила мајци :

„Нијесам, мајко! ја снашица твоја,
Већ — Дуњица твоја јединица.

Што си сама, мила мајко моја? . . .

Камо теби слатка чеда твоја? . . .

Камо теби твоји девет сина? . . .

Твоји сиви девет паунова! —

Камо су ти девет пауница? —

Ај, твојије до девет снашица.“

Али мајка ћери одговара :

„„Бога теби мила ћери моја,

Како ј' мајка тебе опремила,

Синове сам брзо саранила,

А снашица н'јесам ни имала.““ —

Кад то чула Дуња племенита,

Узе мајку за бијелу руку

Па је води двору бијеломе.

Ту је мајку смрти доранила,
Доранила па и саранила.

— Онда било сад се спомињало!
Ко ће боље пространо му поље,
Ко ће више родиле му вишње,
А ко љепше родиле му трешње.
Сад уз Бога немој говорити!
Вишњег' творца на гњев наводити!

24. Ружица ђевојка.

Крила клела тица ластавица:

„Крила моја, да би одагњила!

„Ће сте мене данас занијела,

„Ће но нема дрвца ни камена

„Само једно дрво ораово,

„Под њим сједи Ружица ђевојка.

„Везак везе Ружица ђевојка

„Златном жицом, сребрном иглицом,

„Златном жицом по танкој кошуљи,

„Својијем се везом разговара:

„„Да ја смијем од старог бабајка!

„„Ја бих ово мјесто позлатила,

„„И на њему цркву саградила;

„„И по цркви све бих позлатила;

„„Позлаћена б' врата саградила.

„„На коњу бих цркви долазила,

„„Копљем бих јој врата отварала.

„„Богу бих се свесрдно молила,

„„Да ме даде за Ивана бана!““

Мисли Ружа — јађана јој мајка! —

Мисли нико од никуд не чује.

То слушале бабине делије!

Па казују староме бабајку

Што говори Ружица ђевојка,

Својијем се везом разговара:

Да би смјела од старог бабајка

Урве-б' оно мјесто позлатила

И на њему цркву саградила,

И по цркви све би позлатила,

Од злата би врата саградила,

На коњу би цркви долазила,

Копљем би јој врата отварала.

Богу би се у цркви молила

Да је даде за Ивана бана.

Кад то чуо остарели бабо!

(Тако влада и море му бити)

Срце му је од камена било.

Он дозивље Турке јањичаре:

„Јањичари по избору Турци!

„Који јесте бољи мејданџије,

„Од'те к мени пред бијеле дворе,

„Вод'те моју ћерку јединицу,

„Повед'те је низ то поље равно,

„Па је врз'те под ора'во дрво,

(„Стријељајте колико морете)

„Не стријељајте кано у ђевојку,
„Већ стријељајте кано у хајдука!“ —

Кад то виђе Ружица ђевојка,
Сузе лије овако говори:

„„Бога теби мој стари бабајко!
„„Кад ми тако мореш киндисати:
„„Предати ме Турком јањичаром,
„„Да ме бију и коњма тргају;
„„Ти се припни на бијелу кулу,
„„Па погледни низ то поље равно,
„„Како бију твоју јединицу! . . .
„„И молим те, мој стари бабајко!

„„Моје су ми ноге утрнуле
(„„Не ћу доћи до мјеста крвнога)
„„Подај мени дору коња твога
(„„Од тридесет и седам година)
„„И подај ми сабљу пометницу,
„„Да се вучем до мјеста крвнога . . .““

Даде бабо дору коња свога
Од тридесет и седам година,
И дао јој сабљу пометницу.
Па се Ружа низ поље отпужа. —

(Оде бабо на бијелу кулу,
Па он гледа низ то поље равно)
Кад је била до мјеста крвнога,

Ја-ли стаде Ружица ђевојка,
Она стаде на стару коњицу,

И загледа сабљу зарђану,
Зарђану од тријест година.
Па с' окрену прам истоку сунцу!
Диже своје пребијеле руке!
(„Божја помоћ од Бога милога!)
„Бре, берија! . . . из горице виле.“
Три јој б'јеле долетиле виле:
Једна вила коња помладила;
Друга вила сабљу наоштрила;
Трећа вила у помоћ јој била. —
Па поћера Ружица ћевојка
— Она ћера Турке на бујуке!
Триста их је на воду нагнала;
Триста Турак' сабљом је посјекла;
Равно триста коњем прегазила.
Дивно ј' своју откупила главу!
Три Турчина само оставила
За муштулук староме бабајку:
— Да је жива Ружица ћевојка!
— Да је млада — јача од јунака! —
— Тадај било сад се спомињало.

25. Кумовање Момчила војводе.

Двије куме окумиле кума,
— Окумиле Момчила војводу.
Једна кума танана Латинка!
А друга је лијепа Босанка!

У Босанке чедо мушка глава;

У Латинке женско чедо било.

Ал' говори танана Латинка:

„О мој куме, Момчило војвода!

Пром'јени ми на крштењу чедо,

Даћу теби од свиле кошуљу;

И даћу ти од злата мараму;

И на чело перје позлаћено.“

Кад то чуо Момчило војвода,

То војвода једва дочекао:

На крштењу чеда пром'јенио. —

Кад с' Латинка мушког' добавила,

Брже сиње море препловила. —

Ал' кад видла млађана Босанка,

Да је женско у бешици чедо . . .

Она цикну као змија љута,

Па проклиње Момчила војводу!

Јере јој је чедо пром'јенио):

„Зашто куме, да од Бога нађеш!

Зашто куме сапело те кумство!

Зашто мени промијени чедо?

На крштењу светог Јована!“

Момчило се криво кунијаше:

— Н'јесам кумо, Христова ми кумства! —

— Пуст порода свога не желио! —

— Своју ћецу печену не јео! —

То изрече на коња усједе,

Па појезди двору бијеломе.

Ал' кад био кроз гору зелену

Сустрете га једно јање мало:

Оно лети кроз гору зелену. —

Увати га Момчило војвода,

Те га закла, па га испекао,

Па он сједе те јањета једе. —

Кад се јунак понаједе мяса,

Он узимље од јањета главу,

Па је меће у зобницу торбу,

Торбу вјеша седлу о уњкешу;

Па он иде двору пјевајући.

Ал' кад био на крај горе црне,

Њега срета од двора поћера.

Пита јунак младе поћернике:

„Бога вами млади поћерници!

Што ћерате? за чим' ли сижете? . .

Да-л су коњи помамни утекли? . .

Да ли су се воли уплашили? . .

Да-л су б'јели похарати двори?“ . .

Ал' поћера њему одговара:

„„Кани нас се, Момчило војвода!

Н'јесу коњи помамни утекли,

Нити су се воли уплашили,

Нит' су б'јели поробљени двори;

(Нег' је жалост којој краја нема!)

Утече нам у планину Јово,

У јањца се Јово претворио

У зелену гору утекао . . .““

Кад то чуо Момчило војвода!

Он се вати у струњицу торбу,
Да извади од јањета главу.

Кад ли није од јањета глава
Већ је глава Јове нејакога:

— Момчилова сина јединога!
Кад то виђе Момчило војвода,

Удари се руком по кољену,
Дупа' скерлет пуче на кољену,

Па он стаде себе проклињати
— Проклињао, себи говорио:

„Давор' срећо, вода те одн'јела!

„Давор' главо, осјекли те Турци!

„Тужно тјело изјели те вуци!

„Смрти ће си, јер ме не умориш! —

„Да ме данас жива не оставиш . .

„О невјеро! ниће те не било!

„*Жив не био ко гођ невјерио.*“

26. Сестра — своју сестру отровала.

Пелин брала лијена дјевојка,

Пелин брала руже остављала. —

Онуд јаше господине Павле,

И говори господине Павле:

„Бога теби лијена дјевојко!

„Каква ти је бједљива невоља?

„Пелин брати, руже остављати?“

И говори лијена дјевојка:

„„Кад ја немам ниђе никог' свога!

„„Само једну сестрицу Јелицу,

„„И она м' се далеко удала:

„„Преко мора за некаква Павла.““

Њој говори господине Павле:

„Бога теби лијена дјевојко!

„Од' овамо к мени на коњића,

„Па ћеш бити моја слушкињица,

„И мог' малог' чеда зибарица,

„И мојије кључа кључарица.“ —

То послуне лијена дјевојка

Па ми иде к њему на коњића.

Кад су дошли у дворе бијеле,

Говорио господине Павле:

„Бога теби млада госпојица!

„Ево теби једна слушкињица,

„Нашег' малог' чеда зибарица,

„И нашије кључа кључарица.“

Одма иде лијена дјевојка,

— Одма иде и чедо јој зиба.

Лијено пјева млада зибарица:

— Живо било и оцу и мајки, —

— И тетици младој зибарици! —

То дочуле све четири слуге:

И говору све четири слуге:

„Бога *вама* (!) млада госпојице!

„Зло *вам* (!) пјева млада зибарица

„Мртво било и оцу и мајки

„А и мени младој зибарици.“

И говори млада госпојица:

„Бога вами све четири слуге

„Ви ми ид'те у гору зелену,

„На пребер'те листак и травицу,

„На нађите змију пресојницу,

„Пуцкајте је двама шибицама,

„И боцкајте трема иглицама,

„Док вам пусти јада и чемера.““

То послуну све четири слуге,
На отиду у гору зелену.

Пребрале су листак и травицу,

На су нашле змију пресојницу,

Пуцкале је двома шибицама

И боцкале трема иглицама,

Пустила им јада и чемера.

И говору све четири слуге:

Бога вама млада госпојице!

Ми смо ишли у гору зелену

Пребрали смо листак и травицу,

На смо нашли змију пресојницу,

Пуцкали смо двома шибицама

И боцкали трема иглицама,

Пустила нам јада и чемера.

Ево иде млада госпојица,

— Ево иде доље у подруме,

На наточи једну чашу вина,

На ми носи младој зибарици:

Ево теби млада зибарица,
— Ево теби једна чаша вина,
Ижедњела с' чедо зibaјући.
То послуњу млада зибарица
Па ми пије ову чашу вина.
Вино пије и к смрти се справља . .
Циче плаче млада зибарица:
„Бога теби сестрице Јелице!
„Ће је наше руво пребијело?
„Које нам је под'јелила мајка!
„Теб' је дала руво пребијело,
„А мени је круну прсвијану.“ —
Циче плаче сестрица Јелица,
И говори сестрица Јелица:
„„Бога вама све четири слуге!
„„Зашто м' нисте право диваниле?
„„Сад ја више ниђе никог' немам,
„„Само ову сестрицу једну,
„„И њу сам си саде отровала.““ —

27. Сестра уклела брата.

Мили Боже, чуда великога!
Ће Богдане сеју удаваше,
— Неудаје, већ је препродаје:
За њу узе три бијела града;
Два на мору, а трећи на копну;
Љуби сукњу од зелене свиле;

Себи узе вранога коњица.

Кад је била на поласку сеја,
Лијепо свога благосива брацу:

— Два ти града вода потопила! —

— А трећи ти громови спржили! —

— Сукњу т' љуба у тузи дерала! —

— Гледајући оклен ћеш јој доћи!

Тијо Богдан сеји говорио:

Пред кућом ти јавор дрво суво,

Кад се јавор дрво помладило

И још томе јабуке родило,

Онда ће те брацо поодити. —

Кад сватови пред бијеле дворе

Ал' говори млада вођеница:

„Бога вама куме и ђевере!

„Дајте мени једну купу вина,

„Да наздравим сувоме јавору.“

Дадеше јој једну купу вина:

„Здрав, јаворе! суво дрво моје!

„Ако ј' право, ти се помладио

„И још к томе јабуке родио.“

Сину ново љето прољетарце,

Помлади се јавор дрво суво,

И још к томе јабуке родио.

Поручује сеја своме брату:

„Доћи де ми, мој једини брацо!

„— Доћи дере поодити сеју.“

Кад се Богдан на нут опремио,

Ал' из горе нешто проговара:

— Ој! Богдане, жалосна ти мајка!

— Два ти града вода потопила,

— А трећи ти громак упалио.

Како ј' Богдан на коњу потека',

Тако с коња врат је уломио . . .

Сукњу љуба у жалости дере,

Гледајући куд ће Богдан доћи. —

28. Брат и сестра у незнање вјенчани.

Овце пасе Видосава,

— Видосава чобаница.

Ни солила, ни бројила,

Ни на воду нагонила;

Овце јој се иљадиле;

К њој долази девет браће,

— (Девет браће Југовића)

Најстаријем Рајин име;

Најмлађему Радојица.

Ал' говори Радојица:

„Ој Рајине! мој брајане!

„Жени мене к'о и себе,

„Проси мени Видосаву,

— „Видосаву чобаницу.“

Испросише Видосаву.

Кад пођоше на вјенчање

Двије кани крви стаде;

Кад пођоше са вјенчања,

Отиште се санта леда;

Кад сведоше младијонце,
Два се грома отискоше;

Кад је пош'о да пољуби,
Двије чаше крви стаде.

Досјети се Радојица:

Да му није какво сроство?!

„Бога теби Видосаво!

„Би ли знала ког' си рода?“

— Ја не знадем ког сам рода:

Нејачка сам заробљена,

Турци мене заробише

У злаћану повојчићу,

У сребрној бешичици;

Добри људи казиваше

Да ја имам девет браће

— Девет браће Југовића,

Најстаријем Рајин име,

Најмлађему Радојица. —

Подвикује Радојица:

— Оди к мени мајко моја,

— Није ово љуба моја,

— Већ је ово сеја моја!

— Ако сам је пољубио,

— За милошту сестру своју;

Ако њедра доватио,

За незнање, мајко моја. —

29. У хајдука рода нема.

Пирну вјетар са Јањина града!

Ал' говори материна Јања:

„Бог убио моју стару мајку!

„Што је мене за хајдука дала.

„Јер ме није за тежака дала,

„Ја б' тежаку обућу опрала.

„Већ су ми се осушиле руке,

„*Вајек* перућ кржаве доламе.

„И синоћ сам двоје испирала:

„На једној су два свилена џепа,

„У једном је рука од јунака,

„У другом је коса ђевојачка.

„Познала сам по прстену руку,

„Да је рука мога брата Павла;

„Познала сам по гајтану косу,

„Да је коса моје сеје Паве.“ —

Ту не прође ни неђеља дана,

Ал' ти иду поруци од мајке:

Бога теби материна Јањо!

Ти одрежи три аршина платна,

Па ајдемо остарелој мајци.

(Мајка жени твога брата Павла
Брата жени, а сестру удаје)

Кад дођоше наред поља равна,

Ал' говори материна Јања:

Бога вами поруци од мајке!

Причу ми се црна кукавица,
(Грло јој је к'о у моје мајке.)
Не будали материна Јањо!

Оно ј' овца јање изгубила,
Па га тражи, наћи га не море.

Кад дођоше близо бјела двора,
Ал' говори материна Јања:

Бога вами поруци од мајке!
Што с' не чује бубањ ни свирала?

Нит' се виде свилени барјаци?
Већ се чују дрвени мајстори . . .

Ал' говоре норуци од мајке:
Не будали материна Јањо!

Мектери су сви за објед сјели,
А барјаци још су савијени.

Кад дођоше пред бијеле дворе:
Браца Павла на носила међу;

Сека Пава под покровом спава;
Сеји Јели ужићу свијећу.

Трже Јања ножа од појаса,
Па удара себе у срдашце.

Паде Јања прео прага мртва!

30. Ћевојка и цар.

У Ивана и у Радована

У њи јесу на гласу ћевојке:
Бан Марија, и бан Анђелија!

Њи ми просе све четири стране:

Прво проси Краљевићу Марко;
А друго је Војводићу Јанко;
А трећи је Реља од Пазара;
А четврти господине Павле.
Кад је Мара бесјед саслушала:
„— Ја ћу бити господина Павла.“
Кад је Пајо бесјед саслушао,
Он ми куми Краљевића Марка,
А прикумка Војводића Јанка,
А ђевера Рељу од Пазара.
Вако браћа Мару сјетовала:
„Ој Маријо! сестро најмилија,
„Када доћеш според Цариграда,
„Гледаће те све цареве слуге;
„И сам царе гледаће с чардака;
„И царићи са драгог' камена;
„А царица са сребрних врата;
„Носиће ти једну купу вина.
„Ти њој реци: фала госпо наша!
Нисам вина од постанка пила.
„Пушта вијенце низ бијело лице,
„Русу косу коњи до струмена.“
Тад се свану и ограну сунце,
И сватови дома полазише,
И са собом Мару новедоше;
На кад били според Цариграда,
Гледаше их све цареве слуге,
И сам царе са доњих чардака,

И царица са сребрни врата,

А царићи са драгог' камена.

Носише јој једну купу вина.

— Фала, фала, грага госпо наша,

— Нисам вина од постанка пила.

— Пусти вијенце низ бијело лице,

— Русу косу коњу до струмена. —

Али виче царе господине:

„Ко је ђевер лијепе ђевојке,

„Нек се склања, нек се мање сјаји,

„Ево ми се слуге помамиле,

„Готов сам се и сам помамити,

„И готов сам дворе развалити.“

Али виче господине Павле:

„„Ко је ђевер лијепе ђевојке,

„„Нек отклања, нек се више сјаји:

„„Не би-л нам се царе помамио,

„„И не би ли дворе развалио. —““

Пуче пушка врху Цариграда,

Те погоди господина Павла!

Рањен Пајо на земљицу паде,

Пајо паде, а Мара допаде:

„Јао! Пајо, моје жарко сунце! —

„Г'јепо ти ме обасјало бјеше,

„Ал' ми брже за горицу зађе;

„Црне очи што ме негледате;

„Б'јеле руке што ме негрлите;

„Медна уста што ме нељубите

„Као синоћ у мајчину двору.

Рањен Пајо с душицом се бори

— С душом бори а Љуби говори:

„„Љубо моја, питома ружице!

„„Д’јено ти се бјеше расцвјетала,

„„Ал’ те Пајо мирисати не ће.““

То изусти а душицу пусти.

Трже Мара ножа од појаса,

Па удари себе у срдашце,

Мртва наде поред свога Паје!

Ту два гроба напоредо бише:

Из јунака јавор дрво расте,

Из ђевојке винова лозица.

Лозица се око бора вила,

Као свила око груде смиља.

Око њих ми шанце ископаше,

И у шанце воду наведоше;

Око гроба клупе саградише,

Око клупа воће посадише.

Ко је жедан нека се напије,

Ко је гладан нека воће ије,

Ко је трућан нека одпочива,

— Нек спомене кржаве сватове. —

31. Сужањ Владимир.*

Процвилио сужањ Владимире!

У тавници краља бугарскога.

Он проклиње дане и године

И старицу милу мајку своју,

Која га је на св'јет породила. —

Чини, јадан, да нико не чује;

Ал' то чула Косана ђевојка;

Д'јепа ћерца краља бугарскога!

Па говори Косана ђевојка:

„Бога теби, сужњу невољниче!

„Која ти је голема невоља?

„Али ти је старост додијала;

„Ал' тавница јадна кућа твоја;

„Ал' на ногу негве до кољена;

„Ал' на руку тешке лисичине;

„Али ти је на ум пала мајка;

„Али ти је жао завичаја;

„Ал' си чуо, мој сужњу невољни,

„Да с' удаје вјерна љуба твоја?“

„„Бога теби, незнана ђевојко!

„„Није мени старост додијала,

„„Ни тавница јадна кућа моја,

* Овај сужањ звао се: *Јован Владимир*, био је краљ српски, столица му била у Елбасану. — Он је погинуо на пријевари свога шуре Владислава краља бугарскога, године 1015. У „Србљаку“ слави њега црква 22. јула као царскога мученика.

„„Ни на ногу негве до кољена,

„„Ни на руку тешке лисичине —

„„Нити ми је на ум пала мајка,

„„Нити ми је жао завичаја,

„Нит с' удаје моја вјерна љуба.

„„Жењен н'јесам, женити се нећу,

„Јер знам да ћу скоро погинути.““

Још га пита Косана ћевојка:

„Кажи ми се, мој сужањ невољни!

„Од кога си рода и племена?“

Каже јој се сужањ Владимире:

„„Ја сам синак краља Ширинскога!

„„А сужањ сам краља бугарскога.

„„Моја би ме откупила мајка,

„„Ал' ме не да царе на откупе;

„„Већ он иште моју русу главу.““ —

— Ја ћу поћи б'јелу двору моме,

Заклињат ћу старца бабу свога,

Самуила господара твога!

Живим ћу га Богом заклињати,

Да те пусти из тавнице тавне.

Она оде б'јелу двору своме,

Она клече на гола кољена,

Па заклиње старца бабу свога:

„Бога теби, мој бабајко стари!

„Даруј мени сужња Владимира

„За в'јернога заручника мога!

„Пусти њега из тавнице тавне

„А тако ти Бога јединога!

„И тако ти сина Радомира!“

На то се је краљу смиловао,

Удара се руком по кољену,

Па говори Косани ђевојци:

— Дарујем ти сужња Владимира,

— За твојега вјерна заручника.

Тад устаде Косана ђевојка,

Она скочи на ноге лагане,

Па узима од тавнице кључе,

Тавници је врата отворила,

Дозивала сужња Владимира:

„Устани се мој сужњу невољни!

„И отари грозне сузе твоје,

„Ево тебе заручница зове,

„Л’јепа ћерца краља бугарскога,

„Самуила господара твога.“

Тад се диже сужањ Владимире:

Поцрнио и сав потавнио;

Нокти су му орати би мог’о;

Коса му је до земљице црне;

Убила га мемла од камена;

Једва иде двору бијеломе. —

Далеко га краљу угледао,

Још је боље преда-њ ишетао:

— Аој мени, до Бога милога!

Доста сам те синко намучио

И конаком . . и глади . . и жеђом . .

Брже зове бугарске тержије
Да му кроје од злата хаљине.
Те говори Косани Ђевојци:
— Дарујем ти сужња Владимира!
За твојега вјерна заручника. —
Ајде, синко, б'јелу двору твоме,
Нека ти се обесели мајка,
Кад угледа Владимира синка!

32. Црква на Кремену.*

Кад су Турци кремен попалили,
И краљеву дјецу заробили,
Љепу Јању од седам година,
Мијајлића у зеленој свили:
Од онога доба несретнога
Сав се кремен у црно завио
Нит' пјеваше ни кола играше.
Кад пођоше Турци путовати,
Па су били напред горе чарне,
Јал' говоре аге и спахије:
„Бога вами Турци Јањичари!
„Што ће вами пренејачко чедо?
„Баците га коњма под копите.“
Узе Туре млада Мијајлицу,

* Црква филнална храма св. Николе на Кремену.
(Гледај „Шематизам православне српске дијецезе горњо-
карловачке 1883. године.“)

Да га баци коњма под копите.

Савија се прелијена Јања

Руке склана *Потурцију* брати:

„О Турчине! о по Богу брате!

„Ти не бацај брата Мијајлице,

„Не бацај га коњма под копите,

„Ваши ће га коњи прегазити;

„Већ га узми у бијеле руке,

„Па га даруј цару за јабуку.“

То је Туре за бога примило:

„„Оћу Јањо, драга душо моја,

„„Дароваћу и тебе и њега.““

Кад су били граду Цариграду;

Узе Туре прелијепу Јању

Узе Јању за бијелу руку,

А Мијајлица себи у њедарца:

Дарова их цару за јабуку.

То је царе једва дочекао

Јер цар свога порода немаше.

Узимље их царица госпођа

Узимље их себи у њедарца,

Његује и као дјецу своју.

Расла Јања до седамнајст љета;

Мијајлица до десет година.

Већ га шаље царе господине:

„Ајде, сине, тамо у Чајире,

„Тамо су нам све државе наше,

„Ајде сине обаћи градове.“

Забави се млађан Мијајлица

Забави се годиницу дана.

Просе Јању на све четир' стране

Просили је паше и везири,

Царица је Јањи говорила:

„Јањо! душо, драга ћери моја,

„Тебе просе паше и везири:

„Удаји се; ал' их одговарај.“

Стидом мајци Јања говорила:

„„О царице! мила моја мајко,

„„Ја те желим мајко послушати;

„„Ал' ево ме срце забољело

„„За мојијем братом јединијем.

„„Да га видим, мила мајко моја,

„„Чини ми се да бих оздравила.

„„Пошаљи-де њему у Чајире,

„„Нешто бих му на само казала.““

То царица за Бога примила;

Одма шаље слуге и делије.

Ал' ето ти сина Мијајлића,

Царица му л'јено казивала:

„Сестрица ти лежи у кревету . . .“

Нујан Миле у одају ноће,

(Ш њим царица својој Јањи иде):

„„Што је сестро ако Бога знадеш!

„„Откад те је бола забољела?““

— Има брате три бијела дана,

— Па на само да ти кажем тајну

— Јал' ћу мријети, јали лакше бити. —

Царица их саме оставила.

Јања брату тијо проговара:

„Миле, брате, у сестре једини!

„Још ти нијесам тајне казивала:

(„Не одаји ни мене ни себе!)

„Ово нијесу наши родитељи.

„Ми смо брате давно заробљени,

„Веће има десет годиница.

„Него кад се тавна ноћ увати,

(„Ти послушај сестрицу једину)

„Па отиди у царске палаци,

„Двоје егбе ти натрпај блага,

„Изнеси га да нитко не спази;

„И отиди у доње таване,

„Па изведи до два добра коња:

„Себи „тицу,“ мени „ластавицу“

(„Тако царске коње позивају).“

Миле секу лијено послушао.

Кад се збиљна ноћца уноћала,

Краде с' Миле по цареву двору:

Сишље злата колико му драго,

И изводи до два добра коња,

Једног' себи, а другог' сестрици.

Усједоше братац и сестрица

Па одоше путак путовати.

Мало само преко поља равна

Па умакли у горицу чарну. —

Него њима лоша срећа била :

Непон'јели хљеба бијелѣга,

Непон'јели лађане водице,

(Суво злато нит' поји нит' храни! —)

Налазили стопу од тичице

И у стопи нешто воде било.

Жеђан Миле сеји говорио :

„Ено сестро лађане водице,

„Ођу пити, или умирати!“ —

Сестрица се тужна, ајмекнула :

„„Не! мој брате, жарко сунце моје,

„„Створићеш се у малу тичицу,

„„Свагда ј' ова гора виловита,

„„Што би твоја без тебе сестрица!““

Јашу даље гором напредују,

Па налазе волујску стопицу,

У стопици лађане водице.

Опет Миле сестри говорио :

„Ено сејо, лађане водице,

„Ођу пити или умирати!“

Јања брату и ту одговори :

„„Не! мој брате жарко сунце моје,

„„Створићош се у малог вочића,

„„Што би твоја јађана сестрица!““

Јашу даље све горицом чарном,

Ниће сјести нити починути. —

Јашили су три бијела дана,

До три дана и три ноћи тавне,

Ни што јели, ни водице нили,
(Тежа жеђца и од глади црне.)
Него гора нешто проб'јелкује! —
Велико су поље упазили,
И по пољу силна моба кипти,
Жетеоци у црно завити.
„Божју помоћ!“ црној моби звали,
Жетеоци љепше приватили;
„„Бог помагај! млађани делије!““
„Већ бога вам, млади жетеоци!
„Ако знате Бога јединога!
„„Подајте нам лађане водице.
„Већем има равно девет дана
„Откако смо гором загазили,
„Ни што јели, ни водице пили,
„„Ми тражимо своје родитеље,
„Турци су нас давно заробили.““
Говоре им млади жетеоци:
„„О бога вам млађане делије!
„„„Пођ'те горе до краљева двора,
„„Ту се чине вел'ке задужбине;
„„„Већем има десет годин дана,
„„Што су Турци кремен попалили,
„„„И краљеву дјецу заробили,
„„„Љепу Јању од седам година,
„„„Мијајлића у зеленој свили.
„„То се њима све пред душу даје!
„„„Даће и вам хљеба бијелога,

„И даће вам црљенога вина. —“

Сестра брату била пришапнула:

„Мијајлица, мој брате рођени,

„То су наши помоз' Боже! стари,

„Не одаји ни себе ни мене,

(„*Мајка ће нас по крви познаши!*“ —)

Они иду у краљеве дворе,

Излазе им у сусрет делије,

Питале их краљевске делије:

„Откуда сте млађани путници?“

„Јесмо, чоче, из далеке земље

„Свратисмо се, па за Бога примте:

„Подајте нам хљеба бијелога,

„Напојте нас лађане водике,

„А у здравље двора честитога!“

Браћају се краљеве делије,

И краљици ријеч казивали.

Ал' говори краљица госпођа:

„Увед'те их у дворе бијеле,

„Подајте им хљеба бијелога,

„Пружајте им вина црљенога,

„Пред душицу Јање и Мијајла!“ —

Итре слуге итро послушале.

Уводе их у бијеле дворе,

Па износе и хљеба и вина.

Кад се Миле вина понатио,

Тајно својој сестри говорио:

„Мила сестро, ја би зашјевао,

„Лијепо м' суза ево нешто слуги:

„Е су ово наши родитељи!

Него сеја брату одшанула:

„„„Не! мој брате, изгубићеш главу!“““

Ма ту Миле сеје неслушао,

Па зацјева танко гласовито:

„Мили Боже, на свему ти вала!

„Ево има десет годинаца,

„Откад двије птице одлетиле,

„Одлетиле — из својега гњезда,

„Забасале у земљу незнану;

„Ал' се опет гњезду повратиле!“

(Српски пјева, турски изговара!)

Чула га је краљица госпођа,

Ама ријеч није разабрала,

Већ је пјесма у жалости нађе!

Па силази низ бијеле дворе

И проклиње своје вјерне слуге:

„Бог оће вас! моје вјерне слуге!

„Та сав Кремен самном скупа тужи!

„Откуд пјесма, па на хљебу душном?

„Гоните их из мојега двора . . .

„Бацајте их на дно у тавницу . . .

„Веж'те чврсто, не пуштајте лако . . .

„Докле дође краљу господине,

„Нек им даје муке свакојаке.

„То ми фала! . . . то ми задужбина . . .“

Ал' притрча дјете Мијајлица,

Узе мајку за бијелу руку,

Па је љуби и сузе пролијева
Кроз плач дјете мајци проговара :

„Чини, мајко! што је теби драго,
„Ево теби Јање и Мијајла!“

Кад то чула краљица госпођа
Руке шири обадвоје љуби,

И дозивље слуге и делије!
„Лет'те брже слуге и делије!

„И понесте краљу муштулуке :
„Дошла Јања — грануло нам сунце!
„Мијајлица — круну донесао!“

А кад краљу сретни гласи дошли,
Даје царе баш царског бакшиша:
Даје царе земље и градове!

Даје царе пензу небројену!
Даје царе на мору бродове!

Зиђе царе цркве и олтаре,
Подигао цркву на Кремену

А у славу светитеља Нике!
Вала Богу! вала јединоме!

Да је коме послушати било:
Како грми, како с' земља тресе,

Урнебес се по Кремену чини
Од топова, ситни цеввердара;

Звона звоне, бубњи ударају,
А свирале коло разиграле:

— Коло игра, пјесму вјетар носи:
— Жив је Србин и врагу пркоси! . . .

33. Рајски праунуци.

Прођох ја прођох кроз гору;
Дика моја ћевојко!*

Али ја не знам кроз коју.

Срете ме срете ћевојка;

Али ја не знам која је.

Стаде ми стаде на ногу;

Али ја незнам на коју.

Даде ми даде јабуку;

Али ја не знам за што је.

* Ово се припијева уза сваку врсту.

III.

ПЈЕСМЕ ЋЕВОЈАЧКЕ.

34. Српска ћевојка.

Чија ј' оно лијеша ћевојка!
Граби воду с нашега бунара:
На глави јој капа пулијата;
Око врата гердан од дуката;
У прсима игла од биљура;
О рамену пешкир б'јеле свиле;
У рукама лагва оковата.

35. ћевојка Карловкиња.

Што се оно иза Беча вија?
Је л' је вила? ил је моја Мила?
Нит је вила, нит је моја Мила!
Да је Мила код мајке би била;
Да је вила у гори би била;
Већ је оно Карловка ћевојка:
Гладна сједи — у ципеле гледи...

36. Лијена Ајкуна ђевојка.

Игра коло тридест ђевојака,
А под кулом Османа Диздара.
У Удбини, у турској Крајини,
Све сестара турскијех срдара;
Води коло Ајкуна ђевојка:

Мила сестра Османа Диздара!
Коса јој је кита ибришима;
Обрвице с мора пијавице;
Црне очи морске трњинице;
Трепавице крила ластавице.

Два образа, два ђула румена;
Б'јели зуби два низа бисера;
Б'јеле руке крила лабудова;
Б'јеле дојке два голуба б'јела.

Уста су јој кутија шећера;
А каква су у Туркиње уста?
Та слађа су од шећера пуста!

На Ајки су гаће од сандала;
Какве су јој остале јој пусте!

У гаће је чудо увежено:
Увезла је тице и лисице,
И зечеве угурсузе кусе. —

Висока је као оморика,
А танка је као и шибљика.

Кад се смије канда сунце грије,
Кад говори, канда голуб гуче.

А кад игра канда паун шеће.

— Турком цаба оце и кадије:

— Нами, друже, ваке гађајлије! . .

37. Ћевојка лаће градила.

Грађу гради лијепа ћевојка,

Лијепе грађе — племените лаће:

Три галије на сињему мору,

Све три она по господи дала.

Једну даје дужду Мљетачкоме;

Другу даје бану Задарскоме;

Трећу даје цару Србинскоме.

Господа јој дадоше уздарје:

Дужд јој даде од злата јабуку,

Бан јој даде ђендар око врата,

Цар јој даде момка нежењена.

Захваљује господи ћевојка:

Мала хвала дужду на јабуци!

А још мања бану на ђендару!

Хвала цару на његову дару:

Јер цар знаде што мени ваљаде!

38. Српска ћевојка тврђа у вјери.

Потурчи се кућа Богатића,

И у кући тридесет чељади,

Само не ће Марија ћевојка!

Па је Мари говорила мајка:

Потурчи се ћери моја драга,
Ко и твоја остарела мајка.
Не ћеш светит свеца ниједнога,
Нит постити носта ниједнога;
Него нешто поста рамазана
У години по петнајест дана.
Али Мара мајци одговара:
Кани ме се проклетнице стара!
Волим своју главу изгубити,
Нег' преславну вјеру превјерити!
Ја се млада не ћу потурчити,
Него хоћу Српкиња остати!
Никад' постит' не ћу рамазана
У години по петнајест дана;
Нит' ћу ћерат' по небу мјесеца*
Кано рти по главици зеца . . .

39. Делија-ћевојка.

Млад се Иво на војску опрема,
Своју љубу код мајке оставља.
Љуба му се за друга молила:
Пуст' ме Иво собом на војницу!
Бићу теби пред војском војвода,
Носићу ти барјак о рамену,

* Ово је мухамедански обичај, особито у Османлија. Када мјесец помрачава, онда дижу вику, пуцају из пушака, бајаги бране мјесец од некога чудовишта, које да је навалило на-њ. —

(На барјаку црљену јабуку,
А на другом пушку талијанку.

40. Мудра ђевојка.

Купало се девет ђевојака;
Свију девет на бријег испливало,
Сам' остала Марица ђевојка:
И говори Марица ђевојка:
Ко би мене водом раставио,
Тај би моје лице обљубио.
Онуд' иде момче вараждинче:
Па Марицу водом раставило.
И говори момче вараждинче:
Дај Марице да ти љубим лице!
И говори Марица ђевојка:
Богме не дам момче вараждинче,
Док не дођем досред горе чарне.
Кад су дошли досред горе чарне,
И говори момче вараждинче:
Дај Марице да ти љубим лице!
Богме не дам момче вараждинче,
Док не дођем досред поља равна.
Кад су дошли досред поља равна,
И говори момче вараждинче:
Дај Марице да ти љубим лице!
Богме не дам момче вараждинче,
Док не дођем до ћаћина двора.
Кад су дошли до ћаћина двора,

И говори момче вараждинче :

Дај Марице да ти љубим лице!

Богме не дам момче вараждинче,

Док не дођем до мајкина тријемца.

Кад су дошли до мајкина тријемца :

Бјеж' Марица под мајчина крилца.

— Лако ти је бену преварити :

— Обећај му, што му дати не ћеш. —

41. Досјетљива ђевојка.

Два су града успоредо расла :

У једном је златарија Јово,

У другом је танкопреља Мара.

К њој долази златарија Јово :

Бога теби танкопреља Маро!

Ја сам чуо да ти свилу предеш.

Имам и ја једно повјесамце :

Напреди ми гаће и кошуљу,

И на коња свилене покрове,

И још к томе три сто лакаг' платна,

Што т' остане преди у дарове. —

И говори танкопреља Мара :

Бога теби златарија Јово!

Имам и ја једну бурму злата :

Сакуј мени у уши минђуше,

И на прсте девет прстенова,

Што остане поткуј коња свога.

42. Ћевојка хорјаткиња.

Друм правила лијена ыевојка;
Правила га до двора јуначког!
Њој говори јунакова мајка:
Не прав' друма, лијена ыевојко,
Не прав' друма, не мами ми сина!
Посадићу борје и стоборје
И пометат' студено камење:
Па не'ш виђет' куд се мој син шеће. —
И говори лијена ыевојка:
Не будали јунакова мајко!
Створићу се тица ластавица,
Прелећећу борје и стоборје,
Преметаћу студено камење,
Па ћу виђет' куд се твој син шеће.
Љубиће ме, бојат' те се не ће, —
Узеће ме, питат' тебе не ће. —
Љубићу га, бојат' те се не ћу! . . .
Узећу га, питат' тебе не ћу! . . .

43. Ћевојка клела орашје.

Рано рани ыевојка
Рано јутро по воду,
Кроз зелено орашје.
Коса јој се заплела
За зелено орашје.
— Ој орашје, орашје!

— Малим цв'јетом цвјетало,
— Још и мањим родило.

44. ђевојка жали своју младост.

Везак везла Милица ђевојка.
Више ње се модар облак вије,
Из облака нешто проговара:
Не вез' веза, Милица ђевојко!
Не вез' веза, не губи погледа;
Ја сам теби руво сигурала:
Крпу платна и увлачај свиле.
Јадикује Милица ђевојка:
— Аој! мени до бога милога!
Ђе ја морам млада умирати.
Нити сам се кела наиграла;
Нити сам се рува надерала;
А камо ли драгог нагледала.

45. ђевојачко коло.

Скупљајмо се ђевојчице,
Горе доље крај Дунава!
Све су руже потонуле
Само једна заостала.
Њој је невен говорио:
Ој ружице румена,
Да сам тако ја румен,
Ја б' се вијо те вијо

Мећ' ђевојке у коло.
Вевојке бих грлио ;
Младе снаше љубио ;
Старим бабам пити д'о. —

46. Катица на Дунаву.

Ој Катице, срце моје !
То не ваља, што ти радиш :
Са Дунава воду грабиш
Своје тјело ладиш . . .

47. ђевојка се не продаје.

Лијепа Мара у ковиљу спава ;
К њој се Раде кроз ковиље краде :
Лијепа Маро ! оћеш поћи за ме ?
Лијепи Раде, што ћеш дати за ме ?
Даћу за те гроше и дукате ;
Даћу за те коње и волове.
Не ће бабо гроша ни дуката,
Не ће бабо коња ни волова :
— Већ он оће зета племенита !

48. ђевојка и соко.

Соко лети високо
Крила носи широко,
Баци око далеко.
Угледа је капелу,

На капели ђевојку:
Г'јено лице умила.
Покри лице ђевојко!
Да лице не гори,
Да ме срце не боли. —
Боли ли те за родом?
Као мене за тобом?
Не боли ме за родом;
— Већ ме боли за тобом!

49. ђевојка се намеће.

Ој Ивица! мој боре зелени,
Ко ти даде бурму позлаћену?
Дала ми је са села ђевојка.
Њој не ваља, која ти је дала,
Ја бих теби бољу бурму дала,
Која вриједи до девет градова!
Та не кошта ни дв'је оке мошта . . .

50. ђевојка и невен.

Марица се низ то поље шета,
Куда расте невен до кољена,
Невен јој се скута доваташе.
Ој невене, не ватај се мене:
Није мени до шта-но је теби;
Већ је мени до моје невоље!
Млад ме проси, род ме стару даје.
У стара је свакојако благо:

Прво благо гроши и дукати;
Друго благо коњи и волови,
Врани коњи и плави волови;
Треће благо пребијеле овце.
Није благо ни сребро ни злато,
Већ је благо што је срцу драго!
Волим младу — нег' цареву благу!
Што ће мени све цареву благо?
Када није моме срцу драго! —

51. ђевојка и огледало.

Шетала се јединка у мајке
Горе доље низ зелено поље,
Изгубила сјајно огледало;
А нашла га војводина љуба.
Поручује јединка у мајке,
Поручује војводиној љуби:
— Шаљи, љубо! моје огледало;
— Јер ћу т' љубит' на очи војводу. —

52. ђевојка клела бабе.

Сунце ми се крадијаше
Крајем дуга зеленога;
То не било жарко сунце,
Већ то било драго моје.
На руци ми заспануло,
Оно ми се непрењало.

На челу му капља меда,
На мом срцу груди леда.
Ја заиска капљу меда
Да растопим груду леда!
Отуд иду двије бабе
Диванџије, осамџије.
Од грознице поцркале! . . .

53. Ћевојка и златна јабука.

У ливади под јавором
Вода извире,
К њој се шеће лепа Јања
Тијо лагано.
Драги јој се с града баца
Златном јабуком.
Она му је натраг баца:
Нећу ти је ја.
Узми Јањо! узми душо,
Нико не гледа.
Ако хоћеш лепе воде
Дођи у јутро:
У јутро је свака вода
Лепа студена;
Ако хоћеш лепе руже
Дођи у по дне:
У по дне је свака ружа
Лепо развита;

Ако-л хоћеш лепе душе .
Дођи у вече :
У вече се свако драго
Лепо обљуби.

54. Ћевојка и тантовиље.*

Паун паде на дворе,
Пусти перје до земље.
Чуј, пребери, пауне!
Чуј, пребери тамне ноћи:
Ко не љуби црне очи:
На очи му сан не море;
Од јада га глава боли;
Од главе му гора вене. —
У тој гори ситно цв'јеће,
Ситно цв'јеће тантовиље.
Ћевојке га беријаху.
И у ките китијаху.
Али цв'јеће говораше:
Бога вама ћевојчице!
Још цвијећа наберите,
И у коло понесите.
Сваком цв'јећа подијел'те:
Невистама не дијел'те!
Невисте ме ружно носе:
Обдан носе у кикама,

* Ово је некаково биље које цвјетава, ма ја не знам како изгледа. И у Босни тако реку.

Обноћ тару с' момчинама.
Ћевојке ме л'јепо носе:
Обдан носе за капама,
Обноћ мећу на водицу:
Да им цвеће не вене,
Да им жао не буде.

55. Ћевојка и ковиље.

Повило се по пољу ковиње;
По ковиљу попадало иње.
Гледала га Гизда са прозора,
Гледала га па му говорила:
О ковиље моје мило биље!
Што си ми се бисером осуло:
Кад си бисер и од себе само!
Ал' ковиље с поља одговара?
А ти, Гиздо! што си своје лице
И руменилом осула ружице?
— Није ружа, него крвца своју
Румепила ј' изнијела боју!
Нијесам ни ја (привати ковиље)
Него зора посу са прозора
Иње ево на то перје моје:
Да се кочим, и да се поносим
Са овијем бисер — капљицама!
Ка то и ти, лијена ћевојко,
Ка то и ти с руменилом крвце
Која твоје бојадише лице.

56. Ћевојчице — ђаволице.

— Док малено: — постајало; —

Ал' нас *чудо* зла стајало!

Због кога је зла стајало?

Због малијех ђевојчица:

Ћевојчице — ђаволице!

Ћегод чују — поручују . . .

Ћегод виде — намигују . . .

А ће стижу — причепљују . . .

57. Ћевојка веселичаста.

Лијепо моје поље Растовачко!

По теби се моје драго шеће,
Пољем шеће диванити не ће.

Ја се на њег' јабукама бацам,
А он на ме ни каменом не ће.

— Камено му срце материно!

— Која га је срдита родила. —

— Јер га није весела родила?

— Као мене моја мила мајка!

58. Ћевојка и мати.

Лијепа ти је Мила материна!

Она ј' лијепа, још се љепше плете:
Од петеро, ситно деветеро.

Плетући је шјетовала мајка,

Лијепо ти је шјетоваше мајка :

— Да не носи зеленога в'јенца ;

— Да не пије црљенога винца ;

— Да не љуби младога јунака.

Али Мила мајци говорила :

Моја мајко ! ти си луда јако !

Нема лица без црљеног винца,

Ни љепоте без зеленог в'јенца,

Ни љубави без млада јунака.

59. Лијепа Мила матер преварила.

Добар вече, моја Мила драга !

Јеси ли ми вечер вечерала ?

Нисам драги, ни обједовала :

Мене мати била и карала,

За то моје лијепо гледање,

И за твоје често долажење. —

Да ја знадем да те за то кара,

Та ја би ти свако вече доша.

Дођи драги, ал' коња не води.

Дође јунак и доведе коња,

И уз коња сивога сокола.

Коња свеза за трн у ливади,

А сокола на зелену јелу :

Коњић вришти свезан у ливади,

Соко кликта на зеленој јели,

Јунак спава на мекој постељи.

60. Опет то, још шањивије.

Рано рани Јагода на воду;

За њом јаше Радоња на коњу.

Говори му Јагодина мајка:

— Не јаш тамо Радоња на коњу,

— Тамо ми је лудо и нејако:

— Лудо ми је, преварићеш ми је;

— Витко ми је, преломићеш ми је,

Тихо Раде одговара мајци:

— Како ти је лудо и нејако?

— Сву ноћ ми је на руци преспало. —

61. Ћевојка црне очи клепа.

Ћевојка је црне очи клепа:

Црне очи да би искапале!

Све виђесте, драгог' не могосте.

Синоћ драги испред двора прође,

И пронесе вежену кошуљу,

Што је њему друга драга дала. —

62. Ћевојка жали се на драгога.

Ој ћевојко да би моја била!

Или моја, или брата мога.

Не ћу твоја, па га не имала,

Ни твог' брата, па на мах скапала. —

Ја ћу поћи поискати драгог:

Покрај Купе средње воде ладне,

Куд пролазе трговачке лађе.

На лађи су момци нежењени,
Који служе седам годин' дана,
Седам годин' за седам крајцара:

Да си купи лулу и дувана,

Грошић лула, и грошић дувана,
А крајцарак драгој на ракију.

(Пази драга да се не опијеш! —)

Иди драга са пљаду врага!

Није мени до твоје ракије;
Већ је мени до моје невоље:

Ђе мој драги другом дворе прави! . . .

Урезује јаворове греде;

У рогове очи соколове;

У шјекове крила лабудова.

63. Саможива ђевојка.

Ишла јесам широм по пољу,

Нашла јесам златну јабуку,

Дала сам је баби да д'јели:

Не ће бабо право да д'јели.

Себи даје више нег' мени.

Ишла јесам широм по пољу,

Нашла јесам златну јабуку,

Дала сам је брацу да д'јели;

Не ће братац право да д'јели:

Себи даје више нег' мени.

Ишла јесам широм по пољу,
 Нашла јесам златну јабуку,
 Дала сам је драгом да д'јели;
 Драго хоће право да д'јели:
 — Мени даде више нег' себи.

64. Ђевојка је као и цвијет.

Пјевала бих, ал' не могу сама,
 Драгог' ми је забољела глава.
 Драго моје не умири само:
 Кад умремо, да скупа умремо!
 Ти умири касно у суботу,
 А ја хоћу рано у неђељу.
 Скупа ће нас ожалити мајка!
 Кроз земљу ће руке саставити,
 И у руке зелене јабуке.
 Из драгога зелен борак расте,
 А из драге винова лозица:
 Савија се лоза око бора
 Као свила око груде смиља.
 Свака драга око свога драгог!
 — Ал' ја овђе свог драгога немам!
 Моје драго у туђем* је св'јету:
 Пером пише, а душицом дише...
 А на ме се срцем омишљава. —

* У некојих стоји „моје драго у Загребу пише“ али је то синонима.

Дођи драги, доба ти је доћи!

Теби доћи и мене обићи.

Знаш ли драги у башчи ружицу?

(Докле цвате свакоме је драга,

Кад увене нико и не мари).

Такова је и млада ђевојка:

— Док је млада свакоме је драга,

— Кад остари, нико и не мари!

65. ђевојка и соко.

Долети соко из Босне,

Ђевојци паде на раме,

Питала га је ђевојка:

Соколе сиво пернати!

Какви је адет у Босни?

Какви су момци Бошњаци?

Ђевојци соко говори:

Добар је адет у Босни;

Добри су момци Бошњаци;

Поздравио те твој драги:

Да му ти идеш на свадбу...

— Иди ти кажи мом драгом,

— Да му ја доћи не могу:

— Ја сам се давно удала;

— Мушко сам чедо родила;

И танку прећу навила.

— Мушко ми чедо плачљиво,

— А танка пређа кидљива. —

66. Ћевојка и потајни прстен.

Ћевојка јунаку прстен повраћала:

На ти, момче, прстен, мој те род не љуби;
Ни отац, ни мајка, ни брат, ни сестрица;

Ал' ме немој момче, на глас износити;
Јербо сам ћевојка у свачем несретна:

Ја босиљак сијем — мени пелим ниче!
Ој пелим пелимче, моје горко цв'јеће,

Свакоме си горко, ал' мени си слатко.
С тобом ће се моји сватови китити,

Кад ме буду тужну до гроба пратити.

67. Ћевојка хоће драгога боланого да походи.

— Моја мајко, мој болује драги,
Он болује, по ме поручује.

Би-л отишла да видим што ради?

Нејди ћери, ја те одговарам!

Сад су људи свакојаке ћуди;

Рећиће ти да-с га отровала.

— Нисам мајко, троварица била,

— Чиме бих га јадна отровала?

— Већ да би му милодува дала:

— Милодув се од милоште даје;

— Ил' да би му драгољуба дала:

— Драгољуб се од драгости даје.

— Идем мајко, ма што рек'о свијет. —

68. Ћевојка носи понуде.

Боловало момче нежењено

У ливади на зеленој трави.

Нико не зна да момче болује

Већ ћевојка за којом болује.

Одсвакле му понуде носила:

С мора смокве, а из Босне алве;

Жуте туње на меду куване;

И наранџе за росе тргане,

Ал' говори момче нежењено:

Ој Бога ти лијена ћевојко!

Помоћ' мени то ништа не може;

Него само твоја медна уста!

Ако си ми рада што помоћи,

Моју болу сасвим утишати,

Сједи мало на зелену траву,

Да ти метнем на криоце главу,

И ручицу у твоја њедарца:

— Вјеруј душо, лакше ће ми бити. —

Ал' говори лијепа ћевојка:

Нут' момчета, нуто арамзаде!

Не болује; него ашикује.

— Скупи скуте, па оде низ путе. —

69. Смиља боса снијег газила.

Све је поље снијег попрашио

Ој ћевојко црвена јабуко!)

Смиља га је боса прешетала.

За њом момче у тамбуру туче.

„Не туц’ момче врло у тамбуру,

„Чуће тебе каурска господа,

„Па ће тебе млада објесити. —“

„О злу дрвцу — ђевојачком грлцу.““

70. ђевојка клепа драгога.

Мајка Мару иза града звала

(Силберово, силберово,

Силбер Турци лепој руци,

Мани Јово! Мани Јово!

Мани мене око себе, ђевојко.)

Јеси-л Маро, платно уб’јелила?

И’јесам мајко, ни до воде дошла:

Драги ми је воду замутио.

Кун’ га, мајко! и ја ћу га кетити:

Родила му шеница бјелица!

И у брду винова лозица!

Челице му пољем посједале!

Шаре краве волове телиле!

Њедра моја — тавница му била!

Руке моје — ланац око врата!

71. Опет то, мало другчије.

Мајка Мару кроз три горе звала
(Бајер башка, Пушка гора
Српска бити мора.)

Јеси-л Маро, убјелила платно?

Нијесам мајко, ни до воде дошла:

Драги ми је воду замутно!

Кун' га мајко, и ја ћу га кети!

Тавница му моја њедра била;

В'јеле руке синџар око врата.

Мила моја, он се удавио!

Мајко моја, врућом погачицом;

Мила моја, он се објесио!

Мајко моја, мени око врата;

Мила моја, пушка га убила!

Мајко моја, у те погодила;

Мила моја, вода га одн'јела!

— Мајко моја, к мен' га донијела!

72 Ћевојке су скупе.

Мајка Мару иза града звала;
(Сени вени, сени вени,
Терезинка срце моје!
Ја сам пио вин'ка кос,
Тога вина далматина!
Еј, ој, Ћевојко,
Љубићу те ја.)

Иза града из дебела лада:
Јеси-л Маро, рубине опрала?
Нијесам мајко, ни до воде дошла,
Ја сам стала, на чудо гледала,
Двије ријеке напоредо текле:
Једно Сава а друго Морава;
Сава носи дрвље и камење;
А Морава шајке оковане:
Ће се возе млађани јунаци,
Сви су момци млади нежењени,
Женили б' се — скупе су Ћевојке.

Млади момци по седам крајцара,
А ђевојке — по три литре злата!

73. Вевојчица у води . . .

(Уломак.)

Вевојчица воду гази
Ноге јој се б'јеле;
За њом момче коња јаше
Паке јој се смеје:
— Гази, гази, ђевојчице!
— Не покваси скуте . . .
— Брза ј' вода заносита,
— Пливачица ниси:
— Ходи к мени, ајд' на коња,
— Па ћеш бити моја.

74. Сестра чезне за братом.

Бог убио брда и долине,
Бог убио: ер Јоко ђевојко,
Валај, Бог убио брда и долине,
Што су мога брата заклониле,
Да не видим: ер Јоко ђевојко,
Валај, да не видим куда се он шеће.
Он се шеће канда кући не ће
Он се шеће: ер Јоко ђевојко,
Валај, он се шеће канда кући не ће:
Кућа му се на бубањ продаје

Кућа му се: ер Јоко ђевојко
Валај, кућа му се на бубањ продаје;
Стара мајка Богу душу даје
Стара мајка: ер Јоко ђевојко,
Валај, стара мајка Богу душу даје;
Љуба му се за другог удаје
Љуба му се: ер Јоко ђевојко,
Валај, љуба му се за другог удаје.

75. Ливада се тужи на ђевојке.

Ој Дунаво* зелена ливадо!
Што си тако зелена полегла?
Како не би зелена полегла:
Сипоћ су ме три љељана прешла,
А јутроске девет ђевојака,
Свака носи ерпак о рамену,
Најстарија косу о појасу,
С којом коси свакојако цв'јеће:
Занајвише ђетелину траву.

76. Сестра и брат.

Двије воде напоредо оде:
Једно Сава, а друго Морава.
Сава носи дрвље и камење,
А Морава шајке оковане,

* Рече се: „ливада или усијевн ка Дунаво.“ И овђе је та фраза.

У шајци је братац и сестрица.
Сека браца иглицом будила,
Устај братац, изгоре Биоград!
Нека гори гором изгорио,
У њему сам много дангубио:
За ришћане ништа учинио.

77. Опет то, мало другчије.

Двије воде напоредо оде:
Једно Сава, а друго Морава.*
Сава носи дрвље и камење,
А Морава шајке оковане,
У шајци је братац и сестрица.
Сека шива, а братац почива.
Сека браца иглицом будила:
Устај братац изгоре ти Градац!***
Нека гори, гором изгорио:
У њему сам три љета служио;
Прво љето за св'јетло оружје;
Друго љето за врана коњића;
Треће љето за младу ђевојку.
Кад стадоше оружје д'јелити,
Мен' дадоше старо и рђаво,
Кад стадоше коњиће д'јелити,

* Ваљда „Мура“?

** Зар у Штајерској? гђе су сједили крајишки заповједници, на пјесма слика своју невољу стару. —

Мен' дадоше старо изјахано,
Кад стадоше дјевојке д'јелити,
Мен' дадоше старо обљубљено.
— Забадав' сам три љета служио.

78. Љепша ђевојка и од цареве кћери.

Лазо проси у цара ђевојку,
Лазо проси, а цар се поноси.
Лазо махну и на другу страну,
Па испроси још љепшу дјевојку,
Мало љепшу и вишу од себе.
Само не зна на ђерђеву вес'ти.
Науч' ми је мила секо моја!
Платићу ти дане и дангубу.

79. Вевојка је вјерна првOME драгоме.

Нешто ми се драго расрдило,
Да је зашто не бих ни жалила,
Већ за једну румену рожицу,
Коју сам ја у суботу брала,
У неђељу другом момку дала.
Мислиш душо, да не марим за те?
А ја марим и срце ме боли.
Кад у цркву молим Бога за те,
Кад из цркве огледам се на те.

80. Ћевојка не ће скућенога драгога.

Мила моја горо зелена!

Крај тебе је вода ледена,
Око воде трава зелена,

А на трави рожа румена.
Уберем рожу од земље,

Дадох је драгој од жеље.
Ој, тако ти Бога и вјере!

Љубиш ли кога нег' мене?
Тако ми Бога и вјере

Не љубим никог ван тебе.

Чула сам три мане од тебе!
Прва мана — танак претанак,

Друга мана — блећан преблећан,
Трећа мана — мален премален.

Ма тако ти Бога и вјере!
Не слушај наше душмане:

Што сам ја танак претанак,
То сам ја рода господског;

Што ли сам блећан преблећан,
Многе сам школе учио;

А што сам мален премален,
Али сам широк у плећи! . . .

81. Ћевојка невјерује мушкимa.

Смиље Мара по језеру брала,

Набрала је њедра и рукаве,
Па оплела три зелена в'јенца.

Први в'јенац сама подерала;
Други в'јенац својој сеји дала;

Трећи в'јенац низ Дунав послала,
Па је своме в'јенцу бесједила;

— Пливај-де ми мој зелени вјенче,

— Па допливај Јовановој мајци,

— И упитај Јованове мајке:

— Што не жени млађана Јована?

— Мене просе са четири стране,

— А ја чекам млађана Јована.

— Мушка вјера ко разб'јена здјела. —

82. Попова кћи Анка.

Пролећело јато голубова

Преко горе на Јанкове дворе,
Да им Јанко перје порезује.

Пореза се по десници руки.

Пита мајка свога сина Јанка:

Сине Јанко боли ли те јако?

Моја мајко не боли ме рука,

Већ ме боли срце за ћевојком.

Сине Јанко, за којом ћевојком?

Моја мајко, за поповом Анком!

Она носи гердан до појаса,
На гердану цекин до цекина.
Цекин цвекну моје срце јекну!
До цекина динар до динара,
Динар сијну, моје срце кину!

83. Ћевојачке су жеље — различне.

Заспо Ранко под јабланком,
(За градом, за виноградом)
На Ранку је свилен појас;
На руци му златан прстен;
Туд пролазе три ћевојке,
Међу собом говориле,
Чем' би која највољела?
Најстарија говорила:
Да би појас највољела;
А средња је говорила:
Да би прстен највољела;
Најмлађа је говорила:
— Најмлађа сам, најлуђа сам,
— Ја би Ранку највољела:

- Појас ће се подерати,
— Прстен ће се распојити,
— А мој Ранко довијека.

84. Ћевојка куне невјернога драгога.

Ћевојка је роже* брала
 Па је заспала.
К њој долази младо момче
 Из Новог Сада:
Устан горе ћевојчице!
 Што си заспала?
Роже су ти повенуле
 Што си набрала,
Драги ти се оженио
 Ког си љубила. —
Нек се жени и ожени
 Мој му благослов:
Расло дрвце покрај мора,
 Друго крај Дунава,
Кад се оба вр'ом састала
 Онда и он ш њоме.

85. Ћевојка и окован делија.

Возила се галија по мору,
 (Милице моја!)

* Овако Срби по горњим крајевима, како се пријеђе Илина, зову у опште цвијеће. На против женско име *Ружница* изговарају тачно.

У галији окован делија.

Гледала га с пенџера ђевојка.

Што ме гледиш с пенџера ђевојко?

Окован сам љубит' те не могу;

Ожењен сам узет' те не могу.

Не гледам те да ме младу љубиш,

Нит' те гледам да ме младу узмеш;

Већ те гледам да те нешто питам:

Ш чим' ти твоје соколове раниш?

Ш чим их раниш, ш чиме ли напајаш?

Бисер труним соколове раним,

Сузе роним соколове појим.

86. ђевојка усједилица.

Или грми, ил' се земља тресе?

Ил' удара море о брегове?

Нити грми, нит се земља тресе,

Нит' удара море о брегове;

Већ пуцају у Новом топови,

Удаје се Мила матерна,

Ћер пашина за царева сина,

Од тридесет и седам година!—

Да је Мила још три љета била,
Најљепша би за удају била. —

87. Сама своја хвала.

— Гјепа Сеша дворе мела,
Над воду се наднијела,
Сама себи говорила:
Аој, млада, љепа ли сам!
Још да ми је зелен в'јенац,
Ја бих пуно љепша била.
Све бих Турке премамила,
И турскога Тилин пашу,
Који шета пред војскама,
Кано мјесец пред зв'јездама.

IV.

ПЈЕСМЕ ГЕРЗОВСКЕ.

88. Српски момак.

Цвијеће гора није за свакога!
Већ за оне млађане јунаке,
Који носе на еро шкрљаве,
За шкрљаци пауново перје;
(Перје носе да ђевојке просе);
И на руци девет прстенова;
На плећима диван-кабаницу;
Преко себе свилене торбаке;
И на ногу вежене чарапе;
На чарапа гиздаве чизмице.
— Кад испросе и опанке носе.

89. Загледање ђевојака.

Сунашце се крајем горе краде.
То не било жарано сунашце,
Већ се Павле од матере краде,
Да га мајка не жени нејака.

Не бјеж', Пајо, драго јаће моје!

Не ће т' мајка женити нејака,
Већ те оће у *занате* дати.

Учи занат, гледај ђевојака.

Не гледај јој хода ни погледа;

Пит' јој гледај злата око врата;
Већ јој гледај суда воденога:

Расте ли јој трава за обручком?
Туђа браћа гердан саковала,

Туђе неве воде донијеле,
Нико суда не ће да опере. —

90. Наметкиња кућна разметкиња.

Пролећело јато голубова

Кроз Вараждин, кроз много дућана.

У дућану млаћан Лука сједи,

И он сједи перо зарезује,

Пореза се по десници руци.

Брате Лука! боли ли те рука?

Брат' Марија, не боли ме рука!

Већ ме боли срце за ђевојком.

Коју оћу, оне ми не даду;

Коју не ћу, ону ми намећу. —

— Наметкиња кућна разметкиња.

— Ко гоћ мени наметкињу даје:

— Кућа му се кућерином звала! —

— Из пећи му наветина расла!

— На огњишту мајке змије легле! —

91. Самовоља — велика невоља.

Мила Ћури у селу Ћевојка;
Узели се роду на срамоту!
Оде Ћуро на цареву војску.

Разболе се Ћурђевица млада:
Мила мајко, доват-де ми воде!

И умрећеш, воде не буш пила.
Мили бабо, доват-де ми воде!

И умрећеш воде не буш пила.
Мили брацо, доват-де ми воде!

И умрећеш, воде не буш пила.
Дође Ћуро са цареве војске.

Мили Ћуро, доват-де ми воде!
Узе Ћуро лагву оковату

Па он иде за гору на воду.
Ал' док Ћуро с ладне воде доша:

Дотле Мила — душу испустила. —

92. Јово медени.

О мој Јово медени!
Што те мајка не жени?

Жениће ме к јесени
Док сазоре кестени . . .

Синцирићи звече:
Јове цуре не ће!

Ако не ће ни једна:
Оће Соко вриједна.

93. Јунаку додијала самоћа.

Ој дјевојко, врло си ми плава!
Врло ти се шикује плавоћа,
Мен' јунаку додија самоћа,
Од' дјевојко да се састанемо!
Ал' код твоје ал' код моје мајке?
Ал' у твојој ал' у мојој башти?
— И говори лијена ђевојка,
Ни код твоје ни код моје мајке,
Ни у твојој ни у мојој башти:
Већ у гори, под зеленом јелом!

94.

Ој ђевојко душо моја!
Што ти рече мајка твоја?
Рече ли те мени дати?
Рече-л мене зетом звати?
Ил' јој дати ил' не дати:
Ти си моја свакојако!

95. Ваља матер молити.

О мој Мијо! Ђе си синоћ био?
Ђе сам био нисам дангубно;
Господску сам вечер' вечерао,
И заглед'о лијепу ђевојку!
Укр'о бих је да не чува стража.
Прва стража и отац и мајка!

Друга стража братац и сестрица!

Трећа стража ће девојка спава
Тешка врата, девет кључаница. —

Пред кућом јој јаблан дрво расте,
Припећу се јаблану на гране:

Па ћу кукат' кано кукавица
И прелетат' кано ластавица,

Не би-л ми се смиловала мајка,
Не би-л мени своју ћерку дала.

96. Срећа је у љубави.

Љуби Раде три девојке младе.

Једну љуби чувајући овце;
Другу љуби шеницу сијући;

Трећу љуби виноград садећи.

Добро су му овце к руци пошле:

Свака овца по два јањца дала!

Добро му је шеница родила:

Свака влатца по погачу дала!

Добро му је виноград родио:

Свака лоза по в'једарце дала,

Положница и по два в'једарца.

97. Сочивица Станко.

Кара Мајка Сочивицу Станка!

Сине Станко, једини у мајке,

Ја остари, ти се не ожени!

Прођ' се сине, турскијех срлија!

И прођи се каурских ђидија! —
(Два су врага, а једнога трага);
Већ се жени — води ми одм'јену:
Ја не могу смоћи ти кошуља,
Нити прати кржави долама. —

98. Омер и Омерка.

Омер проси Омерку дјевојку,
Омер проси, ал' му неда мајка.
И говори његва стара мајка:
Ој Омере, мој сине једини!
Ево теби Фатима дјевојка.
И говори Омер син једини:
Бога теби моја стара мајко!
Ја ти не ћу Фатиме дјевојке:
Фатима је курва превелика, —
Омерка је срца меканог.
Још му не да његва стара мајка.
Фатиму је силом испросила,
Силом су их у ложницу легли.
Кад у јутро бијел данак свиће,
И говори Омер син једини:
Бога теби Фатима дјевојка!
Донеси ми малену књижицу
Да т' напишем двије до три ријечи,
(Које ће ти и посље аснити).
Омер пише, и к смрти се справља:

Бога теби моја стара мајко!

Ево теби сићана књижица,
Умирем ти од вел'ке жалости,

Што м' нис' дала Омерку дјевојку.
Нек ме носу кроз њезине дворе,

Пратиоци нежењени момци,
Пратилице лијепе дјевојке.

Нос'ли су га кроз њезине дворе. —
Омерка је ситан везак везла,

И говори Омерка дјевојка:
Бога теби моја стара мајко!

Алај' мени нешто *задишало*?
Њој говори њена стара мајка:
То т' је душо босиљева грана.

И говори Омерка дјевојка:
Не будали моја стара мајко.

То ти није босиљева грана,
Већ ти је то Омерова глава. —

Па говори Омерка дјевојка:
Бога теби моја стара мајко!

Ако мене нагла смрти нађе
За Омером од вел'ке жалости,

Скупа нами раку ископајте;
И кроза њу руке промолите;

И у руке зелене јабуке;
И по гробу цвијеће посадите;

Више главе бунар ископајте;
Ниже ногу клупе помећите.

Јер ко пође друмом јуначкијем :
Ко је жедан нека се напије :
Ко је трудан нека се почине ;
Ко је гиздав нека се накити.

99. Материн страх.

Ој ђевојко, срце моје !
Гледни на ме, ајде за ме !
Ја не смијем ни гледати
Камо-л теби ријеч дати :
Ево горе мајке моје !
Платно снује (не било је) ;
Душа јој се сасновала
Као моја око тебе.
— Јој ти си ђевојко ! —

100. Очин страх.

Ој Марице Маро !
У тебе је црно око :
Дај, погледај на ме !
Ја не смијем гледат' на те,
Ено горе бабе мога !
Кола гради (не било га)
Душа му се саградила
Као моја око тебе.
— Зора је ! . . . Зора је ! . . .

101. Заљубљено момче.

Весели се Босна земљо равна!

Која-но си на гласу одавна:
Пролистаће гора Буковица;

Закукаће црна кукавица;
Доћиће нам светитељу Ђурђу

У зелену на коњу зелену;
Донијеће свакојако цвијеће;

Понајбоље млађане ђевојке.

102. Јунак и малена ђевојчица.

Ој ђевојко ситна љубичице!

Љубио б' те, али си малена.
Љуб' јуначе, бићу и голема:

— Малено је зрно бисерово,
— Ал' се носи на госпоцком врату;

— Малена је тица ластавица,
— Ал' умори коња и јунака. —

103. Момак и расрђена драга.

Ој Корано, тија водо ладна!

Пренеси ме тамо и овамо,
Тамо ми је село омиљено,

И у селу расрђена драга.
Пред кућом јој јаблан дрво расте,
Пришећу се јаблану на гране:

Закукаћу кано кукавица,
Превртаћу кано ластавица,
Не би-л ми се смиловала драга! . . .

104. Чим мирише њедра ђевојачка?

Ој ђевојко, душо моја!
Чим мирише њедра твоја?
Јали смиљем, јал босиљем?
Или дуњом? ил' наранџом?
— Нити смиљем, ни босиљем,
— Нити дуњом, ни наранџом:
— Веће душом ђевојачком!
— Ма те у нос убост' не ће. —

105. Момче тјеши ђевојку.

Ђевојка је крај горе стајала,
Гора јој се од лица засјала! . . .
За њом момче у кошуљи скаче:
Причекај ме лијена ђевојко!
Јеси ли се наљутила на ме?
Или на ме, ил' на брата мога?
Ил' на коња „финферицу“ мога?
— И'јесам на те, ни на брата твога,
— Већ на коња „финферицу“ твога;
— Потрга ми ран босиљак мој! —
Поврати се лијена ђевојко!
Ја ћу мога коња каштигати:

Даћу њему сув напар зобати;
Чемерику из горице црне;
Да му срце на четверо пуца:
Кано моје за тобом, ђевојко!

106. Хвалисаво момче.

Синоћ драгој мимо дворе прођо,
Па јој назва: „Добар вече драга!“
Она мени горко одговара:
— Бог да добро, тебе не помогло!
— Ти се фалит дружиници својој
— Да си мене јунак обљубио.
— Ако си ми свилу куповао,
— Везла сам ти свилену мараму;
Ако си ми жуту дуњу дао,
Жута дуња због дара се даје;
— Ако си ми кад јабуку дао,
— Јабука је дјетиња забава.
— Колико ти на марами грана:
— Толико ти на срдашцу рана!
— Колико ти на марами кука:
— Толико те удавило куга!
— Колико ти у марами жица:
— Толико те ујело змијица!
— То т' од мене за благослов било. —

107. Стидљиво момче.

Мајка Мару на везиље дала;
Синоћ дала а јутрос је звала:
Јеси-л Маро научила везак?
— Н'јесам мајко ни виђела веска;
Нег' гледала Саву и Мораву*
Како Сава на валове ваља,
Сава носи дрвље и камење,
А Морава рањена Јована.
На Јовану зелена долама;
На долами свилени џенови;
У џенови сјајно огледало:
Огледа се момче и ђевојче.
У стиду се момче изгубило,
Од ђевојке руку заискало:
Дај ђевојко једну б'јелу руку!
Ал' ђевојка милостива била:
Она му је обадвије дала.
Гледаше се и огледаше се,
У стиду се момче изгубило,
Од ђевојке око заискало:
Дај ђевојко једно црно око!
Ал' ђевојка милостива била:

* Кад се историја овога краја српскога озбиљно проучи, онда ће и ова пјесма јасна постати. — Смијем и опет рећи, да је овђе *оно доба* када су зване „нашљедне“ земље трошиле снагу овога народа а на убет овога народа.

Она му је оба ока дала. —
Гледаше се и огледаше се,
У стиду се момче изгубило,
Од ђевојке заискало дојке:
Дај ђевојко једну б'јелу дојку!
Ђевојчица милокрвна била:
Она му је обје дојке дала. —

108. Момка тица учи да узме ђевојку.

Садио Пајо виноград;
Навади се тица б'јео гавран;
Поће га Пајо стр'јељати.
Немој ме Пајо стрељати!
Ја ћу ти л'јепо пјевати:
— Кад се будеш Пајо женио,
— Ти не узми Пајо, стар-бабу;
— Нити узми ти удору;
— Него узми зор-ђевојку.
— Стара баба вав'јек кашљива . . .
— Удовица вав'јек жалосна . . .
— Вевојка је вавијек весела!

109. Припијеваније

Садила Мара виноград,
На њега се тица навади.
Ој тичице вијоглаво!
Не зобљи ми винограда:

Имам браца итра ловца,
Који ће те уловити,
Цару ће те поклонити.
Цар ће њему *цимер** дати,
У *цимеру* коло игра:
У том колу лијена Сока,
Лијено ј' косу нагиздала,
Све јунаке замамила.
Не ће ли је баш ни један:
Оће Ћуро вриједан.

110.

Род родила жута крушка**
(А ја реко: нека нека!
Нек ме моја драга чека
Од прољећа до јесени.)

Ко ће крушке погађати?

Милка ће их погађати,

Ко ће Милки помагати.

Нико ће јој помагати.

* Да ли је ово зар-*соба*, или је каковн *нагит*, па то се »цимер« зове? Не знам.

** Овако пјевају: „Род родила жута дуња“ — па додавају исти пријев, а само пријевају друга имена.

III.

Што се оно зелени?
На Марину пенџеру!
Ил' је Мара, ил' је бор?
Ил' је Марин договор?
Није оно зелен бор,
Нит је Марин договор;
Већ је оно тулипан:
Љуби Мару сваки дан.

III2. Стар — и млад.

Смиљ' дјевојка под смиљем заспала;
Смиљ се круни те дјевојку буди.
Дјевојка је смиљу говорила:
А мој смиљу не круни се на ме!
Није мени до шта-но је теби;
Већ је мени до моје невоље.
Млад ме проси за стара ме дају,
Стар је војно трула јаворина:
Вјетар дува јаворину љуља;
Киша иде јаворина труне.
Млад је војно ружа напупила:
Вјетар дува ружа се развија,
А од кише бива веселија;
Сунце сија она руменија.
Нег' синоћ сам дилбера љубила;
Ја га љубим, а он се отире;

Ја га грлим, а он се опире.
Ја му синоћ мимо двора прођо,
Па се на њег' итам јабукама,
А он на ме ни каменом не ће. —
Камено му срце материно!
Која га је срдита родила,
А и мени младој поклонила.

III. Опет то, мало другачије.

Испод млина тече вода
Овако! овако!
Испод млина тече вода
Овако! овако!*

Па њој пере дјевојчица.

Отуд јаше стар делија,

И поздрав дјевојчицу,

Дјевојчица њему каже.

Испод млина тече вода,

Па њој пере дјевојчица.

Отуд јаше млад делија,

И поздрав дјевојчицу,

* Овако се понавља све даље, а уз цјевање иде кретање рукама и тијелом (пантомимика).

Дјевојчица њему каже.
То гледала стара мати,
Па дјевојци она вели:
А дјевојка старој мајки:

II4. Калуђер — ђинђер.

Калуђеру, ђинђеру!
Не ђинђери браде,
Не да мајка Ане.
Калуђер каличе
Свако јутро и вече,
Ма залуду, кале,
Не да мајка Ане!
— Оставио ћелију —
— У ћелији мантију; —
— А бројанице црне
— О плот објесио; —
— Своју камилавку —
— Из Дунав пуштио:
Воли кале Анци —
— Него камилавци. - -

115. Калуђерова страданија.

Заражен љубвом уздишем дан и ноћ!*

Сујетним трудом разбирам за помоћ,
Ал' помоћи нигди неимам, гдје је год тражим.
За то росом очес моих лице ја влажим,
Проклињем времја, и мој рођења час!
Сердце ми вене! немошчан ест ми глас!
Исказати страст, с којом се борим,
Од жалости не знам. Бједан! шта ћу да тво-
рим?

Хоћу л' Амору да идем тужит' страст?
Ил' Купиду исказат' сву напаст?
Едан стрелом, други ватром у руци прети!
Тамо ћу ја као што видим на зло доспети.
Идем к Венери шчасће кушати,
Она ће мени цјело помоћ дати.
Ал', жалостан! и она ме другом отиравља
Говорећи: Код ње помоћ тражит' не ваља. —
Сад дакле, бједан! куда знам прибјећи?
Јупитер само может' ми помоћи!

* Ову пјесму пјевали смо у моје младо доба у Ко-
стајници на глас познате пјесме:

„У мјесту пријатном
Тихој пустињи,
Гдје славуји поју
У шума зелених.

и т. д.

- К њему идем ја дерзостно о том молити,
Да би л' хотео страсти мое што утолити:
— Цару над Бози, Јупитер верховни!
— Ти ми помози, сотвори као силни;
— Да би л' страст мене мучит' са свим пре-
стала,
— Или она — за којом тужим, моја по-
стала. —

V.

ПЈЕСМЕ СВАТОВСКЕ.

116. Најприје посао домаћи — па онда весеље.

Крештелица кријешти
На поповој лијески :
Гони попе волове
Да оремо долове ;
И сијемо шеницу ;
Да женимо Грујицу,
Да просимо Милицу.

117. Село се весели вјереницима.

Зелен боре, Поповића Јово !
И висока Петровића Соко !
То је двоје слика и прилика.
То се двоје пољубити море
И под биљцем руке саставити
И у руке дуње и јабуке. —
Ко их мрази одијели га врази !
Не било му добра ;
Ни пред црквом гроба ;
Ни на гробу зелења ;

Ни пред Богом весеља!

Пуцало му срце

Ко маково зрице;

Венуло му тјело

Кано љети с'јено.

118. Опет то, мало другчије.

Пресличича преде,

Препредало не ће.

Коју би, коју?

Соку би, Соку!

Ој Сокина мајко!

Ти не карај Соке:

Соки је мило

Јови је драго.

Ком' је мило,

Ком' је драго:

— На руци му спава'!

119 Сватови се позивају.

Ој ђевојко болом боловала!

Боловала, мене не варала,

Доста си ме млада наварала:

— Данас, с јутра, оћу брате, за те —

Кад у јесен — оде за другога.

Да б' за кога ни по јада мога,

Већ у село за коншију мога

— За коншију — за побрицу мога.

Побрица ме у сватове зове :

Да му будем за млада ђевера.
Како ћу му мајко у сватове !

Када мени редња-чаша дође,
Како бих ја снаши наздравио ?

Овако га шјетовала мајка :
Ајде, сине, побри у сватове,
Када теби редња-чаша дође,
Овако-ш ти снаши наздравити :
Здрава снашо, за неђељу дана !
А за другу удовица млада ;
А за трећу моја вјерна љуба.

120. До цркве пјевају сватови.

(Вјенчаник.)

Гором јаали кићени сватови,
Гором јаали перјаника* брали.
Ал' не бере господине Павле !
Већ шјетује своју милу драгу :
Драга моја, драга душо моја !
Када дођеш мом' бијелом двору,
Изићиће моја стара мајка,
Изнијеће-т винца црљенога,
Полак вина, а полак отрова.
Ти га примај драга душо моја,

* Ово је ваљда. *Перовика*, гранчица којом се сватови овдје ките.

Ти га примај, ал' га пити немој,
Већ га подај старој мојој мајци,
Да ти она у здравље напије.

Ако ли га она пити не ће:

Ти га подај ђеверу до себе;

А ђевер ће куму вјенчаноме.

Кум нек даје, ком' је њему драго.

Ти си мени девета ђевојка,

Мојој мајци девета кошуља:*

Све девет их болана дерала! —

Осам их је млади отровала,

(Венуле јој кости од болести!)

(Ка и моје срце од жалости.)

Ни с једном се пољубио н'јесам.

Ођу с тобом, драга моја душо!

Кад су били двору бијеломе,

Ишлазила остарела мајка,

Те износи рујаногa винца,

Па га даје милој снаши својој:

— Узми, снашо! вина рујаногa!

Луда била лијена ђевојка,

Луда била мудро одговара:

— Наздрави ми, мила моја мајко!

Мајка не ће да попије винца;

Већ још нуди милу снашу своју.

Снаша даје ђеверу до себе.

* Снаа дарује обично свекрву — кошуљом.

Ћевер даје куму вјенчаноме.

Превари се узе чашу вина,
Жив приниче, а мртав одниче . . .

Јали вичу из кола сватови:

— Бога вама, господо сватови! -

— Савијајте свилене барјаке;

— Оставите бубње и свирале*;

— А окрећ'те пјесму у бугарку;

— Што ј' Павлова учинила мајка:

— Вјенчаногa отровала кума! —

121. Од цраве помаже Бог ђевојци.

(Спасеник.)

Оде сунце Богу путовати!

Да му тужи лијепу ђевојку.

Боже мили! додија ми ђевојка!

Свако јутро на исток изађе,

Па говори лијепа ђевојка:

— Сунце моје, љепша сам од тебе,

И љепши су вјенци око мене,

Него твоји ждраци око тебе. —

* По Банији све до воде Глине одржао се је овај обичај. Дјевојка би прије оставила и своје вјенчање без тога. — Удовици не патри тај обичај више. — Преко Глине све горе до Лике тај се је обичај код Срба или са свијем изгубио, или је једва још гдје танушан. — Него Срби римске вјере око Топускога свирају и бубају, а други ударају у хегеде. —

Оћу ли је Боже каштигати,
Да јој б'јело све опалим лице?
Немој ми је сунце, опалити!

Јере ми је скоро испрошена
За богата, за Отмановића,
Ће се јаве на петеро овце;
Шаре краве на четири стране;
Врани коњи на три Лаћимије*;
И волова више од стотине.

Господари дике и делије!
Све то ваља да изува млада;
Ладне воде да принесе млада;
Ма водице да се умивају;
К томе рупце да се отирају.
Полегла им по пољу шеница;
Винограду винова лозица.
Не мој ми је сунце опалити.

III њом се дичи мало и велико!
Ђеверови, па и заовице!

122. Сватови у кући код ђевојке.

Лијепо ти је под ноћ погледати!
Ће господа рујно винце пију.
Више њи се сив соколе вија:
Жуте му се ноге до кољена;

* Ово је зар позната *Аћонија*, па овдје *три* су
такове земље турске.

Злате му се крила до рамена;
Вија му се круна над очима.
Сив соколе, сива тицо наша!
Ко ти жути ноге до кољена?
Ко-л ти злати крила до рамена?
Ко ли вија круну над очима?
Служио сам Краљевића Марка!
У њега су до три ћери биле:
Прва вија круну над очима;
Друга злати крила до рамена;
Трећа жути ноге до кољена.

123. Припијевалица.

Листак паде с наранџе
Посред чаше јуначке,
Да је знала наранџа
Да је чаша јуначка:
Вољела би санути
Нег' на чашу панути.

Листак паде с тополе
Посред чаше попове,
Да је знала топола
Да је чаша попова:
Вољела би санути
Нег на чашу панути

Листак паде са брескве
Посред чаше женске,

Да је знала бресква
Да је чаша женска :
Вољела би санути,
Нег на чашу панути.

Листак паде с брекиње
Посред чаше дјетиње,
Да је знала брекиња
Да је чаша дјетиња :
Вољела би санути,
Нег на чашу панути.

124. Кад полазе из куће ђевојчине.

Појауј стари свате!
Поћи ти је!
И за сватом кум вјенчани!
Вријеме вам је!
Даруј коло младожења!
Закон ти је!
Ако-л не ћеш даривати
Замјер ти је!
Када поћеш мимо Јелић,
Мимо Нови град!
Биће тебе младожења
И с дјевојком срам!

125. Вевојци пјевају.

Сека нам је на поодку,
Поћи јој је!

Сунце ниско, блато клиско,
Далеко јој је!
Огледај се, секо наша!
Мајка те зове!
— Ал' ме звала, ал не звала,
Не огледа се:
Занио ме врани коњић
Међу дјевере:
И међ' љуте вечере!
И међ' златне прстене!

126. Пред кућом момковом.

Ето лету ждралови!
И међ' њима ждралица!
А то нису ждралови:
Већ су наши сватови!
И то није ждралица:
Већ је наша снашица!

127. Дозивају матер момкову.

Отвор' мајко, обор дворе!
Ето иде синак твој,
И за синком снашица!
За снашицом метлица! —
За метлицом ватрица!
За ватрицом водица! —

128. Опет то, мало другчије.

Весели се женикова мајко!

Ето теби на коњицу Ранка;

Не води ти: „Не ћу и не могу“

Већ ти води: „Сад, ето ме мајко!“

129. Јасење.

Пред кућом момковом накупи се свијета па
увате коло. Ћеверови изведу ћевојку, она држи
јабуку начичкану са новцима, стане у сред кола
окренута лицем кући ћувегиној. Цјесмовође,
жене и ћевојке, двије а двије поведу *јасење*
овако:

Ој редом редом јасење!

Ој редом редом јасење:

У овом двору весеље!

У овом двору весеље:

Сав му се *шерег* весели,

Сав му се *шерег* весели.

Јовина мајка најбоље!

Јовина мајка најбоље,

Која је Јову родила,

Која је Јову родила.

* Овако редају јасење Срби у Костајници. Мени
је ово доставио ондашњи српски учитељ г. Матија Ла-
зић у најновије доба, што је знак да овај наш лијепи
обичај још се онђе држи. А има тога и по осталијем
мјестима.

Отиште се сунце од горице,
Сунце од горице!
Лијепа Мара од двора својега,
Од двора својега!
Лијепа Маро ти не жали мајке,
Ти не жали мајке!
У Јове ти бољу мајку кажу,
Бољу мајку кажу!
Лијепа Мара сокак почистила;
Сокак почистила!
По сокаку куле изводила;
Куле изводила!
По кулама босиљак сијала;
Босиљак сијала!
На Јовину срећу намијенила;
На Јовину срећу намијенила!
Ако Јово добре среће буде,
Ако Јово добре среће буде:
С вечера ће босиљак никнути,
С вечера ће босиљак никнути;
До по ноћи од три пера бити,
До по ноћи од три пера бити;
До зоре три вијенца савити
До зоре три вијенца савити:
Један вијенац куму, ђувегији,
Један вијенац: куму, ђувегији!
Други вијенац: снаши, ђеверовма,
Други вијенац: снаши ђеверовма!

Трећи вијенац: господи сватовма,
Трећи вијенац: господи сватовма!

130. Опет то, мало другчије.

(Из Подравине.)

Ја посијем босиљ мој
По краљевој ливади.
Зовем драгог гледати:
Ајд', идемо драги мој!
Ајд', идемо гледати:
Је-л то нико босиљ мој?
То не нико босиљ мој,
Већ то нико зелен б р!
Скуп јунаке по избор,
Да окрешу зелен бор;
Да заграде краљев двор!
И краљичин домишљај! —

131. Слична припјевалица.

(Од Корјенице.)

Ој јасење, јасење!
Чије ово весеље?
Ево мајка жени Ранка,
И њему се весели.
весело, ој!

Ој јасење, јасење!
Чије ово весеље?

Ево браћа брата жене
И њему се веселе.
весело, ој!

132. За вечером.

Ој јабуко црљенико!
На две гране три јабуке,
И на њима соко сједи,
И у равно поље гледи,
Ће господа редом сједу:
Редом чаше пометаше.

133. Кад младу убраде, и пред кума изводе.

Ој ти зрно шенично,
Ти не буди језично,
На ћеш бити честито!
Ако будеш језично,
Не ћеш бити честито. —

134. Млади је у памети остало измијењано прстење.

Род родила коприва,
Све је поље покрила,
Сам' остала шеница,
Њу ми жању два браца,
Међу њима сестрица.
Циче плаче сестрица!
Цитају је два браца:
Што је теби сестрица?

Је-л је теби сри маљан?

Је-л је теби слог широк?

И говори сестрица:

— Није мени сри маљан,

— Пит' је мени слог широк;

— Већ ја гледам, те гледам,

— Ђе се вије мал' облак;

— У њему је златан сто;

— И за њиме драги мој:

— На прсту му прстен мој!

135. Љубин дар.

Шетао се мио премно!

По пољу, на враном коњу:

На њем' је танка кошуља,

— Тања је од цвијета макова;

Бјеља је од сунца жарана.

Је-л му је мајка напрела?

Је-л му је сека откала?

Је-л му је љуба дар дала?

Пит' му је мајка напрела;

Пит' му је сека откала:

— Већ му је љуба дар дала!

136. Бог дијели срећу.

Три тичице гору прелетише,

Свака носи у кљуну зламење:

Прва носи здравље и весеље!

Друга носи класак од шенице!

Трећа носи винову лозицу!

Која носи здравље и весеље:

Она пада на нашу столицу;

Која носи класак од шенице:

Она пада посред Босне равне;

Која носи винову лозицу:

Она пада посред Далмације.

137. Коло.

Скочи коло, да скочимо!

Да видимо моремо ли?

Да видимо снашу нашу,

Да нам није снаша рома? . .

Море ли нам поиграти? —

Ил' ко море, ил' не море:

— Ево јунак ја га могу! —

138. Весели су двори наши.

Весели су двори наши!

И све друго око двора:

Мила госта јер стекошмо,

Мила госта, снашу нашу!

Из далека конак стекла.

Ком' ћемо је даровати?

Даровати у њедарца!

Ком, ван брату Миловану!

У снаше су слатка уста,
Пуна су јој уста меда:
Благо Мили, кој' их 'гледа. —
Љубим тебе, л'јена снашо!
— И тебе, и тебе,
— И твог' драгог' до тебе.
— И тебе, и тебе,
— И твог брата до тебе.
(Свију редом припијевају.)

139. Расла јела зелена.

Расла јела зелена,
Под њом плата свилена,
На њој Сока болује . . .
За њом Јово тугује. —
Што ти Јово тугујеш?
Како не бих тугова';
— Кад сам с Соком другова';
— Ципеле јој купова';
— И друге јој обећа':
— Кад нарасте по већа. —

140. У шали има истине.

Расла дуња у мајкином двору;
Куд је дуња гране разгранала,
Онуд мајка ћери разудала:
Једну дала за младог' волара;

Другу дала за младог' солдата ;

Трећу дала за младог' малара.

Коју дала за младог' волара ,

Она вели : „зло-л је мени мајко !

— Обдан оре, обноћ воле пасе ,

— Нигда моје лице необљуби.“ —

Коју дала за младог' солдата ,

Она вели : „Зло-л је мени мајко !

— Обноћ стражи, обдан пушку снажи,

— Нигда моје лице необљуби.“ —

Коју дала за младог' малара ,

Она вели : „Добро ми је мајко !

— Обдан мала, обноћ самном спава.“ —

141. „Бој се Бога, па мужа.“

Ђурица се у табор отправља ,

Отправља се на девет година ,

И десете четири мјесеца.

То не било ни нећељу дана ,

Ђурица се кући повратио.

Нађе дјецу на двору плачући ;

Стару мајку у кући јаучући ;

Вјерну љубу у крчми танцајући.

И говори господине Ђуро :

Бога теби, вјерна љубо моја !

Ће су твоје мале сиротице ?

Сабљом ћу ти прса распорити . . .

Осјећу ти ноге до кољена . . .

Катраном ћу тебе сагорети . . .

Циче, плаче, ћуричина љуба :

— Немој мене, господине Ћуро !

— Изгореше б'јеле дојке моје ,

— Које су ти сина одојиле .

142. Опет то, мало другачије.

Сантелић се у лов отпратио ,

Вјерну љубу дома оставио .

А кад било по дне око по дне :

Сантелић је из лова дојао .

Љуба не ће да му коња прими !

Сантелић се чудом зачудио ,

И говори Сантелићу млади :

Бога теби, вјерна љубо моја !

Је-л је теби блага понестало ?

Је-л је теби руво премањкало ?

Је-л је тебе момак премамио ?

И говори Сантелића љуба :

Није мени блага понестало ,

Нит' је мени рува премањкало ;

Већ је мене момак премамио .

Купио је тројега тровила ,

Да отрујем Сантелића младог' :

— На ћеш бити вјерна љуба моја ,

— Од данаске па већ довијека.

— Код њег носиш полсвилну оправу,

— Код мене ћеш саму скерлетину. —

143. То исто, још другачије.

Ја посади виту јелу,

(Јелену зелену!)

И уз јелу лозу б'јелу,

И уз лозу струк босиљка,

И два пера калопера,

И четири милодува.

Мене стижу далки пути ;

На постави лијепу Мару,

Лијепу Мару чуварицу!

Ја не дођо до по пута,

Глас претече, два стигоше :

Вита јела окресана . . .

Б'јела лоза озобана . . .

Струк босиљка оптргано . . .

И два пера калопера . . .

И четири милодува . . .

Лијена Мара обљубљена! . . .

144. Поскочице.

Иде Нико на воду,
Нарамљује на ногу;
За њим Милка скакуће
И све нешто шапуће.
Иште Нико обућу
Њему Милка каже:
Под полицом, враже . . . —

145.

Устај драги Драгане,
На ти таву кајгане;
На кајгани погача;
На погачи јабука;
Није једна, већ двије:
Нико Милку избије.
Од зоре, до зоре.
Да га браћо не коре . . .

146.

Сунце се рађа,
Креће се лађа,
Сједи Маца
Код оваца:
Љуби Србијанца.

То не може нигда бити
Да ће Србин изгубити:
Јер мој драги муштру муштра,
Под клобуком косу куштра,
И девојку љуби. —



VI.

СРПКА ЗАДРУГА.

147.

Голуб гуче, голубица не ће,
Гукни-дер ми б'јела голубице!
Ићи ћемо за гору зелену.
За гором је шеница бјелица:
Посијо је ђевер и снашица;
Жање ми је братац и сестрица;
Веже ми је ђевер и снашица;
Свози ми је братац и сестрица:
Деће ми је ђевер и снашица;
Врше ми је братац и сестрица;
Вије ми је ђевер и снашица;
Ђевер Јандре и снашица Мара.
Ђевер Јандре снаши бесједио:
Ој снашице, жарко сунце моје!
Већ имаде девет годин дана,
Откад-с дошла за мог' брата Павла:

А ти пемаш подмладића свога?

Говори му снашица Марица:

— Никада га ни имати не ћу,

— Док је селу Стојле Узвијојле:

— (Стојла спава на кревету с Павлом,

— Јадна Мара под креветом сама) —

Још је Јандре снаши бесједио:

Кад се мало ноћца посамркне,

Даћ'-мо Павлу буна нек-с напије;

Ми-ћ'мо ићи скупа у ложницу

(Ићи како ни на коју руку,

Него кано братац и сестрица.)

Кад се мало ноћца посамркну:

Дадом' Павлу буна нек-с напије;

Паде Пајо главом без изглавља. —

Али бакти Стојла Узвијојла!

Гердан звечи, а папуче шкрипе,

Ногом бије, а гроотом се смије:

— Отвор' врата Павловице млада!

— Отвор' врата, па бјежи за врата! —

Трже Јандро ноже од појаса,

Па удара Стојлу више паса:

Мртва Стојла на земљицу пала,

Мртва глава јоште проговара:

— Бог убио сваку ону другу!

— Која љуби туђега јунака,

— А не љуби свога суђенога. —

148. Душмани злобе српску задругу.

У Омера више Сарајева!

Зелена му гора око двора,

И у гори зелена ливада,

У ливади зелено језеро,

Са језеру дивно коло игра!

Дамјан води, за њим се поводи:

Девет браће, девет паунова;

Девет снаа, девет пауница;

А пред њима мудра видра шеће,

А за њоме окићена куна:

(Стара мајка, и сестрица Дуња)

У том колу Дамјанова љуба.

Све је коло главом надвисила,

И љепотом коло зачинила.

Ал' говори из кола Никола:

Покри лице Дамјанова љубо!

Данас ће ти Дамјам погинути.

Пуче пушка из горе зелене,

И удари Дамјана у колу.

Дамјан паде, а љуба допаде:

Јој! Дамјане, жарко сунце моје!

Г'јепо ти ме огријало бјеше;

Ал' ми брже за горицу зађе . . .

Љубо моја питома ружице!

Г'јепо ти се рашћетала бјеше,

Ал' се Дамјан с тобом китит' не ће . . .

То говори, а с душом се бори,
То пусти, а душицу пушти.

149. Граничари чули кукавицу.

Издавица и осам стотина
И тридесет и једна година,
Ал' закука црна кукавица
У сред зиме кад јој није вријеме, —
Она кука и разноси гласе:
— Граничари, мећ'те пушке на се!
— Пушке су вам вјерне љубе ваше...
— Телећаци шкриње и ормари...
— Ви идите до Карловца града,
— Биће вама пуно срце јада!...
— Маширајте у 'талију равну. —
— Вај, проклета земљо Италијо...
— Многу ли ћеш расцв'јелити мајку...
— И сестрицу у црно завити!...
— Вјерну љубу и род опремити!...

150. Граничарски „аусмарш“.

Мили Боже чуда великога!
Било ведро па се наоблачи
По врх Глине учестале муње,
Муња сијева, али грома нема. —
Са Петровца кликовала вила!
Дозивала с Погледиха другу:

„Друго моја, разви крила своја!
„На повикни танко гласовито,
„И дозивај старца код оваца,
„Реци право тако била здраво:
„Књигу пише од Беча ћесаре!
„И позивље младе Граничаре,
„Зове царе своје соколове
„На војницу у земљу Талију!
„Талеси се подватили љуто,
„Подигло се и старо и младо,
„Приватило бана Гарибалда!*
„Све кликује у један глас зове:
„Диж' се ђова!** на гони швабова!
„Још ти реци старцу код оваца,
„Нека знаде, нека сваком каже:
„*Ред је поћи, на било не доћи! . . .*
„Што је облак Глину наткрилио:
„Има Талеси војске ка облака,
„Што ли муња итра учестала:
„Два су краља сабље укрштала
„Премутези***, и зорни вранцези.†
„Сви су каил боју за слободу. —
„А што грома не би ни једнога,
„Загрмиће по Крајини цијелој:

* Овако се зове талијански јунак.

** Омладина њихова.

*** Пијемонт — земља и краљевина малена од-
прије у Италији.

† Француска.

„Загрмиће пјесма од јунака . . .

„Закукаће јадна стара мајка . . .

„Пропиштаће многе сиротице . . .

„Остануће многе удовице . . .

„Крајина ће сама себе кетити:

(„О Крајино, крвава аљино,

„Крвав био ко те и створио!)

„Ал' је поћи, на дило и не доћи!“

Истом вила у ријечи била;

Ал' ти лете књиге на све стране. —

Стигла књига Глинском обрстару;

Седам печат откидао, чојче;

Књигу штије а сузе прол'јева! . . .

Каже књига по првом авазу

Да се диже на оружје војска:

— *Што ј' гарила мрка наусница,*

— *Што је брка и јуначког' соја,*

— *Голобрадо момче не оставља*

— *Све под барјак књига позивала!*

Сабљом звекну силан обрстаре!

Сабљом звечи а перо намиче,

Поручује младим капитанма:

„Капитани моја вита крила!

„Све остав'те, к мени брже ајте;

„У неђељу која прва дође

„Три ће равно поћи батаљуна;

„У Талију у земљу питому

Да бранимо цареve градове;

„Гарибалди оће да царује:

„Оће Ђузеп* да нас протјерује! . . .“

Хо, у млађег' нема поговора:

Како рече силан обрстаре

Како рече онако се стече:

Силна војска поље притиснула!

За војском је густа повозија:

Отац, мајка, братац и сестрица,

Вјерна љуба и ситна дјечица;

Оставило кућу и огњиште,

Запр'јечило врата мртвим коцем

(Враћати се канда већ не кани . . .)

Задњи панак Чивуту* продаје.

Не продаје (него цабе даје! . . .);

Па што сможе то свако' своме даје:

— На путнице, готов самртнице! . . .

— Привати се, док је живе главе,

— Бог зна игда . . . или више нигда . .

— Твој је талак . . моја ј' задужбина! —

Да је коме погледати било

Ту робију — грозну сељанију:

Живи људи ту се оплакују! —

Мили Боже, и нећељо млада!

Да су пера што је вита јела;

* Ово је крштено име Гарибалдово, на српски је то: Јосип.

** Претрглије.

Лист папира шири од свег' свјета;
Да су ђаци, што црни облаци;
Да је тинта, што је вода ладна;
Не би могли исписати јада!

Мајка сину пада око врата;
Вјерна љуба стидом се гушила
Подбила је руке у кукове,

Муком цвили, и сузе прол'јева.
(Авај! Боже, големога јада,
Тога више у свијету нема! . . .)

Нич'је срце није од камена:
Свој својијем и пјева и плаче;
(Ма друга је — жива задушница!
Из „касарне“ иде и долази;

Ал' из куће — носила су жива; —)
Па растај је најтеже опјело;
Ев' — да ј' моћи и на разбој поћи
Ђевојка је муке испјевала:

„Носила б' му пушку талијанку;
„Ох! мајка би ране оздрављала;
„Своја сеја бистру б' воду дала;
„Своја љуба меко би стерала;
„Још би отац замјенио сина;

„Дјечица би муке олакшала. —
Ал' се враћат' ка у гробље мора“
„Па да стиснем срце од жалости,
Да ти речем, мили побратиме!

Бар што знадем, и што перо пише,

(Нит' се касти може, што је више.)

Када војска маширати пође;

Бубњи бију, а удара банда;

Звона жале, а топови ричу;

Војска пјева танко гласовито:

„Збогом земљо, збогом завичају!

„У теби ми три добра остају:

„Прво добро и отац и мајка!

„Друго добро братац и сестрица!

„Треће добро жена и дјечица!“

Ех! ко срца има у њедрима

(Па да ј' срце студеног камена!)

И камен би моро проплакати.

Камо-л не ће сиротице веће! —

Гледао сам (да ти чудо кажем)

Гледао сам швабу обрестара,

Слушао сам што сузом пољева,

Овако је био бесједио:

Мили Боже! има ли јунака

Та јунака а над граничара?

„Сва му срећа — милост је царева!

„А имаће — то голо камење . . .

„Двори су му — ниска колибица;

„Сва светиња — дрвена црквица;

„Крсна слава — просена је слама;

„Сав завичај — гробови зелени. —

„Давор' сине, више с' заслужио

„ — — — — — !“

„Иљада је и осам стотина
„И шесдест шеста је година;
„Камеће ће ладно прозборити,
„И твоја ће срећа сазорити!“
Од мен' пјесма, а од Бога здравље!
Нит' знам више, нити, перо пише.
Благо томе ко се богу моли!

151. „Сваком брату евала: оста глава ћелава.“

Вечер' сјала сјајна мјесечина;
Ударала зрака из облака
— Ударала Кати на пенцере,
Ће се Ката свлачи и облачи,
У Кате је свакојако цвјеће.
К њојзи сумбол на пенцер долази:
Сумбул момче, карамфил ђевојче.
Сумбул ми се на војску оправља,
А карамфил у жалости оставља.
То зачуле младе францускиње,
Бога моле, да се не умири:
— Да-с наљубе млади граничара!...

152. У туђини — теже су ране.

Полећело јато голубова

Кроз Вараждин, кроз шлавонски* варош;

*) Ово је по свој прилици још оно старо доба када се је овај крај још „Славонија горња“ позивао; а

Ће-но Марко дворе саграђује:

Пореза се по десници руци!

Питала га сестрица Јелица:

Брате Марко, боле ли те ране?

— Да не боле, не б' се ране звале! . . .

— У туђини још су теже ране:

— Туђа мајка ране позлеђује;

— Туђа сека мутну воду носи;

— Туђа љуба бреговито стере. —

153. Три добра у младе ћурђевице.

Сунце зађе за Невен за гору.

Јунаци се из мора извозе;

Бројила их млада Ћурђевица;

Све јунаке на број избројила;

До три добра своја ненаброји:

Прво добро: Ћурђа господара!

Друго добро: ручнога ђевера!

Треће добро: брата рођенога!

За Ћурђем је косу одрезала;

За ђевером лице изгрдила;

А за братом очи извадила.

Косу реже, коса опет расте, —

послије настануло је ово данашње име те наше земље.
Такође је ствар историје што наша српска цјесма тужн
се ту на туђина. —

Лице грди, а лице израста, —

Али очи не могу израсти,
Нити срце за братом рођеним!

154. Јунакова мајка прва закукала.

Сву ноћ дика под пенџером вика :

Да не даду *Стојану* на војску!

Ако оде, више доћи не ће;

Ако-л дође, рану ће дон'јети.

Туђа мајка ране повријеђа;

Туђа љуба бреговито стере;

Туђа сека мутну воду носи.

55. Лијепа жеља — Србина омела . . .

Ој јабуко црљенико,

(Ћевојко душо моја!

Што си тако уродила?

На три ступа три јабуке! . . .

На четвртом соко сједи

Соко сједи па он гледи:

Ће војвода обједује,

Војводић му коња држи

На сребрном синџирићу

Синџир пуче, коњ утече

Кроз ливаде некошене,
Кроз ђевојке непрошене,
Кроз јунаке нежењене.
Ал' војводић говорио :
Држ', ђевојко, коња мога,
Па ћеш бити снаја моја.
Како би ја снаја твоја ?
Нит' ја знадем браца твога.
Лако знати браца мога :
У мог брата мала капа,
А за капом троја пера :
Прво перо : сјај мјесече ;
Друго перо : сјај сунашце ;
Треће перо : росна киша.
Сјај мјесече за путнике,
Сјај сунашце за сироте,
Росна киша за шеницу :
— А шеница за ђевојке,
— А ђевојке за јунаке,

— А јунаци за солдате,
— А солдати за господу:
А господа — за правцу!

156. Вавијек жели — никад се невесели . . .

Ој Катице, капитановице!
Не б'јели се, не троши сапуна,
Ћевојко моја!
Не троши сапуна. Драга душо моја!
(Припијева се.)

Нема овђе Јове капитана;
Отиша је писати војнике.
Лијепо га шјетовала мајка:
Сине Јово, ти не губи душе!
Ће су по три, узми по једнога;
Ће су по два, не растављај браће;
Ће је један, не цвијели мајке.

157. „Тешко у злу — добра чекајући.“

Што се оно на Клокочу б'јели?
Ил' је вила, или љута змија?
Није вила, нити љута змија,
Већ је оно Мишина парада:

Пред њиме је тридесет попова,
Тријест попа, и дванајест владика,
Међу њима Самосавски прото.

Пита Мишу Самосавски прото:
Кажи Мишо што си сагрјешао?

— Убио сам попа у олтару,

— Забадава за четири брава . . .

— И отео с вјенчања ђевојку,

— Забадава за четири брава . . .

158. Српска кућа.

Да је мени до Лучана доћи!

Да ја видим миљке и тимаре,
Б'јеле дворе наред црне горе:

Ће-с родио Рајачић Илија!

Ту је итака Јакшића владике;

Бритка сабља Чудић капитана;

Обје пушке Гомирскога кнеза;

Па и чалма Попржине старог'. —

Ал' највише за чим душа дише:

— Ту је клобук *српског* патријара! —

159. Српски Риналдини.*

Што-с не види Видорија црква?

Што-л не чује с Горичке свирала?

* Мијаило Тадић Србин, родом негђе око Рујевца у пређашњој другој банској пуковини. По народној јуначкој пјесми он је похајдучио се од зулума некога

Нема пона да цркву отвара . . .

Ни чобана да свиралу свира . . .

Све притисла тама и омара,

Канда ниђе живе душе нема! . . .

Ал' закука Тадићева љуба!

Љуто кука . . . мучно изговара:

Јој! мој Миле, ће су твоје виле?

Што не ломе на тавници врата? —

Да ми дођеш, и да ме обиђеш . . .

Вај проклета тавница Петрићка!

У балатин ти отишла пусти:

— Ал' мој Миле к мен би испливао.

160. Бог је наш стари Давало.

Полетела два Ангела оба са неба;

И падоше пред манастир Петра светога:

Један носи златну круну цара Душана;

Други носи бритку сабљу храбра Милоша.

Црногорски ишетао пред њи господар:

Ангели му поклонили тај са неба дар.

— Осветлићу Црну Гору круном Душана;

— Потражићу српске земље сабљом Милоша . . .

свога капитана. За велику „таглију“ издао га је његов наранџија у Рујишкој, у Босни, те је ту и погинуо, кажу године 1856. — Знао је ваљано читати и писати, њемачки је говорио тачно. Одликовао се је бранећи сиротињу од самовоље „господске.“ —

Кад је ове кнез Никола рјечи изреко,

Одјекнуше све планине чу се далеко.

— Онамо је за планином наша светиња!

— Онамо ћу с јутра поћи ја са Цетиња. —

— Србија је барјак дигла да нас сусретне:

— Срешћемо се на Косову пољу освете!...



VII.

СРПСКА ШКОЛА:

161. Часни лист.

I.

Кад се Србин Богу моли:
На Истоку према сунцу
Лицем гледа на Тројицу!
Па икону — Крсно име —
Поцјељива свак' за тиме.

II.

У тројли су први прети
На десници закон чврсти!
Два су мала длану пала
Својој души покој дала.

III.

Па на челу: слави *Оца*
Вишњег' Бога свога Творца!
На појасу: Божјег' *Сина*
Измучена на крстима.

А на груди од деснице
Крст се сврши са љевице:
Да *Дух* Божиј срце грије;
Свету вјеру стародавну
И од Бога *Православну*!
Амин, Боже, не дај муке!
Теби скрсти б'јеле руке.

IV.

С крстом и слогом
За милим Богом.
Нема моћи
Без Божије помоћи!
Нема Крста
Без три прста.

V.

Само слога
Србина спасава.

VI.

С крстом легло и устадо:
Крст ме чува до по ноћи;
А анђели од по ноћи;
Аранђели до свијета;
Сам Бог до вијека!

162. Српска књига.

Ја сам Србин!
Српски читам, пишем,
Српским духом:
Своме роду дишем!

163.

Немој, сине! говорити криво,
Ни по бабу, ни по стричевима;
Већ по правди Бога истинога.
Боље ти је изгубити главу:
Него своју огрјешити душу!

164.

Србин сам ја
Србин да;
Ко није знао
Нека сада зна:
Србин сам ја!
Србин да.

165.

Грани жарко!
Да огријем руке:
Да поћерам
По Косову Турке. —

166.

Брат је мио
Које вјере био :
(Када братски
Чини и поступа . . .)

167.

Срце вели :
Тик, так,
На нос'о свак! —

168.

Седам дана
У неђељи има :
Сви су дани
Од сребра сковани ;
А субота
Од сувога злата :
Субота је
Неђељу донела !

VIII.

СРПСКА ЦРКВА.

169. Високи Дечани.*

Такве цркве на свијету нема:
На њој крста обиљежје кажу:
Љиљановим пролистало листом;
Љиљановим процвјетало цв'јетом;
Светим цв'јетом Немањића дома.
Познаје се царска задужбина:
— Ш ње се знаде да смо царовали.

170. Црква Раваница.

(Уломак.)

Тад говори славни кнез Лазар:
Чујете ли, сва српска господо!
Шта говори госпођа Милица,
Јер не градим нигђе задужбине?
„Хоћу градит цркву Раваницу
У Ресави крај воде Равана:

* Ова је цјесмица ушла у народ, а из „Недјељка“ од Огњеслава Утјешеновића-Острожинскога.

Имам блага, колико ми драго,
Ударићу темељ од олова,
Па ћу цркви саградити платна,
Саградићу од сребра бијела,
Покрићу је жеженијем златом,
Поднизати дробнијем бисером,
Попуњати драгијем камењем.“

171. Милош у Латинима.

(Уломак.)

Боже мили, и Богородице!
Када славни Српски кнез Лазаре
Посла зета Милош-Обилића
У Латине да купи хараче:
Латини га лијено дочекаше,
И господском части угостише,
Па га воде пред бијелу цркву,
Пред бијелу цркву Димитрију,
Пак се вале Латинска господа:
Гле, видиш ли, војвода Милошу!
Видиш нашу цркву Димитрију,
Какова је, и колика ли је?
Ви немате таковијех цркви.
Вели њима војвода Милошу:
Ви сте мудри, господа Латинска,
Јесте мудри, ал' зборите лудо:
Да ви знате наше манастире,
Наши славни цара задужбине,

Какови су и колики ли су!

Да видите, пак да се дивите,
Какови су и колики ли су!
Шта је ваша црква Димитрија?
Ја ћу вам је сада претурити
А из руке тешким буздованом.

172. Крсно име.

(Уломак.)

Свеца слави Српски цар Стјепане,
Свеца слави, светог Аранђела,
Сву господу на свеца сазвао,
Сазвао је триста свештеника
И дванајест велики владика,
И четири стара проигумна.
Лијепо их царе посадио:
Све кољено један до другога,
А цар Стјепан ладно вино служи,
Господаром редом чашу даје,
Како царски ваља и требује
Послужити крсно име своје.

173. Побратимство.

(Уломак.)

Проговара Крчман*-баша Лука:
Вај, бога ти, Ладушићу Миле,

* Није ли ово зар: „*Крналија*“ био, на окренуто тако. Ову цјесму добио сам из Тоболића, велика је и

Ја сам поша за те на Удбину,
Ја ћу за те и на мегдан поћи.
Узјаује Крчман-баша Лука,
Узјаује добра коња свога,
Припасује своју сабљу бритку.
Мили Боже чуда големога!
Да је било стати и гледати:
Коњи им се с прси ударише,
Јунаци се сабљам *повекташе*.
Превари га Врчићу Брахиме,
До рамена осјече му главу.

174. Лаживо побратимство.

(Уломак.)

Опет беже Мијата се веже:
Побратиме Томићу Мијате!
Друга није, него да ми дођеш,
Мораш поћи, макар и не доћи. —
Оде тамо Томићу Мијате.
Здраво они до ђевојке дошли,
И здраво се били повратили.
По кад били на то поље равно,
Али вели беже Омер-беже:
Виђи курве бега Ренковића!

лијена, па овдје не могох је цијелу уврстити. Баш из
ове пјесме ја се омишљах на то.

* од »fechten«.

*

Ће он држи вјеру у ајдуку,
Да му носи барјак пред ђевојком.
Кад то чуо беже Ренковићу,
То је њему врло жао било.
На Мијата коња нагонио,

Па на њега плахо погледао . . .

Њега пита Томићу Мијате :

— Побратиме, беже Ренковићу !

— Што си на ме коња нагонио ?

— Што ли на ме плахо погледао ?

(Такво ли је у вас побратимство ! . . .)

У нас Срба побратим се знаде,

*Без невоље ја не грјешим душе !**

Уситнио беже Ренковићу :

* Служао сам причу, која ово разјашњава, те је овдје додајем : Тукли се Црногорци са Французима. Неки Шваба пристао с Црногорцима и побратио се са једним између њих. Бој је дуго трајао. — Најпослије Срби морали узмицати. У тој сили Шваба већ малаксао и од умора пао, па ни макац с мјеста. Тужи се своме побратиму како му је дошло е ће ту узданути. Црногорац још је толико могао му помоћи а да га непријатељ не ухвати, потегне за јатаган и рече Шваби ; „Па ево да ти одсјечем главу.“ Онај избуљи очи и дрекне : „А са што, мој праде?“ „*Ето такви је обичај у нас : лакше од побратима, него од душманина . . .*“ Богме Шваби прибиле силе у жиле, скочио на поге а говорио : „Пардон ! моше она ауфи лауфи . . .“ Измакоше обојица сретно.

И овамо у нас Срба рече се : „ . . . Ко би ме уморио, крв бих му своју опростио.“

— Није добро тога ни једнога; —
— Већ је моја мука од Турака; —
— Резили ме беже Омер-беже. —
Срдит Мијат коња расрдио,
На бега је коња нагонио,
На њега је мрко погледао,
Кроз брк му је ријеч превалио,
Сабљом звекну, криво набрекну:
— Ренковићу, од курве копице!
— У Турчина вјера је ниједна! . . .
— У вас нема срца ни образа! . . .
Не да Мијат свилена барјака,
Не даде га из руке у руке,
Ван га баци у зелену траву,
Па окрену у гору зелену.

175. Свети Саво.

(Уломак.)

Онда рече господа ринџанска:
Бе аферим, Немањићу Саво!
Кад имасте седам кула блага,
Те знадосте управити благом.
Што носили, свијетло вам било!
Што родили, све вам свето било!
И што рече господа ринџанска
На састанку код бијеле цркве,
Штогађ рекло, код Бога се стекло.*

* Ово није овдје због сличности у стиху. Особито у Лици Срби имају овај облик, н. пр. „Бијадох пред господом.“ „А што ти је рекло?““

176. Икона.

Света водо! света Гoro!
У теби је света црква:
Широм миром ограђена!
И тамјаном окађена!
У цркви је свети Јован,
— Свети Јован богословац:
Свијећу пали, Дјеву брани.



IX.

ПЈЕСМЕ ДЈЕТИЊЕ.

177.

Сам се Јово по мору возио,
Сам возио, сам Бога молио:
Дај ми Боже, крила лабудова!
И дај мени очи соколове!
Да прелетим преко Босне равне,
Да ја видим куда војска пада:
Војска пада око Биограда.

178.

Будила мајка Јована:*
Устани сине, Јоване!

* Кад се пјева ова пјесмица, то се сваки ред понавља, а глас одаје сушту „ваљку“. Још из дјетинства мога ја памтим тако. — Ваљка је *песмачка* игра. — Па да ли ово није спомен одржао се на велику аријску заједницу? — Или је ово подвала *германизаторске* пропаганде? не знам.

Одоше овце за горе.

Не могу мајко устати,
Вјештице ми срце изјеле.

Знадеш ли сине које су?
— Ти си ми срце вадила,
— Стрина је лучем свјетлила.

179.

Грлица је просо брала,
И набрала три амбара!
К њој долази вијоглава:
Дај ми грло једно зрно!
Не дам богме ни једнога,
Бијаш брати, не спавати.
Ја сам брала, н'јесам спала.
Куд су кола шкрипутала,
Туд је грла скакутала:
Неће зрно неће влат,
У том грли пун је врат.

180.

Ори воле, ђевојке те моле;
Ако-л наћеш ти орати воле,
Продаћу те крањцу у Карловцу,
Који вози кола на два вола,
Касно пушта, а рано затвара. —
Жалиш воле зеленога луга?

Или жалиш крањскијех дубрава?

Ја не жалим зеленога дуга,
Нит ја жалим крањскијех дубрава,

Већ ја жалим првог господара:
Рано пушта, а касно затвара,

Пред зорицу на једну урицу,
А у вече кад свијет полијеже.

181. Јован чобан.

Гуслиле су гусле Јаворове,

Будиле су Јована чобана:

Устај горе Јоване чобане!

Турци твоје одјавише овце;

Турци овце, а каури јањце,

Нека јаве, пусте им остале!

Пришећу се јаблану на гране,

Дојавићу овцу разблудницу,

Објанће ми овна разблудника,

Купићу му звоно од иљаде,

И у звоно пуце ћипћерово,

И у пуце очи ћевојачке.

Куд год ходи нека јадикуюје:

Нека жали своје б'јело стадо. —

182. Маркова сабља.

Шеће Марко Краљевићу!

Покрај дуга зеленога.

На њем ништа од одишта,
Нег' бијела антерија,
По њојзи се опасао,
Бритку сабљу припасао,
Сабљи Марко говорио:
Сабљо моја, вало моја!
Откад сам те саковао,
Још те нијесам окушао.
Вјера моја! сабљо моја,
Данас ћу те окушати:
— Ал' о Марка, ал' о Јанка:
— Ал' о краља Вукашина:
— Ал' о дите Татомира:
— Ал' о љубу Анђелију. —

183. Коло.

Скочи коло да скочимо!
Да видимо моремо ли?
А ја знадем ко не море:
Ко се скоро оженио.
Биџац му је прогорио,
Кошуље је пожелно,
А за гаће и не знаде. —

184.

Д'јено пјева тица кос,
У господској башчици,*

* Око Вргина моста реку: „барча“, „барчица“.

На зеленој гранчици.
Отуд иду два јегра
Оће тицу да стрељају.
Тица им се молила:
Немојте ме два јегра!
Лијепо ћу вам пјевати,
У господској башчици,
На тананој гранчици.

185.

Имала сам брата и драгога;
Обадва сам на војницу дала,
На војницу, на турску границу!
Би ли рада да ти који дође?
Ја бих рада да обадва дођу!
Ој, ђевојко! што-б за кога дала?
За брата бих црне очи дала,
А за драгог' гердан испод врата:
Свијет прођем, ја брата не нађем!
Село прођем, брзо драгог нађем.

186.

— Висока је Анина планина.
По њој Иво б'јеле свиње жирио;
За њим Мара плаво цвијеће брала;
Па изплела три зелена в'јенца:
Једног' плела себи на главицу;
Другог плела Иви на сабљицу;

Трећега је низ Дунај* пуштала:

— Пливај, пливај ти зелени в'јенче!

— Док допливаш до Ивине мајке. —

187. А. Забавне.

I.

Де, де, куме,

Да га запјевамо:

Давно смо га

Скупа запјевали — Ој! — Јој!

Пјевај куме,

Па ме разговарај.

Пјевај куме,

Да нас гора чује! —

II.

— Дуга дана у зла господара!

Не да шјести, инти починути; —

Саставио ручак и вечеру; —

Дуга лука, а мотика тупа; —

Тврда бразда, широки разори;

А уврати не мош' догледати. —

III.

— Ето кише од зелена луга;

Тешко оном

* И ово је из Подравине.

Који нема друга;
Ал' још теже
Ко се с рћом свеже. —

IV.

— Тешко земљи куда војска прође!
И ђевојци која сама дође,
Прво јој је јутро прекорено:
Да-с ваљала не би сама дошла. —

V.

Синџир-гвожђе мука је велика
Да велика мука на јунака;
Тавница је гора од синџира;
А зла намет горе од обоје;
А зла жена горе од све троје.

VI.

— Киша пада, трава расте
Гора зелени,
Састаје се гора с листом
А ја немам с ким.

VII.

Није вино вода,
Већ је вино: војевода!

VIII.

Од дувана — кућа поплљувана;
Од ракије — кућа поскакује;
А од вина — кућа је немирна.

IX.

Вук не вије
Да га гора чује,
Већ вук вије
Да друга добије.

X.

Разбоље се купус на сланини;
Ту долази прова бајалица:
Прова баје
Сланина се каје,
Купуса нестаје.

XI.

Шиц! мацане кобацане!
Што си уши поточно?
И репину положио?
Миши су се навадили:
Одгришће ти уши. —

К о л о.

XII

Ој Иване Иванићу!
Стани-дере диванићу.
Није мени до дивана,
Нит' мом коњу до стајања:
Да је мени бокал вина!
И мом' коњу шака сијена!

188. Б. Поповске.

I.

Омиље ми
У селу девојка:
Кћи попина!
Сестра владичина.

II.

Попадијо попова:
Имаш крува готова?
Имам кору јечмену,
Моме попу вечеру;
И попову ђаку
Да не иде по мраку.
(Јер је мрак велик враг!)
Ко иде по мраку:
Добије по врату!
Ко иде по селу:
Добије по челу! —

III.

Оче наш, поп чилаш,*
Поп се вере, туку ждере:
Сваки дан по једну;
А у петак по десетак.

* Ово је познати: *ђилас*.

IV.

Расла крушка жутица ;
Под њом сједи владика,*
На руци му Латинка.
Ту долазе христјани,
И владикау питали :
Бога теби владика !
Ма што ће ти Латинка ?
Одговара владика :
— Ајт' отален христјани. —
— Латинка је сирота, —

V.

Стари старче, што ће ти ђовојка ?
Нека ми је, нек ми кости грије. —

189. В. Одшалице.

I.

Игро папа свакојако,
Па окрено и напако.

II.

Потукли се фратри,
На црквени врати,
Један другом виче :
Помоз-де ми стриче :

* Ово је из доба зло познате „уније“.

Како ћу ти помоћи?
Кад и мене туку,
И за косе вуку.

III.

Кнез — без пенез!
Чизме носи:
Крува проси. —

IV.

Није куја оштенила вука,
Ни Краљица родила јунака;
Већ Срикиња дична мајка:
— Краљевића Марка!

V.

Ој Иване господине!
Купи-де ми ципелице,
Оне сам ти подерала
С Павловићи спавајући —
С Југовићи играјући, —
Герзе младе облазећи, —
У дворине одлазећи:
Двоје чедо љубљајући.

190. Г. Солдачке.

I.

Нас два брата,
Обадва врајита!*

* Од »Gefreiter«.

Ако погинемо!

Што ће наша остарела мајка! —

II.

Ништа мени не додија

Већ шокачка попадаја:

— Ће год чује: поручује; —

— Ће год види: намигује; —

— Ће год стигне: причепљује. —

III.

Сам се Јово по бедему шеће,

Сам се шеће, сам се Богу моли:

Дај ми Боже, очи соколове!

И још к томе крила лабудова!

Да ја одем до Невена града,

— Да обиђем моју милу драгу. —

IV.

Мандалина коњ' водила:

На воду га надводила,

Прије себе огледала,

Него ј' коњу воде дала.

Сама себи бесједила:

Мили Боже, лијена ти сам!

Још да су ми плаве косе,

И под косе црне очи:

Све бих Турке премамила,

И турскога Али-бега.

Али-бегу коњ утече,
У ђевојчин ран босиљак.
Ђевојка га ишћерала,
Ишћерала, жуто кледа.
Не кун' мене ђевојнице!
Јер и ја ћу тебе клети:
Да се нигда не удала!
Ако ли се кад удала:
Мушка чеда не имала!
Ако ли га и имала:
На војску га опремала!
Дружина му коњ' седлала,
И на коња витко седло,
И на седло рукавице,
Пуле крви наливене,
Жутом свилом зашивене.

V.

— Да зна мати како солде пати!
Све би она код куће продала,
Па би своме солдату послала.
Солдачко је кукавно живљење.
У солдата пиће куће нема:
— Кабаница — кућа зиданица; —
— А рукави шкриње и ормари; —
— А сабљица — братац и сестрица; —
— Пушка му је главна чуvariца. —

*

191. Д. Игранице.

I.

Војвода си ти,*
Војска смо ти ми;
Ево златне капе:
Дичи нам се, брате,
Чувај нам поштење!
За своје живљење! —

II.

Петар Шестар кокошар,
Гони коке на назар,
Која кока суста
Ону Перо сљуска. Или:
Која кока дрис,
Оно Перо лиз.
(Ово мало да га надраже).

III.

Мало ја, мало ти,
Па ћемо се љубити.

IV.

Цуна нуна Пунка,
Седла коња Крунка.

* У Костајници бијаше обичај још и за мога дјетинства „играти се војске.“ Овако смо постављали нашега војводу.

Ко ли ће се женити?
Диклић се је женио;
Ко ће бити кума?
Шеврљуга круна.

V.

Цуна нуна на коњу.
У шеници на пољу
Вуци т' мајку закољу.
Немој вуче драги!
Мајка ми је драга,
Сику ми је дала,
Опет ће ми дати
Кад поћемо спати.
Ми гредама
Бог пред нама,
Ми странама
Бог за нама.
И Марија круволија,*
Која сина задобила.
Како ћемо име дати?
Арсенија Спасенија.
Бог спаси души нашја.**

* Неки реку и Округлија.

** Ово је молитвица, па узима овако црквено-словјенску ову форму.

VI.

Ташум, ташум, танана,
На пенџеру кајгана;
И ђевојка Јока:
И печена кока.

VII.

Пис, маца, пис, маца:
Ено горе миша!

VIII.

Шиша, голиша!
Пуна капа миша.

IX.

К о л о.

Јово гризе јабуку,
Уједе се за руку,
А јој моја ручице
И мајкина душице.

X.

Ко развриже игру:
Разврзи га, Боже,
На паш'је коже!

192. J. Молитвице.

I.

Спаси, Боже, Господе!
Спаси, Боже, душице,

На престолу Христову,
Ће-но Божиј' Анђели
Летурђију појају
Божје слово слушају.

II.

Звони звоно!
Доба је ручано:
Христе Боже!
Благослови овај сто.
Богородицо, ти преломи
Овај хљеб и со.
Слава Оцу, слава Сину,
Слава Духу и Амину.*

III.

Хвала теби, Христе Боже!
Хвала на овоме дару:
Ти богатии земљу родом
Ти нас ситиш њеним плодом.
С апостоли хљеб и чашу
Ломио си, словио си.
Па и за нас Пречиста!
Моли Сина твог' Христа:

* Реку овамо: „четврти дан Духова то је дан *Амину*.“ На Перни долазили к мени по благослов, па да Бога молећи, могу на „Амин“ носити још куруза.

Да и к нама тако Спас,
Да нам дође спас'ти нас.

IV.

Вечер' вечерале
Сиротице мале,
Поред пиће стали
Богу хвалу дали!
Да нам срце не вене,
Да нам душа не гине.

V.

Хајдмо лећи, Бога рећи:
Бог се диже па небеса.
Небеса се отворише,
А Анђели поклонише,
Међу њима Христос бјеше,
Христос Спасе и Марија.
Спаси, Боже, душе наше,
И мртвијем и живијем.

VI.

Зора руди,
Тичица се буди;
П'јето пјева
Да сване,
Зове дјецу да ране.
Жарко сунце на исток,
А Бог нама на помоћ!

193. К. Божићнице.

I.

У Божића три ножића:
Једним реже веселицу;
Другим реже печеницу;
Трећим реже сир Божићу.

II.

О Божићу, брате мој!
Добро ми је на те,
И два дана за те;
Ал није ка на те.

III.

Божић, Божић бата,
Носи киту злата,
Да позлати врата,
И обоја побоја,
И сву кућу до краја.

IV.

Бог се јави!
Цицвара се вари.

V.

Свети Сава!
На столици глава;
На ватри је тава:
Пуна возибаба.

VI.

Ч а с н и п о с т .

Долеће шврака
Иза Биограда,
И донесе рака,
Рака седмокрака.

VII.

Ускрс — уз прст:
Нема свеца без Божића.



X.
ПЈЕСМИЦЕ МАТЕРИНЕ.

194.

Паји буји злато моје!
Ево љуље, ево твоје:
Мека ти је постељица,
По њој смиље и ружица.
По јастуку плаве гране
Туда тице сајајлице*;
Испод главе крст се б'јели:
Нека ми те Бог весели!

195.

Ујчевићу — мој јуначе!
Обилати сине мајчин:
Порасти ми,
Узрасти ми,
Да ти мајка коња седла,
Да ти сабљу ковну преда,

* Црвене више тице.

Да те спремим у бој свети.
И кад падне дин-душманин,
(Онда сине, са Косова
Кад пропјева слава нова:)
Знаш, Милошу, што ће бити:
— Мајка ће те оженити.

196.

Иш, кокице раколице!
Не буди ми мога Јове:
Сићан је, пресићан,
Маљушан је, малешак;
Очић је — па очић . . .
Овај мој курушчић.
Та нинај ми, нинај Јову,
На крилу на материну,
Када се рано пробудим:
Мајка ће ти сису дати,
А ти ћеш мајку посати.
Али Јово мајци говори:
О мајко, о слатка рано!
Не ћу те више носати,
Већ ћу се јунак женити.

XI.
ПРИЧАЛИЦЕ.

197.

Одвали се стјена од Будима,

Па убила Агу господина.

Агина ми говорила мајка :

Ко би мога Агу излијечио !

Дала бих му своју десну руку ;

И сестрица свилену тканицу ;

А и љуба ђердан испод врата.

То дочеула вила из планина,

Па излијечи Агу господина.

Дала мајка своју десну руку,

И сестрица свилену тканицу.

Не да Љуба ђердан испод врата :

— Богме не дам, вило из планина !

— Није ми га Аго куповао ;

— Већ кунио мој стари бабајко :

— Седам струка, за седам стотина. —

198.

Синоћ Осме из Новогa дође,
Из Новогa града бијелогa;
Својој Љуби жалост задавао:
Ајде, Љубо, куд је теби драго,
Ја сам наша у Новом ђевојку,
И љепша је и већа од тебе,
Биће мени барјактар пред војском,
Носиће ми барјак о рамену;
До кољена сабљу димишкињу*.

199. Мурат Вен-бег и Але барјактар.

Кад Мурате Вен-беже бијаше,
Г'јепе ти му делије бијаху,
Ал' најљепши Але барјактаре.
Обдан Але зелен барјак вија,
Обноћ с бегом у душеку спава.
Кад је једно јутро освануло,
И жарано огрануло сунце,
Узе Але сантели — тамбуру,
Па се шеће у зелену башчу,
И он сједе под жуту наранчу.

* Више је познато: *димишкиња*. Ма ја не ћадијах поправљати. Слушао сам Србе и Српикиње на Мариндолу и Бојанцима, они цјевају ову цјесмицу овако чисто *српски* као да су скоро сјели онуда, а окољени су готово прекриљени крањскијем свијетом! — Лијеп је ово доказ да Срби милују своју народност.

Тамбура му од сувога злата;

Жица му је коса ђевојачка;

Терзија му перо соколово:

Ситно куца, танко попијева:

— Мили Боже, на свему ти фала!

Веће има девет годин дана,

Да ја дворим Мурат-бега млада,

Нико не зна да сам женска глава;

Ван Мурате беже господине,

Који самном у душеку спава.

Ал' ево ме преварише дојке,

И мој ми се ђемер покраћује,

И свилени појас подуљује.

Живо ми је под појасом чедо. —

Мисли Але (жалосна му мајка!)

Да га нико ниоткуд не чује.

То слушала Мурат-беговица;

Па се враћа у бијеле дворе,

Она тражи Мурат-господина:

Ту ми бега код двора не било.

Ал' ето га уз то поље равно,

Далеко га госпа угледала,

Мало га је ближе сусретала,

И овако њему говорила:

— Господару, мој невјерни друже!

Кад је јутрос јутро освануло,

И жарано огрануло сунце,

Узе Але сантели — тамбуру,

Па се шеће у зелену башчу,
И он сједе под жуту наранчу,
Ситно куца, танко понијева:
Мили Боже, на свему ти фала!
Веће има девет годин' дана,
Да ја дворим Мурат-бега млада,
Нико не зна да сам женска глава,
Ван Мурате беже господине,
Који самном у душеку спава.
Ал' ево ме дојке преварише,
И мој ми се ћемер покрађује,
И свилени појас подуљује,
Живо ми је под појасом чедо.
Што-ш од Але Мурат-господине?
Тијо је јој Мурат говорио:
О, бога ти вјерна Љубо моја!
Буди ако-ш ти госпоја моја,
Ако-л не ћеш, ајде по свијету. —
Прва мени нећељица дође,
Вјенчаћу се с Алом барјактаром.
Што је река то је учинио.
Прва њему нећељица дошла:
Вјенча себи Алу барјактара.

200.

Љубо моја, што си пожутила?
— Ја пожухе откад за те дођо:

- Бујућ мене јутром и вечером;
- Свако јутро по танкој кошуљи;
- Сваку вечер по свилену пасу.

201.

— Постој моје више горе сунце!
Да сам дуље ја код своје мајке.
Код мајке сам б'јела и румена;
Код драгога б'јена и карана;
Код мајке ми бисер око врата:
А код војна колац иза врата. —

202. „Друмови ће пожељет Турака“

Закукала црна кукавица
На обору Џафер-беговице!
Ал' говори Џафер-беговица:
Ид' отале црна кукавицо!
Не кукај ми на обору моме.
Не ћерај ме Џафер-беговице,
Скоро ћеш га и ти закукати!
Ако ли ми вјеровати не ћеш,
Ти се припни на бијелу кулу,
Те погледај низ то поље равно:
Пољем језде седмере кочије;
Шестере су свилом покројене;
А седме су с недевиш-кадифом.
У њима је беже Џафер-беже;

И без главе, и без десне руке!
Кад то чула Џафер-беговица,
Оде млада на бијелу кулу,
Па погледа низ то поље равно,
И угледа седмере кочије,
Шестере су свилом покројене,
А седме су с недевиш-кадифом,
И у њима беже Џафер-беже,
И без главе, и без десне руке.
Сестри она црну кукавицу!
Те кукаше кано кукавице,
Преврташе кано ластавице.

203. Коло Сењско.

Игра коло Сењу на вратијех!
У том колу Мркоњића Селе,
До ње игра Југовићу Мате.
На Мати су токе на завојке;
С китам' капа пала по плећије;
С пуци чоха до земљице црне.
До ње игра, да мирује не ће!
Већ јој ломи на руку прстење,
А трга јој на грлу ђендаре,
А пара јој на руку рукаве.
Ал' говори Мркоњића Селе:
Кави ме се Југовићу Мате!

Јере сам ја скоро испрошена,
За мојега Вида Десанчића.
Ако види Виде Десанчићу,
Бојати се заврће се кавга. —
Истом они у ријечи били,
То угледа Виде Десанчићу;
Па говори Виде Десанчићу:
О јуначе, Југовићу Мате!
Што ти играш до туђе ђевојке?
До ње играш, да мирујеш не ћеш,
Већ јој ломиш на руку прстење,
Које сам јој скоро саковао,
А траш јој на грлу ђендаре,
Које сам јој скоро накитио,
А параш јој на руку рукаве
Које она с мојим златом везла.
То изрече Виде Десанчићу,
То изрече, на кољена клече,
Па погледа пушци по ликшану
И погоди Југовића Мату.
У зло га је мјесто погодио,
У зло мјесто, у чело јуначко!
Ђе јунаку мелем не требаје,
Ни љекари, нити величари. —
Велика се ту заврже кавга,
И проли се крвца до грлића . . .
А падоше небројене главе . . .
Да би зашто, не бих ни жалио,

Већ због једне лијепе ђевојке.

Ал' том' није ни ђевојка крива,
(Није крива, канда није жива!)

Већ су криви Сењани јунаци:
Ти јунаци . . . који бише пјанци! . . .

204. Удовица више Сарајева.

Расло смиље покрај сињег' мора,

А босиље вром Велебита,

Смијало се смиље на босиље,

Кано гора на светога Ђурђа.

Јунак Марко ни на кога нема!

Нег' се Марку уздише и др'јема. —

Марко шеће од града до града,

И он тражи од јаблана лада.

Он не може ниђе наћи лада;

Већем нешто више Сарајева.

Под њим сједи удовица млада,

На крилу јој лијепа ђевојка.

Мисли Марко мисли свакојаке:

Би-л љубио младу? ал' ђевојку?

Све је мисли на једну смислио:

Па он сједе у дебелу ладу,

Те он љуби удовицу младу.

Кад то виђе лијепа ђевојка,

Љуто цвили, паке кунијаше:

Сарајево, огњем погорело!

У теби се удовице љубе,
А не љубе лијепе ђевојке. —
Ал' говори Краљевићу Марко:
Не будали лијепа ђевојко!
Волим злату за мало дерату . . .
Него сребру изнова ковати. —

205. Прело у цара Ал-Лазара.

Купи прело царе Ал*-Лазаре!
Баш покупи по велико прело:
Сто момака, дв'јеста ђевојака,
Три стотине млади удовица.
Царица се с царем разговара!
Што ће наше вечерати прело?
— Вевојке ће крува бијелога; —
— Удовице крува раженога; —
— А јунаци прежрвнате прове. —
Царица се с царем разговара:
Ве ће наше коначити прело?
— Вевојке ће у горње чардаке; —
— Удовице у доње подруме; —
— А јунаци за плот у коприве. —

206. Иво — отишао на криво.

Синоћ Иво из мејане дође,
Својој љуби јаде задавао:

* Црвен.

Љубо моја, женићу се на те!
— Жен' се Иво, и мени је мило,
И ја ћу ти на весеље доћи,
И дон'јети свакојака дара:
Сваком свату вежену мараму,
А мом' Иви танану кошуљу.
— Танане му кости од болести!
— Као моје срце од жалости.

207. Иван пјанац.

Мајка Мару за Ивана дала,
За Ивана, за немила друга! —
Вечер дала, јутром се кајала:
Јадна мајко, ће ја дадох Мару!
Да сам знала не бих Маре дала;
Јер је Иво турска* пијаница.
До по ноћи с Турци вино пије . . .
Од по ноћи шербет и ракију . . .
Кад пред зору шеће Иво двору. —
Љубо Маро, отвори ми врата!
Покисну ми регементска парта
Што је мени регемента дала:
Једну дала, другу обећала. —
Али Иво не дочека љубе.
На авлији прескочио врата,
На чардаку иставио врата.

* Значи: пити као Турци = олопати се.

Па потеже перна буздована,
Те он бије љубу по плећима.

С бчздована перје полијеће,
У љубина плећа улијеће.

Од убоја разбоље се Мара!

К њој долази остарела мајка,
Па је пита остарела мајка:

Јесу-л ране од Бога драгога?

Ил' су ране од Ивана твога?

Мара мајци тијо одговара:

— *Нијесу ране од Ивана тога;* —

— *Већ су ране од Бога драгога.* —

208. Мајка Дејанова.

Зиба мајка Дејана нејака,

Пак је мајка Деји бесједила:

„Успи, заспи, вриједан ми узрасти!

„Да отмемо цару царевину;

„И нашему краљу краљевину.“

Слушале је зле цареве слуге,

Пак су цару своме бесједиле:

— Бога теби царе господине!

— Зиба мајка Дејана нејака,

— Пак је њему вако бесједила:

— Успи, заспи, вриједан ми узрасти,

— Да отмемо цару царевину,

— И нашему краљу краљевину.

Говори им царе господине:

„Нос'те Деју у тавну тавницу!
„На њег' мећ'те деветера кључа!
„Нека тавни девет годин' дана!“
Кад пасало девет годин' дана,
Онда дошла Дејанова мајка!
„Бога теби царе господине!
„Дајте мени од тавнице кључе;
„Да отварам деветера врата;
„Да покупим кости Дејанове.“
Кад је она отворила врата;
Али Дејо светог Ћурђа служи!

209.

Ћера овце Ћевојка;
Бисерова магла пала! —
Ој данице звјездице!
Незалази рано је,
Рано је, рано је:
Не излази сунце моје:
Не залази за гору.

П р и п ј е в .

Све јој овце пр'јећоше.
Сам' не може сошица;
Ни сошино јањешце.
Дај ми брате, сикиру!
Да пос'јечем брестићак;

Да начиним мостићак ;
Да пријећем с овцама ;
Да прећерам сошицу,
И њезино јањешце.

210. Скадарка ђевојка.

Бијели платно Скадарка ђевојка,
Испод Скадра града бијелога,
На Бојани тихој води ладној :
По високо скуте подизала,
И бијеле дојке распучала.
Отуд иде Ага од Турака !
Па говори Скадарки ђевојки :
„Бога теби Скадарка ђевојко !
„Попусти-де б'јеле скуте твоје,
„И попењи б'јеле дојке твоје :
„Ја имадем Турак' Јањичара,
„Који би се тебе приватио.“ —
Говори му Скадарка ђевојка :
„„Од' отале Пашо од Турака,
„„*Ја-с не бојим тебе ни Турака !*““
То је Паши врло мучно било ;
Па се враћа трагом уз натраге ;
И говори Турком Јањичаром :
„Бога вами Јањичари Турци !
„Ко преплива Бојану лађану,

„И увати Скадарку ђевојку,
„Даћу њему коња и оружје.“ —

Сви јунаци ником поникоше

И у црну земљу погледаше:
Како расте ђетелина трава. —

Сам се нађе Радојица млади!
Он не гледа како расте трава,
Ал' му миле ђевојчице биле. —

На се вата коњу око врата
И преплива лађану Бојану
И увати Скадарку ђевојку.

Кад се јунак водом повратио,
Говорио Скадарки ђевојки:

„Бога теби Скадарка ђевојко!
„Привати ми добра коња мога,
„Док исцј'едим воду из чизама.“ —

Докле јунак воду исцј'едио,
Већ Скадарка натраг препливала,
И превела коња оседлана,

И на коњу зелену доламу,
Уз доламу калпак од дуката.

Па овако ситно попијева:
— Ја имадем старога бабајка!

— Па му носим калпак од дуката.
— Нек се бабо пред Турцима дичи,

— Што му ћерка на води добила
— На Бојани бијелећи платно;

— Имам брата носим му доламу.

- Нек се брацо пред Турцима дичи,
- Што му сека на води добила,
- На Бојани бијелећи платно;
- Имам драгог' и водим му коња.
- Нек се драги пред Турцима дичи,
- Што му драга на води добила,
- На Бојани бијелећи платно! —

ХП. ЈАДИКОВКЕ.

2П. Мати јадикује за дјететом.

(Од Корјенице.)

I.

(Кад издане дијете.)

А јао јање моје,
А јао душо моја,
Јао Јово мој!
Јао голубе мој.
Куда си ми полетио?
Куд си јање поићело?
Мајци својој јадној из њедара! —
У црној је земљици студено;
Тамо ти се не ће свањивати,
Нит' жарано сунце грањивати;
Тамо нема оца нити мајке;
Тамо нема сунца ни мјесеца.
Поврати се мајци у њедарца!
Пружи мајци бијеле ручице,
И насмиј се ти на своју мајку
Како си се до сад научио.

II.

(Кад га окупају и обуку.)

Јао јање моје,

Јао моја зелена јабуко:

А што ли те не даде дозрети?

Што си ми се упрешио* женити:

Прије свога браца старијега!

А јер њега неупита, душо!

III.

(Кад свештеник долази.)

Ево иду кићени сватови,

Њи видимо, снаше не видимо:

Снашица је зелена травица. —

Црна ће се земља понијети

С овакијем телом млађанијем;

А мајка ће туговати

За својијем Јовом меденијем.

IV.

(Док опијело траје, сви се Богу моле. А у спроводу овако :)

Пођи збогом мила моја душо,

Пођи збогом и мајка ће доћи. —

Јао моји двори самотвори

Кој' немате врата ни пенџера;

* Понаглио.

Само једна од земљице црне;
А друга су од јеле зелене;
А трећа су од бијела платна.
А немају кључа ни откуда.

212. Жена бугари за чојком.

I.

Ајаој! друже мој,
Јаој добро моје,
Ајаој Манојло мој!
Јао, јао, сунце моје
Брзо ли ми за горицу зађе.
А како може брате киндисати
И своју дјечицу осироћети;
Мене јадну у црно завити.

II.

(Послје опијела.)

Ајао друже мој,
Јао добро моје;
Вриједни мој господару!
Свагда-л рани, свагда-л касни:
Докле кућу закућисмо;
Док себуљак састависмо;
Док кумове познадосмо;
Док званице ишчекасмо.
А сад крсна утрну се св'јећа.
Ево брате данка од растанка!

Ма кажи ми и посјетуј ме
Ка што си се досад научио
Да се лијепо договарамо
Што ли ћемо и како ли ћемо.
Залуду ми волови . . . овнови . . .
Кад ми друже ш њи звона поскида*

213. То исто, мало другчије

(Из Требиње)

I.

Јој Петре мој,
Јој друже мој паметни;
Јој друже мој вијерни;
Јој делачу мој;
Јој житак мој.
Јој драго срце моје!
Јој мени јаћаној,
Јој делачу мој,
Јој радине мој,
Јој мени јаћаној.

II.

(Кад свештеник долази.)

Куда ћу са троје дјечице?
А јој мени јаћаној,

* Скидају се звона с врата на цијеле прве године
ко се нијемо жали.

Ћегод будем у куту
Бићу другом на путу
Ја и моје три сироте.

III.

(На цијељивању.)

Ајао си га мени јаћаној,
Јао си га мени каменој,
Јој друже мој вијерни,
Јаој моја рано и обрано!
Јој моје очи и сунце;
Јој мој столе и зборе;
Јој моја цркво и славо;
Крсно име мени занијемље;
Мој се Божић потрнуо;
Моје кумство оста пусто;
Јој друже мој вијерни,
Јој друже мој лијепи,
Куда ћу са нејачи мојом?
Куда ћу са сиротицама нашим?

IV.

(До гробља.)

Јој друже мој
Јој сунце моје,

Јој све добро моје

Огњиште ми оста нусто

А иза тебе Петре мој!

Ти си срета свога попу

Капу скида, у руку љубио,

На водици* плеће скида —

И пред црквом лијепо приступа.

А данас и не гледаш Петре

Нашег' поне нашег разговора.

Куда ћу са своје три сироте?

Кудгод буде коме мрже и лакше рећи,

Туда ће наше сироте тећи . . .

Јој мени јађаној,

Куда ћу са својијем сиротама?

V.

(Од гробља.)

Јој друже мој вијерни,

Јој друже мој лијени,

Оста ти мени у гробљу,

Коме ћу ја сада доћи?

* Обичај је о Богојављењу водицу носити, госнодар скида „плеће“ с дима па дарива, и друге уснијеве даривају као на благослов. Свако поштује свештеника свога, нико тако као у нас Србаља; гдје се сусрету ту је „оче благослови“ и љуби у руку, а свештеник благосиља. Пред црквом особито јаки је овај патријархални обичај.

Чем ћу доћи, и шта ли ћу наћи:

— Праг уковат*, а суд неопрат** —

— Кревет пуст студена ложница! —

— Три сироте плачући затећи . . .

214. Поздрављају по мрцу покојне.

(Од Корјенице.)

Ајаој брате мој,

Поздрави ми Дашу мога!

Поздрави га и пољуби за ме,

И кажи му брате миљани:

Да га јадна поздрављала мајка;

Веће има годинницу дана

Да је своју расцвјелио мајку;

Нит' нам пише, нити поручује;

Не чујемо гласа икаквога:

А како море тако киндисати?

215. Кћи бугари за оцем и матером.

(Од Корјенице.)

Ајаој родитељу мој,

Што ти мене јадну осироти?

Ко ће мене јадну накитити;

Ко ли ће ми руо сакупити;

* Ударају ексер у праг иза мртваца.

** Воду пролију што је у посуди за мртваца била, на неко тући донесе цијеле воде, свети се водница. Туђе чељаде у итњи неопере посуде.

Ко ли ће ме јадну удомити;
Ко ли ће ти зета изабрати.
Ајаој родитељу мој,
Јере свога зета недочека?
Јао родитељу мој,
Ајаој добро моје,
А што мене јадну расцвијели
А у моје најмилије доба?
Јаој мени сињој кукавици . . .



ХІІІ.
КРСНО ИМЕ.

216.

Слава и васлава!

Богу Оцу вишњем творцу,
Божјем Сину ваистину,
Светом Духу мириоцу:
Свијетом шири, свијетак мири,
Да царује љубав чиста
Куда шета Дјева Пречиста
Бога мајка нашег Христа!

Слава и васлава!

Часног и животворног крста,
Који сија оног свијета
Ка овога сунце и мјесец.

Слава и васлава!

Светије Аранђела,
И свију небескије сила,
Па ће који кресне да и поможе.

Слава и васлава!

Светије пророка:
Мојсије видовита,
Илије громовита
Николе бродовита
И Јове крститеља.

Слава и васлава!

Богоносније отаца
Три ста и осамнаест,
Иже ва Никеју сабраше се,
Састаше се:
Арију оборише, прозборише,
Ришћанску вјеру утврдише
*Према славној српској вјери:**
Да хвалимо закон *православни*,
Нами од Бога послани.

Слава и васлава!

Ванђелиста с четир листа:
Марка**, Матије,
Луке и Јована богослова.

* Овако Српкиња, Милија Поповића из Броћанца, чата крену славу. А то није баш све једно! Јако предање освијетљавају учени Срби тако: *е су Срби примили вјеру православну из уста главом Христовијех Апостола.* —

** Сви споменици што их имам при руци показују овај ред. Ма ово није случајно! Учењаци доказивају е је тако право...

Светије апостола:

Петра и Павла,
Свете Петке и Неђеље младе;
И врача помагача:
Кузме и Дамјана.

Слава и васлава!

Свију мученика
Који прођоше боси и голи
Кроз огањ и воду:
Ђурђа, Дмитра, Мратин' дана,
Петозарније мученика;
Тодора стратилата
И Јована крилата;
Свију мученица
И огњене Марије.

Слава и васлава!

Иже српскије светитеља:
Симе старца мироточца;
Саве свеца, Арсе учитеља;
Максима владике,
Стевана првог краља,
Милутина и Дечанина,
И цара Уроша Душана младога.
Цара Лазара
И Милоша јунака:
На Косову пострадаше,
На видов дан главе изгубише

За вјеру ришћанску
И род српски.

Слава и васлава!

Још за светог Јована Деспота,
Мајке Анђелије
Српске госпоштине,
И Стевана Штиљана.

Они подигоше помогоше
Цркву Јерусалимску
У Сријему земљи равној
И Крајини славној.
Да се весели Петрова Гора,
И све од Дунава до мора,
Велебит планина
И манастир Комоговина.

И још ћемо се помолити
Крсној Слави поклонити:
За овога поштенога дома
Домаћина, домаћице,
Све чељади и дјечице,
Кумова и пријатеља,
Сваког брата побратима;
(Па и непријатеља!)
Да их Господ Бог
Освијетли и просвијетли

Да се оставе рата

А да познаду нас брата.
(Јер ће Турчина господара!)

Тако нас помогло ово крсно име!

Весела нам била ова крсна свијећа.
Родила нам шеница бјелица,
И у брду винова лозица;
Паројчиле нам се челице
И близниле овце.
Виђено нам било свето кољиво
И српска летурђија,
На здравље живима!
На спасење покојнима.
Много љета и година
Амин. И да Бог да!

217. Здравнице.

I.

За Славе Бога!

Који се не боји никога.
Помога нас милостиви Бог
И небесни двор.
Све браће добре среће
Око овога стола сједеће!
И до године се састајали и сабирали
К овоме дому и домаћину.

Да би га браћо Бог помого
И свето његово крсно име!

II.

Другом чашом
А љубави нашом:
За свете Богородице
Мајке Божије
Која сједи на пријестолу Божијем.
Она Бога моли за нас,
Бога нашега
А Сина свога:
Да се ми не би
Поримили,
Поунијатили,
Потурчили,
Полуторанили.
Већ да живимо и умремо
По вољи божијој
Као православни Србљи
И хришћани
Часнога крста
Од *три* прста
— *Прва* на десници,

III.

Трећа чаша
Срећа наша.

Бог помози
 За крстије имена
Небескије војвода
 Ће који кресте да и поможе.
Да поможе
 Црквене и манастирске
Туторе и приложнике,
 Који старо откривају
А новијем покривају;
 Наше свјештенике
Красне српске молитвенике
 А за нас грешнике.
Да поможе Христос Бог
 И ова Слава
Ваљане тежаке,
 И храбре војаке,
За јуначки образ
 А на душманина
Који српску вјеру гази,
 Да не погази,
Ако Бог да!

IV.

Дај, Боже! овоме дому
 Сложну дружину,
Ваљане радине,
 Добре господаре.

У биртију не свраћали!
На путу не преваљивали.
По судовима се не ћерали,
А будали опростили!
Туђе меће не преорали
Туђе муке не жељели.
Туђа мука готово проклесто!
Што имали
То братински дијелили,
Од сироте
И просјака
Не заклонили;
Што кљасту
И слијепу удијелили,
То Бог видио
И намножио.
Да Бог да!

V.

Чаша пета
Измеђ' нас шета,
Нијесмо ми дијете!
Па што нам пријете?
За кратко је турске силе,
Проклете невјере
У латинске мудрине;
Али за навијек

Лијепе српске слоге и Славе!

Да Бог да!

Дај, Боже!

Дому овоме

Сретан подмладак,

Највише мушкије глава.

У благу:

Вилашестије волова,

Виторогије овнова,

Зубатије прасаца,

Дугорепије крава,

Чилатије коња,

И бијелије чела.

Била вам маца — ловица,

А не била снаша — татица . . .

VI.

Ево чаше шесте

И богме честе. —

Бог је створио небо и земљу

А нами дао у главу памет и разум.

Па ајде браћо!

Да речемо

Да се закунемо:

Тако нам долибашио

Апостоле Павле,

Који нађе часне крсте,

И посрами све Ијуде —

И ми о чем гођ радили,
Ода зла се бранили.
Бога се бојали,
Душе не огријешили,
У цркву ходили,
Српску службу слушали,
Живе спомињали,
Мртвијем спомен чинили.
Људима се неомразили,
А образа неоцрнили.
Душанину се поумолили.
Наше слуге несукратили,
Наше сироте незаборавили,
Већ се за њи молили
Да их Бог избави
Луга простирача
И пенела покривача.
Ће браг још робује
Ће сужањ у тавници тавнује
По звијезди га познали,
Ми га не издали,
Већ „за грм друже“ —
Помагали му.
Дај, Боже! да се ослободи
Сваки сужањ и невољник
Тавнице проклете
И тиранске руке.
Да Бог да!

VIII.

У седми дан Бог је отпочиво.

Вита јело узвиј горе гране,
Дај нам Боже свима скупа здравље!

Благослови Боже :

Код овога шљемена

Све двадесет и четири сјемена.

Браћо! вино је ово слатко,

А грло је глатко.

Сви здрави

И ја с вама.

На много љета и година.

Амин. И да Бог да!



XIV.

ПЈЕСМЕ РАЗЛИЧНЕ.

218. Манастир Рмањ.*

Санак снѣо игумане Васо,
Санак снѣо, Анђела видио,
И Анђел му вако бесједио:
„Јадна главо игумане Васо!
„Турци ће ти цркву поробити,
„Поробити, па и попалити;
„Калуђере на ватру бацати;
„С тобом Васо ватру потпаљиват’.
„Чини Васо, што је теби драго,
„Не дај душе, а мртвац си живи.“ —
Кад те гласе разумио Васо,
Он повика браћу калуђере
Па је њима виђење казива:
„Анђел ми је на сан долазио,

* Ова је црква у Босни на десној страни воде Уне, горе гдје ова вода извире. Српски омладинац Бранко Цвијановић најприје описао је ову цркву у „Матици“. Ову пјесму добио сам од покојнога проте Дамјана Чунковића из Суваје.

„И вако је мени бесједио :

Јадна главо, игумане Васо,
Турци ће ти цркву поробити,

Поробити, па и попалити,
Калуђере на ватру бацати,

С тобом Васо ватру потпаљиват'.
Чини Васо што је теби драго,

Не дај душе а мртвац си живи.

„Што речете ја ћу учинити.

„Анђео ме остави на вази

„Нит' ми рече: „Прими муке Васо,“

„Нит' ми рече: „Бјежи гори Васо.“

„Јадна ј' душа у жива мртваца . . .

„Ви говорте, браћо и дружино,

„Рецте брже . . турски хат већ рже! . .

„Турчин не зна за наше молитве . . .

„Свијет ће рећи: „Камо вам чудеса?“ —

„Него чујте, браћо и дружино!

„Моја ј' мука . . . а ваша је воља.“

Старци блиједе, игумана гледе,
Измеђ' себе ријеч превалише:

„Није шала турска касапница!

„Хо, на ватри и дрво процврљи,

„Камо-л неће ће крв жива тече,

„А књига нас наша научила:

„Свако „диханије“ Бога хвали . . .

„О игумне, оче начелниче,

„Ово ј' Анђел теби поручио,

„И стара је ријеч останула,
„Петрајиљ је наше дуговање:
(„Па о врату боље, нег' о расту.“)
„Већ чу-ли нас, оче игумане!
„Купи своје, а зови што ј' твоје,
„(А народ ће тебе послушати!)
„И бјежимо што нас више може,
„Да бјежимо западноме мору.
„Збјег подигни у гори зеленој,
„А од збјега вав'јек Турчин бјега!“

Па што рекли оно учинили.

Народ дигли, Уну пребродили;
У зелену гору пребјегоше
Без мантије, и без камилавке. —
У то Турци манастиру стигли!

Халакнуше цркву изробише,
Изробише на и запалише;
Још у ватру своје пушке пале
Подвикују: „Јолдаш! гори кале . . .“

Жуте-паша на Вакуп је саша,
На брежина утабори војску,
На брежина више Добросела.
Па се Турци рахат учинили,
Преварила жежена ракија,
Па поспала пјана Турадија.

Бел из горе удрише јунаци!
Ударила зорна Србадија
Са сви страна Срби бију Турке,

Неко ножем . . . неко зуби коље . . .

Од турака мало ко остаде,
Од Србаља мало ко погибе.

И ту паша са табором оста,
Нити нађе већ вакупског моста. —

Весело се Срби повратили,
И манастир Рмањ осветили.

Тада било сад се спомињало:
„Оста Лица без турски силника!“

Руше Срби куле и мунаре,
И подижу цркве и олtare;

Поновили што је опаљено . . .
Очистили што је огарено . . .

Дигли опет свега манастира
Калуђерма *цркву* даровали.

Говорио игумане Васо:
„Вала Богу, вала јединоме!“

*„Грешан јесам, и смрт ме већ не ће —
„Ја увриједи Анђела Божјега. —*

*„Глава једна као и ниједна!
„Више крива више млијека дава,*

„Више људи аман боље суди!!“
Не знам више, нити перо пише.

Од мен' пјесма, а од Бога здравље!
Ко ме чуо Бог га веселио,

Веселио — од зла уклонио,
Од зла дуга и невјерна друга. —

Нема пјесме без пуна плоскуња,

Ни љубави без лијене ђевојке,
Нит' слободе без криви гађа.

Јадна Лико, што си дочекала?
Да те Босна с кукурузи рани. —

Костајницо, гњездо соколово,
У теби се соколови легу.

Костајницо ни село ни варош,
Већ се пушиш, канда крушке сушиш. —

220.

Благо старцу у Карловцу,
Не кољу га муве ни обади:
— Ал' скапава од глади . . .

221. Лијена села.

Војинићу — медени сатићу;*
Тупиловић — мили завичају;
Вукманићу — б'јели голубићу;
А два Скрада — два су српска града;

* Пјесме ове двије извадих из збирке младога Србина Симе Ђурића из Доњег Будачкога. Симо је самоук, није ходио у школу, већ сам собом научио читати и писати. Он саставља пјесмице различне. И ове су његове. Ова друга пјесмица његова односи се на годину 1876., када су Србе у тамнице бацали . . .

Перјасица — љуто туговање;
Бариловић — крвничко ограшје;
Ој Будачки — мјесто поносито;
А Крњаче — вавјек без погаче;
Па Вељуну — боље нег' у Слуњу. —

222. „Лако ћемо зато, што су пси боси...“

Црн се облак започиње
Од западне стране —
А ја у мој вртић садим
Босиљкове гране!
Киша озго из облака
Ко из Кабла туче . . .
А ја покрај ватре сједим
И бркове сучем:
Не бојим се грмљавине,
Што то се кострени:
Већ ка јунак мирно сједим,
Па истом се см'јешим . . .

223. „Наши тамбураши.“*

(Из Баније.)

Ја посија прову
По мишијем пољу,

* Ову пјесму нашу стару а са овијем новијем припјевом пјевају на глас и одјек познате граничарске „регентсбанде“ . . . и то пјевају док се год здравице и чаше необреде. За спомен нека је на част Србину Стевану Милајчићу из Чапљана, који да је компоновао ову музику.

Ицинци ринци цинци ринци (repete)
Раји раји рај рај раји (repete)
Ротен ротен рој рој роген
Ротен ротен бумбум бум трум бум.
(Припјев.)

Нарасла је прова
Мишу до кољена,

Мишу до кољена,
Жаби до рамена.

Ја покуни мобу
Да пожањем прову.

И закла јој мрава
Дебелога брава.

Још се вали моба
Да је масна чорба.

224. „Граничарски тестаменат.“

Богу — слава;
Цару — глава;
Регименти — леђа;
Компанији — г. за;
Попу — шкуда;
Доктору — м. да;
Авлитору — кривац . . .

225. Чудеса Сењска . . .

Текла Сава по вр Гребенара;*

Вода Лика по вр Велебита;

Вода Уна по вр Пљешивице.

Све три су се воде састануле
Испод Сења града бијелога. —

Пуче пушка у сред Сења града,
Уби цара у сред Цариграда! —

У зло га је мјесто погодило
Под кољено у срце јуначко;

На ноздрве бубрег изгонило;
Туј погибе, а здрав кући дође;

Старог бабу у гребенма нађе;
Стару мати одведоше свати.

Ту какоћу варене кокоши;
А пјевају печени орози.

Играју се печени зецови,
Ћерају их одрти ртови. —

— Чудне лажи . . . Јао мајко моја! —

* Ово је пародија, шаљиво исмијевање хвалисавије „Сењана“, а дивно карактеризира нарав српску — нарав овог народа! — Односе се ови сарказми на оно доба када су Срби морали да издржавају сва црна мапитања језуитска, и сва усиљавања „крижарскога“ ратовања а противу Срба и православија. — Има и историчка по-
словица на то: „Пеује как' влах с колца.“



4246/62



